

Stowarzyszenie EGO Kraina Bociana

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego
subregionu EGO na lata 2020–2030

Instytut Badawczy IPC Spółka z o.o.
2020-05-07

Spis treści

Wykaz użytych skrótów	3
1. Podstawa formalno-prawna	4
2. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami	7
3. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy	14
4. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	15
5. Analiza oddziaływania na środowisko	16
5.1 Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	16
5.1.1 Położenie i krajobraz	16
5.1.2 Klimat	19
5.1.3 Zasoby surowców mineralnych	19
5.1.4 Szata roślinna	20
5.1.5 Gleby	21
5.1.6 Wody powierzchniowe i podziemne	21
5.1.7 Powietrze atmosferyczne	26
5.1.8 Klimat akustyczny	27
5.1.9 Promieniowanie elektromagnetyczne	28
5.1.10 Gospodarka odpadami	28
5.1.11 Obszarowa ochrona przyrody	30
5.1.12 Inne formy ochrony przyrody	40
5.1.13 Dziedzictwo kulturowe	42
5.2 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	43
5.3 Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	45
5.3.1 Obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwe na oddziaływanie, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu	45
5.3.2 Formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. O ochronie przyrody oraz obszary podlegające ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym	46
5.4 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. O ochronie przyrody	47
5.4.1 Przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska	47

5.4.2 Powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska	48
5.5 Charakterystyka planowanych przedsięwzięć.....	50
5.5.2 Powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach	84
5.6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	86
5.7 Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnio-terminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko	91
5.7.1 Rodzaj i skala oddziaływania na środowisko w odniesieniu do poszczególnych zadań	92
5.7.2 Podsumowanie oddziaływania na środowisko.....	100
5.8 Analiza oddziaływania na środowisko realizacji programu	104
5.8.1 Czy projektowany dokument wyznacza ramy dla późniejszych realizacji mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz czy realizacja postanowień tego dokumentu może spowodować znaczące oddziaływania na środowisko	104
5.8.2 Wpływ realizacji zadań mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko na jego wybrane komponenty oraz proponowane działania kompensacyjne	106
6. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	131
7. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko	132
8. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.....	134
9. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.....	135
10. Literatura i materiały źródłowe	144
11. Spis rysunków i tabel	146

Wykaz użytych skrótów

Skrót	Definicja
CO	Tlenek węgla
DK	Droga krajowa
EGO Kraina Bociana	Subregion EGO (Ełk, Gołdap, Olecko) Kraina Bociana
GOZ	Gospodarka o obiegu zamkniętym
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główny zbiornik wód podziemnych
ICT	Technologie Informacyjno-Komunikacyjne (ICT - Information and Communication Technologies)
IOB	Instytucja otoczenia biznesu
IUNG Puławy	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach
JCW	Jednolita Część Wód
KPZP 2030	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
KSRR	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
m n. p. m.	Metry nad poziomem morza
NO ₂	Dwutlenek azotu
OF	Obszar funkcjonalny
OOŚ	Ocena oddziaływania na środowisko
OSI	Obszar Strategicznej Interwencji
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PEP2030	Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej
SO ₂	Dwutlenek siarki
SOR	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
SR EGO 2030	Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego subregionu EGO na lata 2020-2030
SRWM 2030	Warmińsko Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego
SSE	Specjalna strefa ekonomiczna
SSSE	Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna
W-MSSE	Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna
UE	Unia Europejska
WPGO 2011	Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami 2011
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie
WJM	Obszar funkcjonalny Wielkie Jeziora Mazurskie
WWM	Województwo warmińsko-mazurskie
ZUO	Zakład utylizacji odpadów

1. Podstawa formalno-prawna

Zgodnie z art. 46 pkt 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2020 poz. 283), zwanej dalej OoŚ, przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty: koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju regionalnego. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego subregionu EGO na lata 2020–2030 (dalej Strategia EGO) jest dokumentem strategicznym obejmującym swoim zasięgiem przestrzeń trzech powiatów: ełckiego, gołdapskiego, oleckiego, położonych we wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Wynika bezpośrednio z ustaleń rozwoju regionalnego, zdefiniowanych w Strategii Rozwoju Województwa – Warmińsko Mazurskie 2030 (tzw. obszary funkcjonalne) – należy ją traktować jako rozwinięcie planów rozwoju regionu, a tym samym traktować jako strategię rozwoju regionalnego. Ustawodawca założył co do zasady konieczność przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do takich dokumentów.

Celem prognozy jest ustalenie, czy zapisy projektowanej Strategii EGO nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego. Prognoza ma również ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją w przyszłości postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Prognoza została opracowana zgodnie z art. 51 ust.2 i art.52 ust.1.i 2 ustawy OoŚ i zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.
- f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- g) datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów.

Prognoza określa i analizuje:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,

- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
- różnorodność biologiczną,
  - ludzi,
  - zwierzęta,
  - rośliny,
  - wodę,
  - powietrze,
  - powierzchnię ziemi,
  - krajobraz,
  - klimat,
  - zasoby naturalne,
  - zabytki,
  - dobra materialne
  - z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Prognoza przedstawia również:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu.

W prognozie oddziaływania na środowisko uwzględniono informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie pismem z dnia 6 kwietnia 2020 roku (nr WOOŚ.411.22.2020.AD) uzgodnił dodatkowo następujący zakres Prognozy:

Prognoza do projektu Strategii EGO powinna przede wszystkim:

- dokonać oceny potencjalnych i rzeczywistych skutków dla środowiska w wyniku wdrażania zapisów Strategii,
  - rodzaje oddziaływań i wpływ na środowisko, charakterystyka typów i źródeł oddziaływań,
  - przewidywane zmiany w przypadku realizacji działań przewidzianych w Strategii,
  - przewidywane zmiany w przypadku odstąpienia od realizacji Strategii,
- przedstawić wpływ realizacji działań ujętych w Strategii na poszczególne komponenty środowiska,
  - wpływ działań na obszary chronione, na ochronę środowiska kulturowego oraz na zdrowie ludzi,
- sformułować rekomendacje, które powinny zostać wzięte pod uwagę przy formułowaniu końcowej wersji Strategii,
- dokonać oceny czy Strategia jest zgodna z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- dokonać pozytywnych i negatywnych skutków dla środowiska,
- przedstawić kryteria oceny oddziaływania i rodzaj oddziaływania.

Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem z dnia 2 kwietnia 2020 roku (ZNS.9025.5.11.2020.Z) uzgodnił dodatkowo następujący zakres Prognozy:

Przedstawienie uciążliwości dla otoczenia spowodowanych funkcjonowaniem planowej infrastruktury na terenach przeznaczonych na prowadzenie działalności gospodarczej (np. na terenach Specjalnych Stref Ekonomicznych, parków przemysłowych).

2. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

EGO Kraina Bociana jest wspólnotą samorządową jednostek terytorialnych wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Obejmuje swoim zasięgiem wszystkie jednostki samorządu terytorialnego z przestrzeni powiatów ełckiego, gołdapskiego, oleckiego (EGO to skrót od pierwszych liter nazw Ełk, Gołdap i Olecko). Współpraca powiatów, miast i gmin w ramach Stowarzyszenia EGO Kraina Bociana ma już wieloletnią tradycję. Nadchodząca dekada wytycza nowe związane z tym wyzwania, co przełoży się na rozwój całego regionu. Zacieśnianie współpracy w obszarze EGO spójne jest z celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030), czyli podstawowego dokumentu strategicznego polityki regionalnej państwa.

W przyjętej przez rząd Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do Roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) wskazano nowy model rozwoju regionalnego Polski. Przewidziano w nim rozwój kraju jako społecznie i terytorialnie zrównoważony, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów.

Stąd celem głównym KSRR 2030 jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Jednym z celów KSRR 2030 jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski poprzez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo. Dlatego w dokumencie wskazano obszary strategicznej interwencji (OSI), które otrzymają szczególne wsparcie. Założenia rozwoju regionalnego KSRR 2030 zostały bezpośrednio ujęte. Założenia rozwoju regionalnego KSRR 2030 zostały bezpośrednio ujęte w strategii rozwoju regionu pn. „Warmińsko Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego” (SRWM 2030).

Polityka rozwoju regionalnego kreowana z poziomu krajowego oraz regionalnego dążyć będzie do spójności ekonomicznej, społecznej i przestrzennej Warmii i Mazur w wymiarze międzyregionalnym i europejskim. Istotny jest fakt wyróżnienia subregionu EGO Kraina Bociana w postaci OSI. Strategia rozwoju województwa zwraca uwagę m.in. na potencjały i problemy EGO. W SRWM 2030 oczekuje się m.in. wzmocnienia powiązań funkcjonalnych pomiędzy Ełkiem, Gołdapią i Oleckiem oraz okolicznymi gminami w zakresie edukacji i rynku pracy. Zakłada się wzrost współpracy gospodarczej z sąsiednimi subregionami, w tym Suwałkami i Augustowem, oraz zwiększenie powiązań gospodarczych wzdłuż szlaku komunikacyjnego „Via Baltica”. Zwraca się uwagę na obszary wiejskie, które w dużym stopniu zaliczają się do obszarów marginalizacji w województwie (OSI Obszary marginalizacji). Subregion EGO Kraina Bociana powinien posiadać zintegrowany system komunikacji¹.

Wracając do zapisów KSRR 2030, warto zauważyć, że proponowany model rozwoju regionalnego opierać się powinien na zwiększeniu roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej. W myśl tej polityki rozwoju regionalnego należy

---

¹ Za: Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Warmińsko-Mazurskiego 2030, Olsztyn, 2019

dążyć do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

W KSRR 2030 istotny nacisk kładzie się na rozwijanie kompetencji administracji publicznej. Chodzi o umiejętności niezbędne do prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspieranie powiązań między lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki².

Z powyższych zasad prowadzenia polityki rozwoju regionalnego płyną istotne wnioski dla subregionu EGO Kraina Bociana. Należy nie tylko zbudować wspólny plan działania (Strategię) w perspektywie do 2030 roku, która bazować będzie na lokalnych potencjałach wszystkich partnerów i przełamywać bariery rozwojowe. Należy przede wszystkim wzmocnić wspólny potencjał kreowania wzrostu i partnerskiego zarządzania subregionem. Z uznania powyższych wyzwań rozwoju oraz wartości wyniku **misja EGO Kraina Bociana**, którą należy postrzegać jako nadrzędny cel istnienia partnerskiej wspólnoty samorządowej miast, gmin oraz powiatów. Misja jest wyrazem partnerskiego dążenia miast, gmin i powiatów subregionu EGO Kraina Bociana do rozwoju w oparciu o posiadane zasoby. Misja stawia na inkluzywny model rozwoju subregionu, zgodnie z którym rozwój realizowany będzie w oparciu o potencjał i zasoby „wszystkich” gmin.

W imię ww. zasad partnerzy samorządowi, społeczni oraz przedsiębiorcy przystąpili do opracowania Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego subregionu EGO na lata 2020-2030 (SR EGO 2030). Założono, że proces tworzenia SR EGO 2030 realizowany będzie w sposób partycypacyjny oraz partnerski. Na etapie prac diagnostycznych przeprowadzono badania jakościowe na grupie liderów rozwoju lokalnego oraz warsztat diagnostyczny. Wymiar partnerski zapewniony został przez udział przedstawicieli wszystkich jednostek terytorialnych subregionu EGO. W kolejnym kroku przeprowadzono dwa warsztaty planistyczne. Projekt SR EGO 2030 poddany został opiniowaniu społecznemu. W trakcie konsultacji społecznych przeprowadzono nabór projektów i pomysłów rozwojowych oraz zorganizowano trzy debaty publiczne: w Ełku, Gołdapi oraz Olecku. Procedura RDOŚ umożliwiła ocenę wpływu założeń SR EGO 2030 na środowisko.

Partnerzy i liderzy subregionu EGO Kraina Bociana jako kluczowy zasób subregionu postrzegają walory środowiska przyrodniczego. To na nich powinien bazować rozwój i jednocześnie ten kluczowy zasób powinien zostać zachowany dla przyszłych pokoleń.

Subregion powinien być również miejscem stwarzającym warunki do wysokiej jakości życia, co ma być zapewniane nie tylko poprzez kontakt z przyrodą. Wysoka jakość życia to także dostępność do usług publicznych, dogodne warunki mieszkaniowe, dobra dostępność komunikacyjna do całej przestrzeni subregionu, w tym obszarów wiejskich. Jakość życia to także dojrzałe społeczeństwo, uczestniczące aktywnie w kreowaniu polityki rozwoju lokalnego, to aktywne organizacje pozarządowe. Wysoka jakość życia to także solidarność społeczna i empatia, szczególnie istotna w kontekście wyzwań demograficznych i problemów społecznych subregionu.

Wysoka jakość życia nie jest możliwa bez podstaw ekonomicznych. Dla przyszłego rozwoju subregionu bezpieczeństwo ekonomiczne mieszkańców oraz samorządów ma kluczowe znaczenie. Tym samym priorytetowo należy postrzegać zagadnienia rozwoju gospodarczego. Obecni i przyszli przedsiębiorcy subregionu stanowiąc będą podstawę sukcesywnego rozwoju społecznego subregionu.

---

² Za: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, Warszawa, 2019

W szczególności należy optymalnie wykorzystać pojawiające się szanse związane z poprawą atrakcyjności inwestycyjnej i konkurencyjności przedsiębiorstw. Sfera publiczna będzie umiejętnie wspierać przedsiębiorców w przełamywaniu barier wzrostu gospodarczego (kadry dla lokalnej gospodarki, tereny inwestycyjne, promocja gospodarcza i turystyczna, rozwój infrastruktury).

Wizja subregionu EGO Kraina Bociana oparta jest na trzech filarach: gospodarce, mieszkańcach oraz środowisku.

W strukturze strategicznej niezwykle ważnym elementem jest misja, czyli nadrzędny cel partnerstwa EGO Kraina Bociana. Diagnoza wykazała, że efektywne partnerstwo to kluczowy czynnik wewnętrzny, bez którego realizacja strategii rozwoju subregionu w istniejących uwarunkowaniach zewnętrznych jest praktycznie niemożliwa. **Misją jest w tym aspekcie kształtowanie rozwoju subregionu w oparciu o partnerską współpracę oraz zasoby i potencjał wszystkich gmin.** Kluczowe znaczenie mają tu słowa „wszystkich gmin”, oznaczając nie tylko wykorzystanie istniejących różnorodnych potencjałów, ale przede wszystkim solidarność w kształtowaniu i realizacji polityki rozwoju subregionu (wspieranie słabszych).

Z wizji płyną trzy cele strategiczne, będąc rozwinięciem wspomnianych filarów, tj. gospodarki, mieszkańców i środowiska. W strategii rozwoju subregionu EGO 2030 dążyć się będzie do rozwoju zrównoważonej gospodarki, opartej na współpracy sektorowej, zapewnieniu wysokiej jakości życia mieszkańcom oraz zachowaniu walorów przyrodniczych i wysokiej jakości środowiska.

Poniżej przedstawiono pełną strukturę wizji, misji oraz celów strategicznych subregionu EGO Kraina Bociana.

RYСУNEK 1. WIZJA, MISJA ORAZ CELE STRATEGICZNE ROZWOJU SUBREGIONU EGO KRAINA BOCIANA

ŹRÓDŁO: STRATEGIA EGO

Struktura strategii została zbudowana w oparciu o elementy składowe hierarchicznie wzajemnie sobie podległe (struktura hierarchiczna). Osiąganiu wizji służą wyznaczone cele strategiczne i priorytety, wynikające bezpośrednio z wyzwań. Mają one charakter ogólny i określają pożądane stany i procesy rozwojowe. W dalszej części struktury strategicznej do poszczególnych priorytetów przypisano kierunki działań. Cele strategiczne wynikają bezpośrednio z wizji i misji. Cele priorytetowe oraz kierunki działań stanowią odpowiedź na zdiagnozowane problemy, bazują na mocnych stronach subregionu oraz wykorzystują pojawiające się w otoczeniu szanse.

W SR EGO 2030 wyróżniono 3 cele strategiczne oraz 12 celów priorytetowych.

Struktura hierarchiczna strategii ma swoje rozwinięcie w postaci kierunków działań, które przypisane zostały do poszczególnych priorytetów. Kierunki działań wynikają bezpośrednio z diagnozy, a ich brzmienie bazuje również na zdolnościach realizacyjnych subregionu. Realizacja większości kierunków działań przyczyni się do osiągnięcia obrazu przyszłości subregionu, nakreślonego w wizji rozwoju. Przy realizacji wybranych projektów i przedsięwzięć odpowiadających kierunkom działań należy brać pod uwagę ustalenia wpisane w misję EGO Kraina Bociana. Większość wskazanych kierunków działań będzie możliwa do zrealizowania tylko i wyłącznie w oparciu o potencjał współpracy subregionu.

TABELA 1. KIERUNKI DZIAŁAŃ STRATEGII ROZWOJU SUBREGIONU EGO KRAINA BOCIANA

Priorytety	Kierunki działań
1. Cel strategiczny. Rozwinięta, zrównoważona gospodarka EGO, oparta na współpracy międzysektorowej.	
Priorytet 1.1. Tworzenie warunków dla nowych inwestycji w EGO.	• Działania na rzecz pozyskiwania i scalania terenów inwestycyjnych, • Prowadzenie obsługi inwestorów na obszarze EGO, • Rozwój infrastruktury na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą (np. SSE, parki przemysłowe), • Wspieranie rozwoju bazy turystycznej, w tym noclegowej, na obszarze EGO.
Priorytet 1.2. Wzmacnianie potencjału gospodarczego EGO.	• Rozwijanie kompleksowej oferty turystycznej w oparciu o markę EGO (sieciowanie i sprzedaż produktów), • Rozwój infrastruktury turystycznej (szlaki, drogi, ścieżki i trasy rowerowe, piesze, mała infrastruktura, miejsca wypoczynku), • Wsparcie innowacji przedsiębiorstw, w tym wspieranie aktywności przedsiębiorstw w zakresie badań i rozwoju, • Wspieranie i promowanie rozwoju gospodarki cyfrowej, • Wspieranie postaw proinnowacyjnych, • Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w subregionie (np. poprzez inkubację, start-upy), • Wspieranie/promowanie umiędzynarodowienia przedsiębiorstw EGO.
Priorytet 1.3. Kadry dla gospodarki EGO.	• Poprawa jakości kształcenia zawodowego, w tym promowanie współpracy szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z przedsiębiorcami, • Promowanie elastycznych form zatrudnienia, • Rozwój i promowanie kształcenia ustawicznego, • Tworzenie zachęt dla studiowania i pracy w subregionie EGO,

Priorytety	Kierunki działań
	• Rozwijanie kluczowych kompetencji uczniów na potrzeby nowoczesnej gospodarki, • Wsparcie mieszkańców na rzecz dobrej jakości zatrudnienia (podnoszenie wiedzy, kompetencji, pośrednictwo pracy, aktywizacja zawodowa), • Wsparcie szkolnictwa wyższego w EGO, w tym promowanie współpracy uczelni z przedsiębiorcami, • Wspieranie rozwiązań sprzyjających kształtowaniu kompetencji uniwersalnych.
Priorytet 1.4. Promocja gospodarcza i turystyczna EGO.	• Dążenie do jednolitego oznakowania EGO (tablice informacyjne, logo), • Mobilizacja samorządów w promocji EGO, • Tworzenie i promocja wspólnej oferty inwestycyjnej EGO, • Promocja produktów i usług lokalnych EGO, • Rozwijanie wspólnej oferty turystycznej (szlaki turystyczne, tematyczne, wydarzenia, miejsca), • Utworzenie wspólnego kalendarza imprez EGO (kulturalno-sportowych, otwarcie sezonu).
2. Cel strategiczny. Wysoka jakość życia mieszkańców EGO.	
Priorytet 2.1. Poprawa dostępności i jakości usług publicznych EGO.	E-usługi: • Wprowadzenie programów lojalnościowych jednolitych w EGO (np. karta seniora), • Wspieranie i promowanie rozwiązań cyfrowych w administracji publicznej, opiece zdrowotnej, kulturze, rekreacji, edukacji. Kultura: • Doskonalenie/dostosowanie oferty kulturalnej do zmieniających się potrzeb odbiorców, • Prowadzenie aktywnej edukacji kulturalnej. Edukacja: • Rozwój infrastruktury i wyposażenia placówek wychowania przedszkolnego oraz szkół podstawowych i średnich, • Rozwój i promowanie edukacji dostosowanej do indywidualnych potrzeb uczniów. Opieka zdrowotna: • Rozwój kompleksowej opieki zdrowotnej i usług pielęgnacyjnych dla osób starszych, • Rozwój infrastruktury i wyposażenia opieki zdrowotnej, • Wspieranie rozwiązań zabezpieczających kadry medyczne dla subregionu. Sport i rekreacja: • Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Bezpieczeństwo publiczne: • Działania na rzecz wzrostu poczucia bezpieczeństwa, Mieszkalnictwo: • Wspieranie ilościowego i jakościowego rozwoju zasobów mieszkaniowych subregionu EGO.
Priorytet 2.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej EGO.	• Budowa systemu dróg rowerowych, zintegrowanych z systemem komunikacji publicznej, • Modernizacja dróg kluczowych dla dostępności komunikacyjnej subregionu, w tym dróg lokalnych,

Priorytety	Kierunki działań
	• Podejmowanie działań na rzecz modernizacji linii kolejowej Ełk–Gołdap–Olecko, • Poprawa bezpieczeństwa w komunikacji, • Rozwój systemów informatycznych wspierających obsługę pasażerów komunikacji publicznej, • Wspieranie rozwoju zintegrowanego systemu transportu publicznego w subregionie EGO, • Zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego wybranych przestrzeni subregionu.
Priorytet 2.3. Tworzenie warunków do rozwoju kapitału społecznego EGO.	• Działania edukacyjne służące podnoszeniu świadomości zdrowotnej społeczeństwa oraz promocji zdrowego stylu życia, • Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego, w tym lokalnych tradycji, • Wspieranie potencjału organizacji pozarządowych, • Wzmacnianie świadomości społecznej w zakresie bezpieczeństwa, porządku publicznego, • Wzmacnianie tożsamości lokalnej mieszkańców EGO.
Priorytet 2.4. Skuteczna polityka pomocy społecznej EGO.	• Integracja społeczna osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, • Poprawa jakości mieszkalnictwa socjalnego, • Poprawa jakości usług społecznych (w tym podnoszenia kwalifikacji zawodowych kadr pomocy społecznej), • Promowanie i wspieranie współpracy międzysektorowej w zakresie usług społecznych, • Rozwój infrastruktury opieki i pomocy społecznej (DPS, opieka senioralna), • Wsparcie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, • Wspieranie działań z zakresu reintegracji społeczno-zawodowej, w tym działań podmiotów ekonomii społecznej, • Rozwój infrastruktury w zakresie wsparcia rodziny, osób niepełnosprawnych, osób w podeszłym wieku, • Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej, • Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej w celu poprawy dostępności dla osób niepełnosprawnych.
3. Cel strategiczny. Zachowane walory przyrodnicze oraz wysoka jakość środowiska EGO.	
Priorytet 3.1. Ochrona środowiska i przyrody EGO.	• Działania na rzecz ograniczenia chorób zakaźnych, • Edukacja ekologiczna, • Ochrona gleb przed erozją, • Rozwijanie i odtwarzanie małej retencji wodnej, • Rekultywacja jezior (badania, pilotaże, wdrażanie sprawdzonych rozwiązań), • Przeciwdziałanie zagrożeniom bezpieczeństwa publicznego, • Rozwój systemu kanalizacyjnego i oczyszczania ścieków, w szczególności na obszarach wiejskich oraz terenach intensywnego rozwoju osadnictwa, • Wspieranie potencjału służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo, • Zachowanie walorów przyrodniczych,

Priorytety	Kierunki działań
	• Wspieranie zrównoważonej gospodarki rolnej i leśnej.
Priorytet 3.2. Wdrażanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym w EGO.	• Dostosowanie systemu gospodarki odpadami do zasad gospodarki o obiegu zamkniętym, • Promowanie idei gospodarki o obiegu zamkniętym, • Prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami (zasada 4R).
Priorytet 3.3. Dążenie do "zero" emisyjności w EGO.	• Promowanie niskoemisyjnego transportu i komunikacji (publicznej i indywidualnej), • Zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego komunikacji publicznej, • Rozbudowa i rozwój dróg rowerowych, • Realizacja kompleksowych programów ochrony powietrza • Wspieranie termomodernizacji budynków, • Wspieranie wykorzystania technologii opartych o odnawialne źródła energii.
Priorytet 3.4. Ład przestrzenny EGO.	• Działania ograniczające możliwości nowej zabudowy i zagospodarowania na terenach wrażliwych przyrodniczo oraz niekontrolowanej suburbanizacji i rozpraszania zabudowy, • Edukacja społeczeństwa i promowanie działań na rzecz potrzeby ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych, • Kształtowanie estetyki i ładu przestrzennego subregionu EGO, • Rewitalizacja miast i odnowa obszarów wiejskich.

ŹRÓDŁO: STRATEGIA EGO

3. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy

Zgodnie z artykułem **52 ust. 1 ustawy OOŚ** informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.

Strategia EGO obejmuje zestaw celów strategicznych, podporządkowane im priorytety i kierunki działań. Analizując oddziaływania na środowisko dokonano szczegółowego przeglądu kierunków działań, czyli najbardziej szczegółowych zapisów. Należy przy tym podkreślić, że przedmiotowa Strategia co do zasady jest dokumentem ogólnym, analizującym uwarunkowania i szanse rozwoju w odniesieniu do przestrzeni subregionu EGO Kraina Bociana, wytyczającym główne ramy i kluczowe kierunki działań o pewnym stopniu ogólności.

Ocenę oddziaływania przeprowadzono zgodnie z artykułem **51 ust. 2 ustawy OOŚ**. **W prognozie zawarto wszystkie elementy, jakie powinna zawierać wg Ustawodawcy.**

Kluczowy elementem Prognozy jest odpowiedź na pytanie: czy projektowany dokument wyznacza ramy dla późniejszych realizacji mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz czy realizacja postanowień tego dokumentu może spowodować znaczące oddziaływania na środowisko?

Poszczególne kierunki działań Strategii EGO przeanalizowano w szczególny sposób pod kątem wpływu i oddziaływania na poszczególne „ustawowe” elementy środowiska: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Dokonano analizy prawdopodobieństwa występowania oddziaływań na środowisko, czasu trwania, zasięgu, częstotliwości, odwracalności, a także prawdopodobieństwa występowania oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych i prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska.

Oceniono stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć, a także powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach. Dokonano analizy przydatności w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska. Oceniono powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska.

Każde z zadań oceniane było pod kątem występowania oddziaływań bezpośrednich, np. wynikających z charakteru prac inwestycyjnych, jak również oddziaływań pośrednich – długoterminowych, wynikających z charakteru danego przedsięwzięcia.

4. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Proces monitorowania polegał będzie na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w ramach poszczególnych celów wytyczonych w Strategii. Monitoring powinien być prowadzony jednocześnie na kilku płaszczyznach. Powinien dostarczać informacji na temat postępów w osiąganiu przyjętych celów oraz umożliwić kwantyfikację efektów zrealizowanych projektów (zarówno efektów ekonomicznych jak i społecznych).

Proces realizacji Strategii będzie monitorowany i oceniany przez Zespół Zadaniowy, powołany z przedstawicieli samorządów lokalnych z subregionu EGO Kraina Bociana. Monitoring Strategii będzie odbywał się w dwóch etapach:

- Roczne sprawozdania z realizacji celów i priorytetów działań, zawierające podstawowe informacje na temat podejmowanych działań, stopnia realizacji projektów, ewentualnych efektów końcowych tych projektów.
- Analiza wskaźnikowa, służąca odpowiedzi na pytanie o zbieżność podejmowanych działań z osiąganymi wynikami społeczno-gospodarczymi dla wszystkich gmin subregionu EGO Kraina Bociana wg wskaźników zaproponowanych dla poszczególnych celów strategicznych.

Proponuje się więc, aby monitoring skutków realizacji postanowień Strategii EGO na środowisko polegał na analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska oraz w przypadku zadań, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko w ramach indywidualnych zamówień. Wyniki pomiarów muszą odnosić się do obszaru objętego Strategią. Proponuje się, aby monitoring skutków realizacji postanowień Programu na środowisko prowadzony był w cyklu rocznym.

5. Analiza oddziaływania na środowisko

5.1 Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

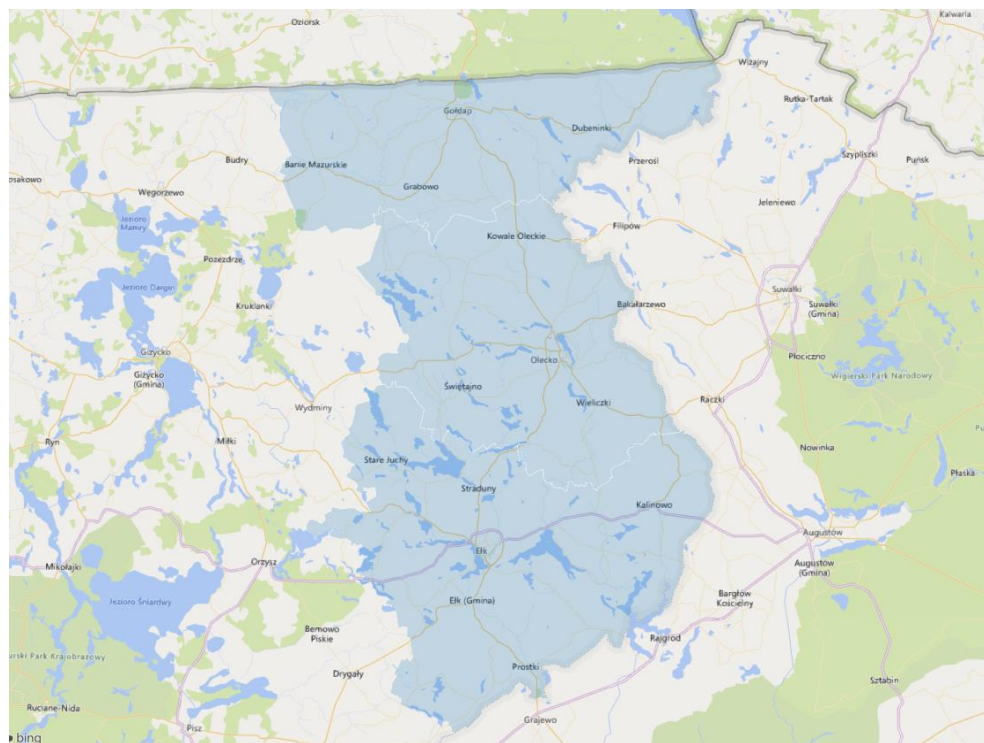
5.1.1 Położenie i krajobraz

Subregion EGO Kraina Bociana położony jest w północno-wschodniej Polsce, stanowiąc wschodnią część województwa warmińsko-mazurskiego. Wschodnią i południową granicę subregionu wytycza granica województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego. Od północy subregion graniczy z Obwodem Kaliningradzkim. W północno-wschodnim krańcu subregionu znajduje się trójstyk granic Litwy, Polski i Rosji (Wisztyniec). Od zachodu subregion graniczy z Krainą Wielkich Jezior Mazurskich.

Administracyjnie w skład subregionu wchodzi gminy z trzech powiatów: ełckiego, gołdapskiego i oleckiego:

- Miasto Ełk,
- Gminy miejsko-wiejskie: Gołdap i Olecko,
- Gminy wiejskie: Banie Mazurskie, Dubieninki, Ełk, Kalinowo, Kowale Oleckie, Prostki, Stare Juchy, Świętajno, Wieliczki.

RYСУNEK 2. POŁOŻENIE SUBREGIONU EGO KRAINA BOCIANA

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE

Do najbardziej istotnych elementów środowiska, które wyróżniają województwo na tle kraju, należą: ukształtowanie terenu z licznymi jeziorami, rzekami, oczkami wodnymi, różnorodność szaty roślinnej (w tym duże kompleksy leśne) i związane z nią bogactwo fauny. Istotnym walorem jest również czyste powietrze.

Subregion EGO Kraina Bociana prawie w całości położony jest w obrębie Mazur Garbatych. Mazury Garbate to określenie bardzo ciekawego pod względem przyrodniczym, krajobrazowym i kulturowym obszaru we wschodniej części województwa. Swoim zasięgiem obejmuje mezoregion Pojezierza Ełckiego, Wzgórz Szeskich oraz część Pojezierza Zachodniosuwalskiego.

Reprezentuje go krajobraz pagórkowaty pojezierny oraz sandrowy pojezierny. Ukształtowanie powierzchni obszaru jest silnie pagórkowate, z licznymi deniwelacjami przekraczającymi 100 m i kulminacjami powyżej 300 m, urozmaiconymi, licznymi jeziorami i dolinami rzek. Część północna jest pozbawiona jezior, z licznymi wzgórzami morenowymi, wśród których dominuje Szeska Góra (309 m n.p.m.), natomiast w części południowej występują liczne jeziora. Obszar użytkowany rolniczo ze znacznymi kompleksami leśnymi.

Dla układu osadniczego typowe są małe wsie o układzie luźnych ulicówek, z przewagą zabudowy murowanej (Stare Juchy, Wieliczki, Wróbel), zabudowa kolonijna oraz mozaikowość pól. W krajobrazie wyróżniają się małe cmentarze ewangelickie i wojenne z okresu I wojny światowej (Miłki, Krukłanki, Stare Juchy), eklektyczne świątynie poewangelickie, drewniane kościoły (Wieliczki, Szarejki), zespoły rezydencjonalne (Szałk, Biała Olecka, Gordejki Małe) oraz zlokalizowane we wsiach obiekty użyteczności publicznej (kuźnie, karczmy z zajezdami) i zabytki techniki (Ełcka Kolej Wąskotorowa).

Pozostała część Subregionu położona jest w obrębie kilku mezoregionów. Gmina Dubeninki leży w mezoregionach: Puszczy Rominckiej, Pojezierza Wschodniosuwalskiego oraz Pojezierza Zachodniosuwalskiego. Mezoregion Pojezierza Zachodniosuwalskiego rozpościera się ponadto na terenie gmin: Gołdap, Kowale Oleckie, Olecko, Wieliczki. Większa część gminy Banie Mazurskie położona jest w obrębie mezoregionu Kraina Węgorapy.

TABELA 2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKOWO-KRAJOBRAZOWA SUBREGIONU EGO KRAINA BOCIANA NA PODSTAWIE PODZIAŁU NA MEZOREGIONY FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE WG KONDRACKIEGO

Mezoregion wg podziału Kondrackiego	Gminy z subregionu EGO Kraina Bociana	Charakterystyka
Kraina Węgorapy	Banie Mazurskie	Część regionu Pojezierza Mazurskiego. Obszar ma charakter kotliny o płaskim dnie, okolonej wzgórzami morenowymi. Należące do dorzecza Pregoty rzeki Węgorapa i jej dopływ Gołdapa odwadniają obszar. Prawie brak jezior.
Pojezierze Ełckie	Ełk, gmina Ełk, Gołdap, Kalinowo, Kowale Oleckie, Olecko, Prostki, Stare Juchy, Świętajno, Wieliczki.	Część regionu Pojezierza Mazurskiego. Obszar pagórkowaty z kilkoma dużymi jeziorami i kompleksami leśnymi. Największe jeziora mezoregionu to łaśmiady, łażno, Jezioro Rajgrodzkie, Selmęt Wielki. Przez centrum obszaru przepływa z północnego zachodu na południowy wschód Ełk, a mniej więcej równoległe do niego Wissa i Lega.

Pojezierze Wschodniosuwalskie	Dubeninki	Część regionu Pojezierza Litewskiego. Region o dużym urozmaiceniu topograficznym (wały morenowe, drumliny, kemy i ozy). Region odznacza się znacznym wzniesieniem nad poziom morza, a także głębokim rynnami.
Pojezierze Zachodniosuwalskie	Gołdap, Dubeninki, Kowale Oleckie, Olecko, Wieliczki,	Część regionu Pojezierza Litewskiego. Region rolniczy o małym zalesieniu. Występują tu wały morenowe sięgające wysokości do 240 m n.p.m., przecinane rynnami lodowcowymi o południkowej orientacji.
Puszcza Romincka	Dubeninki	Część regionu Pojezierza Litewskiego. Rozległy, zwarty kompleks leśny, podzielony między Polskę i Rosję (obwód kaliningradzki). Na terenie Puszczy deniwelacje na terenie sięgają 120–140 metrów. Najwyższy punkt wynosi 295,4 m n.p.m., najniższy 150 m n.p.m.
Wzgórza Szeskie	Gołdap, Kowale Oleckie, Olecko	Najmniejsza i najwyżej wzniesiona część regionu Pojezierza Mazurskiego. Wzgórza stanowią ciąg moren czołowych i odznaczają się wyraźnym garbem w krajobrazie. W północnej ich części wysokości względne przekraczają 100 m. Najwyższym wzniesieniem jest Góra Szeska (309 m n.p.m.). Brak większych kompleksów leśnych. Występują tu małe zagłębienia bezodpływowe, wypełnione wodą lub zabagnione, oraz liczne strumienie o znacznych spadkach.

ŹRÓDŁO: JERZY KONDRACKI, „GEOGRAFIA REGIONALNA POLSKI”, WARSZAWA, WYD. NAUKOWE PWN, 1998.

Kopaliny występujące na obszarze województwa zalegają głównie w warstwie osadów czwartorzędowych. Są to złoża: żwirów, piasków, piasków kwarcowych, surowców ilastych oraz złoża kredy jeziornej i torfu (w tym borowin). Udział potencjału surowcowego województwa w zasobach kraju jest niewielki. Spośród udokumentowanych złóż tylko nieznaczna część jest eksploatowana. Część niezagospodarowanych złóż ma ograniczone możliwości dla ich wykorzystania ze względu na potencjalne kolizje związane z położeniem w obrębie terenów chronionych.

Istotne znaczenie w skali krajowej ma wydobywanie piasków i żwirów. Znaczne zasoby tych kopalin koncentrują się głównie w części środkowej i południowej województwa. Do największych złóż na obszarze EGO Kraina Bociana należą następujące: Guzki (gm. Ełk) i Łęgowo (gm. Olecko).

Na obszarze EGO Kraina Bociana występują również udokumentowane złoża borowin w miejscowościach Niedzwica (gm. Gołdap), Skandawa oraz wód mineralnych (głównie chlorkowych) i termalnych udokumentowanych w miejscowościach Gołdap, które mogą być użytkowane do celów rekreacyjnych i leczniczych.⁴

5.1.4 Szata roślinna

Większe kompleksy leśne subregionu EGO Kraina Bociana to Puszcza Borecka oraz Puszcza Romincka.

Puszcza Borecka jest niezwykle ciekawym zakątkiem w północno-wschodniej Polsce o unikalnym połączeniu dużych obszarów leśnych i równie okazałych akwenów wodnych. Większość drzewostanów w Puszczy ma charakter naturalny, część z nich osiągnęła wiek powyżej 150 lat. Gatunkiem charakterystycznym jest tu świerk, zmieszany m.in. z dębem, brzozą, olszą, lipą, grabem, klonem, wiązem i jesionem. Puszcza posiada duże walory krajobrazowe, a rzeźba terenu jest mocno zróżnicowana. Obszarem Puszczy Boreckiej zarządzają dwa nadleśnictwa: Borki i Czerwony Dwór⁵.

Unikalny charakter Puszczy Rominckiej wynika z warunków, w jakich kształtowały się tu tejsze zbiorowiska roślinne. Położenie na północnych krańcach Polski oraz wysokość nad poziomem morza sięgająca niemal 300 m powodują, że klimat, jak na polskie warunki, jest tu wyjątkowo surowy. Dlatego najlepiej spośród naszych gatunków drzew czuje się tu świerk, tworząc unikalne w skali kraju lasy borealne. Liczne tereny podmokłe w dolinach rzek to królestwo olszy, sosnowe lasy bagienne rosną w miejscach, gdzie kiedyś były jeziora, a żyzne zbocza niewielkich wzniesień zajmują gatunki liściaste – lipy, dęby, graby, wiązy i klony.⁶

Lasy to istotny element kształtujący strukturę przyrodniczą regionu i jego krajobraz. Stanowią niezbędny czynnik równowagi ekologicznej i są jednocześnie formą użytkowania gruntów, spełniającą różnorodne funkcje: biologiczne, ekologiczne, produkcyjne i społeczne. Lesistość w subregionie (26,5%) jest niższa od lesistości w województwie warmińsko-mazurskim (31,6%).⁷

---

⁴ Za: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2019 rok

⁵ <http://www.bialystok.lasy.gov.pl/>, dostęp 10.02.2020.

⁶ Tamże.

⁷ Za: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, Olsztyn, 2018

5.1.5 Gleby

W subregionie EGO Kraina Bociana istotną funkcję gospodarczą pełni rolnictwo. W subregionie panują warunki do rozwoju rolnictwa. Najlepsze warunki ma południowa część subregionu, w szczególności obszar gminy Kalinowo, gdzie wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest najwyższy (wartości rzędu 60–64,9). Im dalej na północ, tym warunki dla rolnictwa stają się mniej korzystne. Gminy powiatu gołdapskiego oraz gminy Kowale Olecki i Świątajno notują niższe wartości wskaźnika rolniczej przestrzeni produkcyjnej (wartości rzędu 55–59,9). Teren subregionu charakteryzuje zróżnicowana rzeźba terenu (tzw. Mazury Garbate), która stanowi przeszkodę w prawidłowym gospodarowaniu. W powiecie gołdapskim i oleckim występują tereny o znacznym nachyleniu terenu, co utrudnia prowadzenie produkcji rolniczej oraz sprzyja występowaniu zjawiska erozji.

Gleby regionu charakteryzują się wysoką kwasowością. Największe zakwaszenie gleb użytków rolnych występuje w północnej części subregionu EGO (powiat gołdapski) oraz w jego południowej części (powiat ełcki), natomiast najmniejsze w gminach powiatu oleckiego. Wysoka kwasowość gleb spowodowana zarówno czynnikami naturalnymi, jak i działalnością człowieka pogarsza stan i żyzność gleby, a co za tym idzie obniża plonowanie roślin.⁸

5.1.6 Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Subregion EGO Kraina Bociana położony jest w zlewisku Bałtyku, w zlewniach rzek Biebrzy i Pregoty. Duża część leży w zlewni rzeki Ełk. Północne obszary odwadnia Gołdapa (w zlewni Węgorapy) i Błędzianka – Krasna z grupą mniejszych cieków (w zlewni Pisy).

W południowej i centralnej części subregionu główną oś hydrograficzną stanowi rzeka Ełk, która odprowadza wody przez Jezioro Rajgrodzkie do Biebrzy. Ma ona długość 114 km (93 km w granicach województwa warmińsko-mazurskiego), a jej największym dopływem jest Lega (w środkowym biegu zwana Małkiń). Rzeka Ełk jest prawobrzeżnym dopływem Biebrzy o całkowitej powierzchni zlewni 1524,5 km². Swój początek bierze na Szeskiej Górze, następnie płynie południkowo przez gminę Gołdap, Kowale Oleckie, Świątajno, Stare Juchy, Ełk i Prostki, dalej powiaty grajewski i moniecki w województwie podlaskim. Przepływa przez jeziora: Łażno, Łaśmiady, Straduńskie, Ełckie. Największymi miejscowościami położonymi nad rzeką Ełk są: Ełk, Straduny, Nowa Wieś Ełcka, Prostki i Grajewo. W początkowym biegu (od ujścia do jeziora Łaśmiady) rzeka nosi nazwy Czarna Struga i Łażna Struga. Nazwę Ełk przybiera dopiero przy wypływie z Jeziora Ełckiego w kierunku południowym.

Lega (Jegrznia) to główna rzeka powiatu oleckiego. Ma swoje źródła pośród wzgórz na północny zachód od miejscowości Szalejki, koło Kowal Oleckich, na wysokości około 225 m n. p. m. (115 m

---

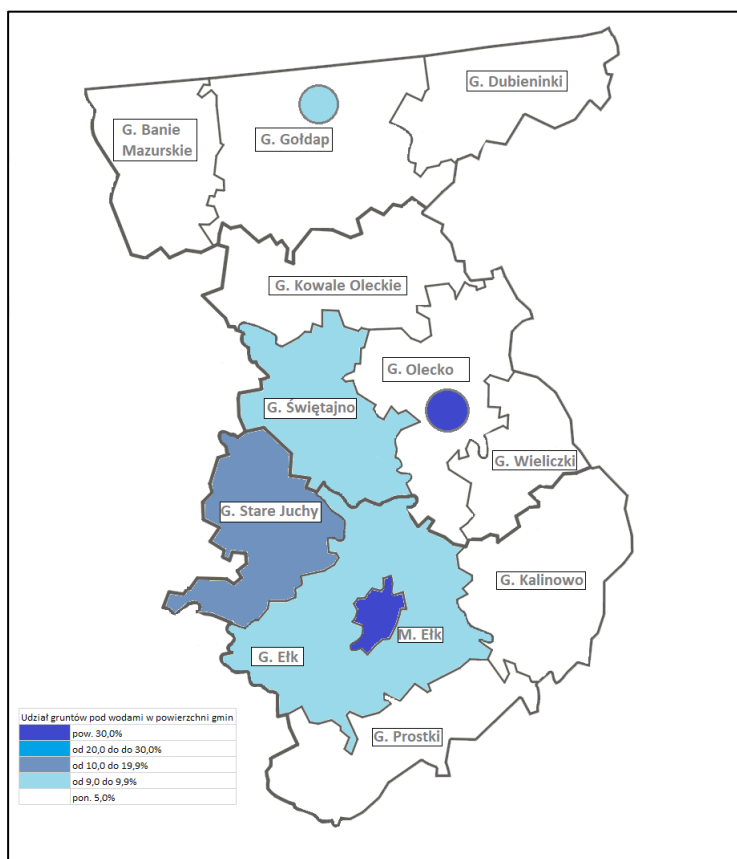
⁸ Za: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2019 rok oraz na podstawie informacji Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Olsztynie (Stan zakwaszenia użytków rolnych w województwie warmińsko-mazurskim na podstawie informacji z lat 2013-2016)

wyżej ujścia). W swym biegu rzeka zmienia kilkakrotnie nazwę. Od źródeł do jeziora Selmęt nosi nazwę Lega, następnie Małkiń, a poniżej jeziora Rajgrodzkiego przyjmuje nazwę Jerzgnia.

Północno-zachodnią część subregionu odwadniają rzeka Węgorapa i Gołdapa z dopływami. Podobnie jak we wschodniej części powiatu gołdapskiego, rzeki leżą w zlewni Pregoty, niosąc swoje wody przez granicę polsko-rosyjską. Północno-wschodnią część subregionu odwadniają rzeki w zlewni Pissy, tj. Błędzianka i jej dopływy Bludzia i Struga Żytkiejmska⁹.

Subregion EGO Kraina Bociana położony jest w obrębie Pojezierza Ełckiego, Wschodniosuwalskiego oraz Zachodniosuwalskiego, co oznacza, że krajobraz urozmaicają liczne jeziora. Największe jeziora Pojezierza Ełckiego to Łaśmiady, Łažno, Jezioro Rajgrodzkie, Selmęt Wielki. Największy udział gruntów pod wodami w powierzchniach gmin występuje w mieście Ełk oraz w obrębie miasta Olecko (pow. 30%). Wody w gminie Stare Juchy zajmują ponad 13% jej powierzchni. Wysoki udział wód powierzchniowych w powierzchni ogółem występuje w gminach Świętajno oraz Stare Juchy (w przedziale od 5 do 9,9%).

RYСУNEK 4. UDZIAŁ WÓD POWIERZCHNIOWYCH W POWIERZCHNI OGÓŁEM GMIN SUBREGIONU EGO KRAINA BOCIANA

ŹRÓDŁO: OPRAWOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO.

Wg danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie (WIOŚ) duża część wód rzecznych subregionu EGO Kraina Bociana charakteryzowała się umiarkowanym stanem ekologicznym, stanem chemicznym poniżej dobrego oraz złym stanem wód.

⁹ Za: <http://www.egoturystyka.pl/>, opracowanie: Ryszard F. Dutkiewicz

TABELA 3. OCENA STANU JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD RZECZNYCH BADANYCH W 2017 ROKU

Lp.	Jednolita część wód rzecznych	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód
62	Jegrznia (Lega) od wpływu do jez. Olecko Wielkie do wpływu z jez. Olecko Małe, PLRW20002526261539	Umiarkowany stan	-	Zły
63	Romoła PLRW20001826285689	Umiarkowany stan	-	Zły
64	Ełk (łaźna Struga) od wpływu z jez. Litygajno do wpływu do jez. łaśmiady z Połomką od Romoły PLRW200020262859	Słaby stan	Poniżej dobrego	Zły
65	Ełk (łaźna Struga) na jez. łaśmiady z Gawlikiem PLRW200025262879	Dobry stan	Poniżej dobrego	Zły
66	Ełk (łaźna Struga) od wpływu z jez. łaśmiady do wpływu z jez. Ełckiego PLRW2000252628939	Dobry stan	-	-
69	Kanał Janki PLRW700018582474	Umiarkowany stan	-	Zły
70	Dopływ spod Ziemianek PLRW7000185824772	Umiarkowany stan	-	Zły
71	Węgorapa od wpływu z jeziora Mamry do granicy państwa PLRW70002058253	-	-	Zły
72	Bachutka PLRW7000185824929	-	Poniżej dobrego	Zły
73	Wika PLRW70001858254	-	Poniżej dobrego	Zły

ŹRÓDŁO: RAPORT O STANIE ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO MAZURSKIEGO W 2017 ROKU, WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA W OLSZTYNIE, OLSZTYN, 2018 ROK.

W 2017 roku WIOŚ dokonał oceny stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód jeziornych położonych w subregionie EGO Kraina Bociana. Ocena stanu jednolitych części badanych wód, będąca wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego, wskazuje na ich zły stan.

TABELA 4. OCENA STANU JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD JEZIOR BADANYCH W 2017 ROKU

Lp.	Jednolita część wód rzecznych	Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód
2	Jezioro Ełckie PLLW30114	Umiarkowany potencjał ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły
7	Jezioro Haleckie PLLW30108	Dobry stan ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły
18	Jezioro łaśmiady PLLW30089	Dobry stan ekologiczny	Poniżej dobrego	Zły
31	Jezioro Rekąty	Słaby stan	Nie badano	Zły

Lp.	Jednolita część wód rzecznych	Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód
	PLLW30104	ekologiczny		
35	Jezioro Sedraneckie PLLW30043	Umiarkowany stan ekologiczny	Nie badano	Zły

ŹRÓDŁO: RAPORT O STANIE ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO MAZURSKIEGO W 2017 ROKU, WOJEWÓDZKI INSPEKTORATU OCHRONY ŚRODOWISKA W OLSZTYNIE, OLSZTYN, 2018 ROK.

Wody podziemne

Wody podziemne. Stan ustalonych zasobów eksploatacyjnych zwykłych wód podziemnych w województwie jest znaczny, w pełni pokrywa zapotrzebowanie mieszkańców na wodę. Eksploatacja ich odbywa się głównie z czwartorzędowego piętra wodonośnego, a lokalnie wykorzystuje się także neogeńsko-paleogeńskie piętro wodonośne i kredowe. Na obszarach o największych zasobach wód podziemnych wyznaczone zostały główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP). Mają one szczególne znaczenie regionalne dla obecnego i perspektywicznego zaopatrzenia ludności w wodę i spełniają określone kryteria ilościowe i jakościowe. Na obszarze EGO Kraina Bocian występują dwa GZWP:

- GZWP 202 Sandr Gołdap – położony na terenie gminy Gołdap oraz Banie Mazurskie,
- GZWP 217 Pradolina rzeki Biebrzy – położony na terenie gminy Ełk oraz Prostki.

Ogólna ocena stanu wód podziemnych wykazała dobry stan wód.¹⁰

Zagrożenia dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych

Wody płynące w województwie warmińsko-mazurskim oraz w subregionie EGO Kraina Bociana najczęściej narażone były na zrzut niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych i przemysłowych. W ostatnich latach zauważalna była tendencja spadkowa odprowadzania tych zanieczyszczeń do wód lub gleby.

Problem zagrożenia jakości wód jezior w szczególności dotyczył obszaru zlewni pojeziernych, z którego wody powierzchniowe odpływają poprzez jeziora. Wszelkie zmiany ilościowe i jakościowe wód płynących ze zlewni mają bezpośredni wpływ na zasoby i jakość wód jezior. Niedostatecznie rozwinięta gospodarka ściekowa na obszarach rekreacji, zarówno zbiorowej, jak i indywidualnej, usytuowanych w sąsiedztwie jezior, stanowi poważne ich zagrożenie¹¹.

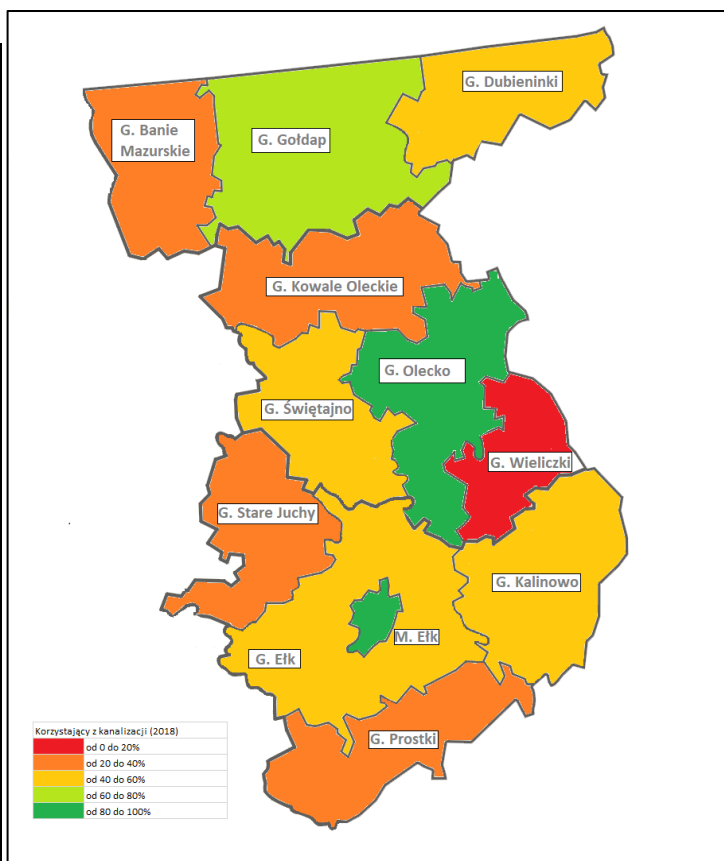
W subregionie EGO, pomimo poprawy w zakresie dostępu do sieci kanalizacyjnej, w okresie od 2012 do 2018 roku, nadal istniały miejsca, które wymagały interwencji w tym zakresie. Odsetek mieszkańców subregionu korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2018 roku wyniósł 46,5% i był wyraźnie niższy od średniej wojewódzkiej (74,4%) i krajowej (70,8%). Deficyty w dostępie do sieci kanalizacyjnej widoczne były głównie w przestrzeniach wiejskich.

¹⁰ Za: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, Olsztyn, 2018.

¹¹ Za: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, Olsztyn, 2018.

RYСУNEK 5. ODSETEK MIESZKAŃCÓW KORZYSTAJĄCYCH Z KANALIZACJI NA OBSZARZE SUBREGIONU EGO KRAINA BOCIANA W 2018 ROKU

Jednostka terytorialna	2012	2018	Zmiana 2018/2012
POLSKA	64,3	70,8	10
W-MAZURSKIE	67,7	74,4	10
Powiat etcki	73,1	79,8	9
Miasto Etłk	94,9	94,4	-1
Gmina Etłk	29,1	58,7	102
Kalinowo	29,7	58,9	98
Prostki	27,1	31,5	16
Stare Juchy	32,7	35,4	8
Powiat olecki	62,2	67,9	9
Kowale Oleckie	40,4	39,8	-1
Olecko	79,3	85,8	8
Olecko - miasto	98,1	98,4	0
Olecko - obszar wiejski	24,1	48,7	102
Świątajno	48,0	47,1	-2
Wieliczki	1,7	17,0	900
Powiat gołdapski	65,6	65,5	0
Banie Mazurskie	31,1	23,8	-23
Dubieninki	48,6	47,7	-2
Gołdap	74,8	75,8	1
Gołdap - miasto	89,2	89,7	1
Gołdap - obszar wiejski	45,3	46,5	3

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS

Do pogorszenia stanu wód przyczyniają się spływy powierzchniowe, zwłaszcza z terenów rolniczych poddawanych nawożeniu i chemizacji. Są one znaczącym źródłem związków biogenych (głównie związki azotowe) wprowadzanych do wód, co powoduje nadmierną ich eutrofizację oraz wzmożone zarastanie. W wielu przypadkach pola uprawne przylegające bezpośrednio do brzegów jezior i rzek pozbawione są bariery ochronnej w postaci pasów zieleni i zadrzewień, co sprzyja przenikaniu zanieczyszczeń. Cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego uznany został za szczególnie narażony na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych. Odpływ azotu do wód należy tam ograniczyć¹².

W Polsce od 1997 roku prowadzony jest monitoring zawartości azotu mineralnego w glebach jako element realizacji dyrektywy 91/676/EWG, dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego, której celem jest zmniejszenie zanieczyszczenia wód spowodowanego lub wywołanego przez azotany pochodzące ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu wód. Zasoby azotu mineralnego w glebach województwa warmińsko-mazurskiego przedstawiono na podstawie badań monitoringowych, realizowanych przez Krajową Stację Chemiczno-Rolniczą¹³.

¹² Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, Olsztyn, 2018.

¹³ Źródło: Raport o stanie środowiska województwa warmińsko mazurskiego w 2017 roku, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, Olsztyn, 2018.

W subregionie EGO Kraina Bociana zdiagnozowano bardzo wysokie zawartości azotu mineralnego (N min) w profilu gleby 0–90 cm jesienią. Wg danych IUNG Puławy zawartość N min w profilu glebowym przekraczająca 100 kg/ha jest wartością bardzo wysoką, zarówno dla gleb bardzo lekkich, lekkich, jak i średnich i ciężkich¹⁴. W tym miejscu warto zaznaczyć, że zagrożenie zanieczyszczenia wód związkami azotu potęgowane jest przez ukształtowanie terenu (erozja wodna i wietrzna) oraz zmiany klimatyczne.

5.1.7 Powietrze atmosferyczne

Województwo należy do regionów o najczystszyim powietrzu w kraju. Stężenia substancji szkodliwych takich jak: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, benzen i tlenek węgla, są niskie i nie przekraczają dopuszczalnych norm. Lokalnie mogą jednak występować warunki niekorzystne dla zdrowia, zwłaszcza w miejscach o wysokiej emisji spalin samochodowych i zanieczyszczeń przemysłowych.¹⁵

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego jakość powietrza atmosferycznego w 2017 roku mierzona była na dziewięciu stacjach pomiarowych, z których 8 administrowanych było przez WIOŚ w Olsztynie (na obszarze EGO stacja zlokalizowana była w Ełku). Jedna stacja w Puszczy Boreckiej zarządzana jest przez Instytut Ochrony Środowiska. Wyniki pomiarów posłużyły do oceny jakości powietrza w 3 strefach w województwie:

- Strefie PL2801 Miasto Olsztyn,
- Strefie PL2802 Miasto Elbląg,
- Strefie PL2803 warmińsko-mazurskiej (czyli dla obszaru EGO Kraina Bociana).

W strukturze emisji pyłu zawieszonego PM10 zdecydowanie dominuje emisja powierzchniowa oraz emisja pochodząca z rolnictwa. Należy tutaj zaznaczyć, że emisja z rolnictwa jest o wiele mniej uciążliwa dla zdrowia ludzkiego z uwagi na odległość źródeł emisji od skupisk ludzkich. Najwięcej pyłu zawieszonego PM10 wyemitowano łącznie w powiatach o największym stopniu uprzemysłowienia oraz największej ilości mieszkańców tj. iławskim, olsztyńskim oraz ostródzkim.

TABELA 5. WYBRANE WYNIKI JAKOŚCI POWIETRZA DLA STREFY PL2803 WARMIŃSKO-MAZURSKIEJ

Substancja/ składnik zanieczyszczeń	Przekroczenie normy	Główne źródło zanieczyszczeń
Dwutlenek azotu	Nie	Transport
Dwutlenek siarki	Nie	Paleniska przemysłowe i domowe, spalające paliwa stałe, zwłaszcza węgiel kamienny (zawierający siarkę) w celach energetycznych. Notowane stężenia dwutlenku siarki mają charakter sezonowy i ich wartość związana jest z energetyką grzewczą. Wyższe stężenia SO ₂ notowane są w okresie od października do marca. Notuje się wtedy ekstremalne wartości jednogodzinne i

¹⁴ Za: Zalecenia nawozowe dla roślin uprawy polowej i trwałych użytków zielonych. Materiały szkoleniowe. Autorzy: dr Tamara Jadczyzyn, dr Jan Kowalczyk, dr hab. Wojciech Lipiński, IUNG Puławy, 2010.

¹⁵ Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, Olsztyn, 2018.

		średniodobowe stężenia SO ₂ . Maksymalne stężenie jednogodzinne – 64,7 mg/m ³ i średniodobowe – 18,6 mg/m ³ zanotowano Ełku, gdzie przy odpowiednich warunkach atmosferycznych na stacji odnotowywany jest wpływ zakładu produkującego energię cieplną dla spółdzielni mieszkaniowej.
Pył zawieszony PM ₁₀	Nie	Głównym źródłem pyłu są paleniska przemysłowe i domowe, spalające paliwa stałe oraz emisja z małych, lokalnych kotłowni.
Benzen	Nie	Głównym źródłem zanieczyszczenia benzenem jest transport drogowy.

Analiza danych za 2017 rok pozwala wnioskować, że jakość powietrza w województwie warmińsko-mazurskim jest na ogół dobra. Zanieczyszczenia gazowe takie jak: SO₂, NO₂, Benzen i CO w szczególności charakteryzują się niskimi notowanymi wartościami stężeń w stosunku do poziomów dopuszczalnych. Wartości średnioroczne wspomnianych zanieczyszczeń od kilku lat są na podobnym poziomie i obecnie nie można mówić o zagrożeniu wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych. Lokalnie mogą występować sytuacje niekorzystne dla zdrowia mieszkańców, np. w miejscu o zwiększonej emisji spalin samochodowych, zanieczyszczeń przemysłowych, zanieczyszczeń powstających przy niepełnym spalaniu paliw stałych. Niekorzystną dla zdrowia jakość powietrza mogą potęgować ciasna zabudowa miejska oraz rzeźba terenu. Znacznie lepsze warunki zdrowotne pod względem jakości powietrza są na obszarach zaopatrywanych w energię cieplną z centralnych ciepłowni lub zmodernizowanych kotłowni lokalnych, z dala od tras komunikacyjnych o dużym nasileniu ruchu.¹⁶

5.1.8 Klimat akustyczny

W województwie występuje relatywnie nieduże zanieczyszczenie hałasem. Najbardziej uciążliwy jest hałas drogowy. Jego uciążliwość ma charakter rosnący ze względu na ciągle zwiększającą się liczbę pojazdów. Hałas przemysłowy nie stanowi istotnego zagrożenia, jego oddziaływanie jest lokalne. Hałas miejski w znaczący sposób pogarsza warunki życia w miastach, ze względu na kumulowanie się wielu rodzajów hałasów. Wzrasta zagrożenie hałasem na akwenach, ze względu na hałas emitowany przez sprzęt motorowy czy też hałas związany z letnimi imprezami w pobliżu jezior (sportowe, kulturalne).¹⁷

W województwie warmińsko-mazurskim klimat akustyczny kształtowany jest w głównej mierze przez hałas komunikacyjny. Największe natężenie ruchu ma miejsce na drogach krajowych w kierunku trójmiasta, przejściach granicznych oraz w kierunku wschodniej granicy państwa. Największą uciążliwość akustyczną stanowi tranzyt ciężarowy na trasach komunikacyjnych w obrębie miast i w pobliżu zabudowań mieszkalnych.

¹⁶ Źródło: Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2017 roku, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, Olsztyn, 2018

¹⁷ Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, Olsztyn, 2018

Hałas instalacyjny jest generowany przez pracujące urządzenia i instalacje w zakładach przemysłowych. Ma zdecydowanie charakter lokalny a stopień uciążliwości dla ludności jest ściśle związany z odległością obiektów przemysłowych od zabudowy mieszkaniowej.¹⁸

5.1.9 Promieniowanie elektromagnetyczne

Monitoring pól elektromagnetycznych na obszarze EGO Kraina Bociana nie był prowadzony w ostatnim okresie (w 2017 i później).

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w 2017 roku nie stwierdzono obszarów z przekroczeniami dopuszczalnych wartości poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku określonych dla miejsc dostępnych dla ludności. Poziom pól elektromagnetycznych kształtował się na niskim poziomie.

Na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego obserwuje się systematyczny wzrost liczby źródeł promieniowania elektromagnetycznego. Prognozuje się dalsze pogłębianie się presji sztucznych pól elektromagnetycznych na środowisko.¹⁹

5.1.10 Gospodarka odpadami

Kompleksowe działania w zakresie gospodarowania odpadami powinny uwzględniać zapobieganie powstawaniu odpadów, odzysk surowców, ponowne ich wykorzystanie oraz ograniczanie ich negatywnego wpływu na środowisko. Nadrzędnym dokumentem, tworzącym generalne ramy i wyznaczającym kierunki gospodarowania odpadami w województwie, jest Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016–2022. W celu zorganizowania gospodarki odpadami komunalnymi w województwie wyodrębnionych zostało 5 regionów: Północny, Północno-Wschodni, Centralny, Wschodni i Zachodni. W ramach każdego wyznaczone zostały instalacje regionalne, które będą zagospodarowywały odpady komunalne wytworzone na ich terenie.

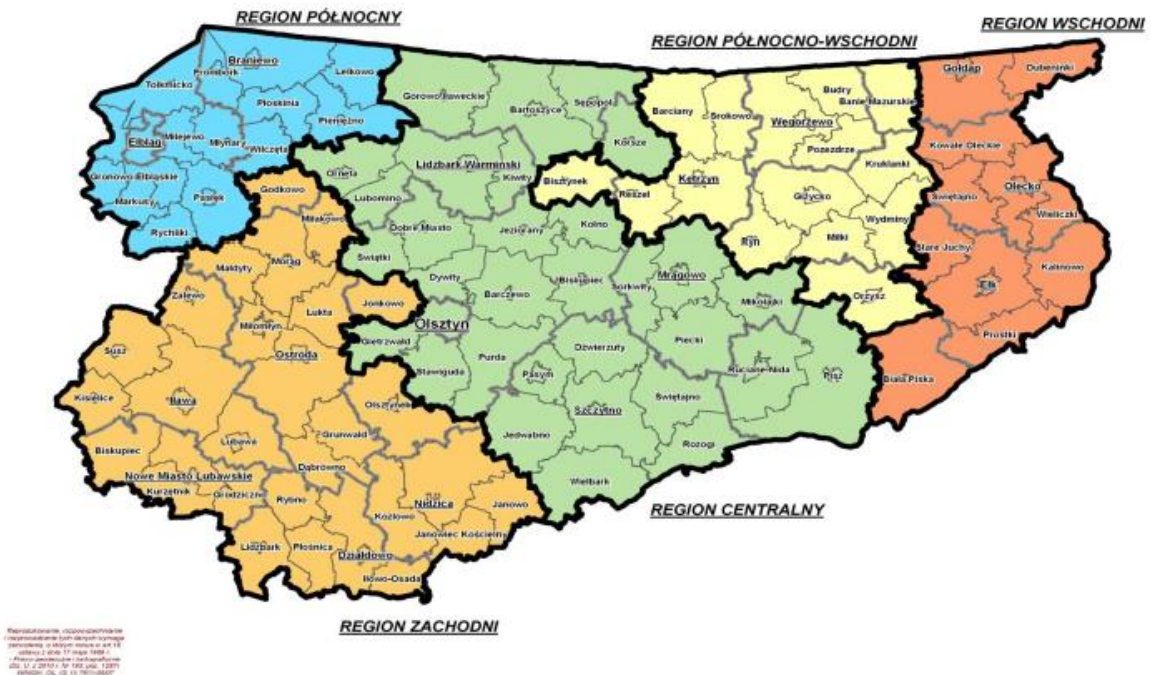
Subregion EGO Kraina Bociana w całości wchodzi w skład tzw. Regionu Wschodniego Gospodarki Odpadami. Do Regionu Wschodniego należy również gmina Biała Piska z powiatu piskiego.

---

¹⁸ Źródło: Raport o stanie środowiska województwa warmińsko mazurskiego w 2017 roku, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, Olsztyn, 2018

¹⁹ Źródło: Tamże

RYSUNEK 6. PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA NA REGIONY GOSPODARKI ODPADAMI WG WPGO 2011

ŹRÓDŁO: PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO NA LATA 2016–2022.

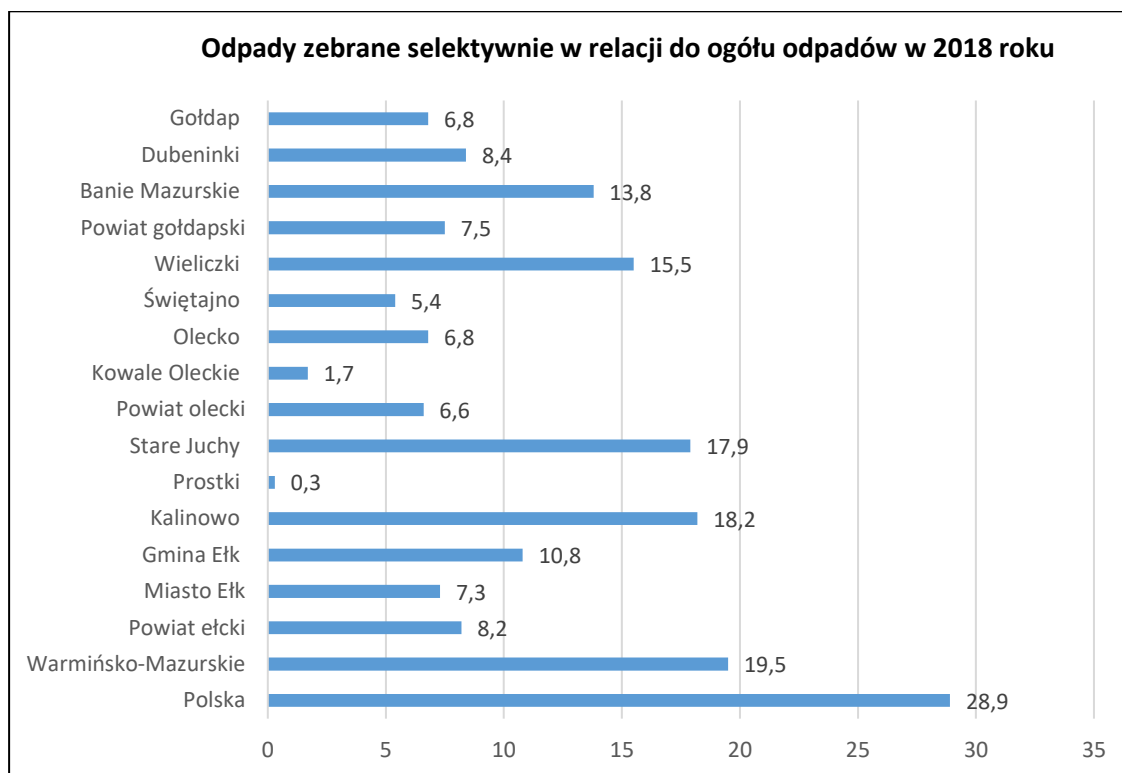
System gospodarki odpadami w subregionie EGO Kraina Bociana opiera się na współpracy miast, gmin i powiatów. Wyrazem dążenia do budowy kompleksowego systemu gospodarki odpadami było utworzenie Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami „Eko-MAZURY” Sp. z o.o., które zostało powołane przez Związek Międzygminny „Gospodarka Komunalna” z siedzibą w Ełku, na mocy uchwały Zgromadzenia Związku w 2007 roku.

Ze względu na specyfikę obszaru przedsięwzięcia (12 gmin) i dużą rozciągłość obszaru (ok. 100 km) Region Gospodarki Odpadami podzielono na trzy podregiony, obsługiwane przez stacje przetwarzające, oraz jeden region obsługiwany bezpośrednio przez ZUO w Siedliskach:

- podregion Gołdap – stacja przetwarzająca Kośmidry (gmina Gołdap),
- podregion Olecko – stacja przetwarzająca Olecko (gmina Olecko),
- podregion Biała Piska – stacja przetwarzająca Biała Piska (gmina Biała Piska),
- podregion Ełk – ZUO w Siedliskach k/Ełku.

W poszczególnych gminach subregionu EGO Kraina Bociana notowano bardzo różnorodny udział odpadów zbieranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów, jednak ten poziom był wyraźnie niższy od średniej krajowej (28,9%) i średniej dla województwa warmińsko-mazurskiego (19,5). Wg danych GUS dla 2018 roku najwyższy poziom udziału odpadów zbieranych selektywnie odnotowano w gminach Kalinowo (18,2%), Stare Juchy (17,9%) oraz Wieliczki (15,5%). Najniższy poziom uczestnictwa w segregacji odpadów dotyczył gmin Prostki (0,3%) oraz Kowale Oleckie (1,7%).

RYСУNEK 7. ODPADY ZEBRANE SELEKTYWNIE W RELACJI DO OGÓŁU ODPADÓW W 2018 ROKU

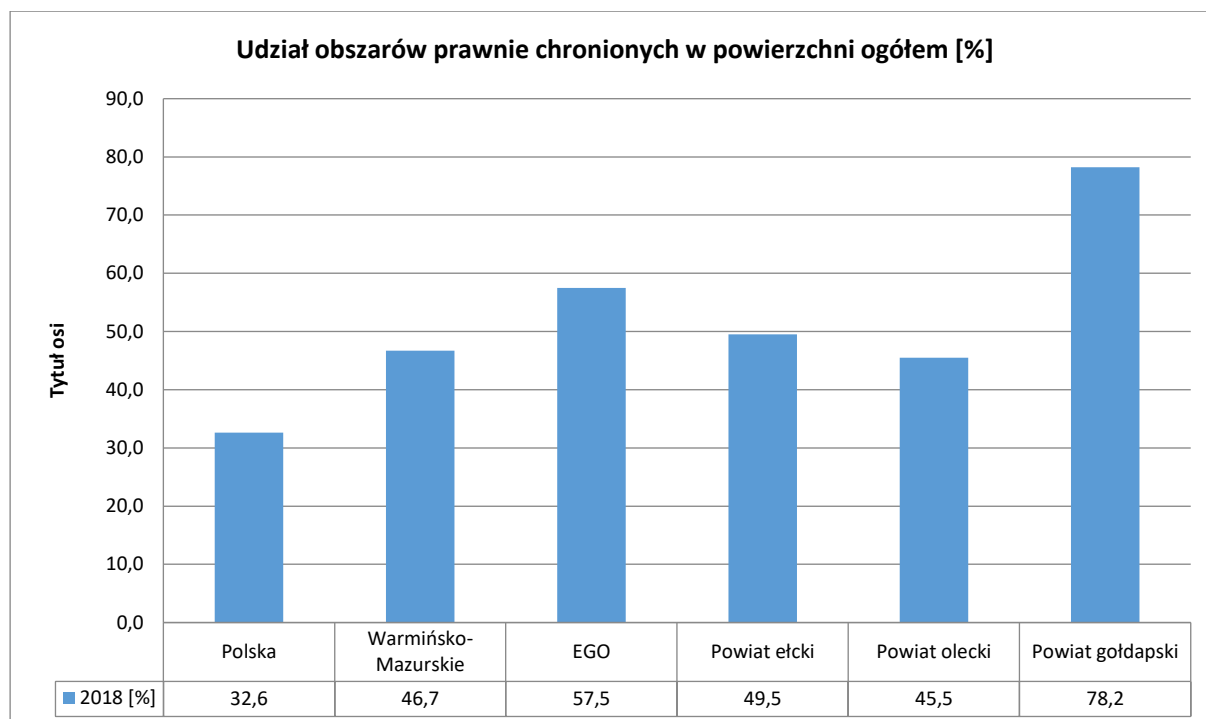

ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS.

5.1.11 Obszarowa ochrona przyrody

Subregion EGO Kraina Bociana charakteryzuje się wysokim na tle kraju udziałem powierzchni obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (57,5%). Należą tu rezerваты, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz obszary Natura 2000, zarówno ptasie, jak też siedliskowe. Największy odsetek powierzchni obszarów chronionych występuje w północnej części Subregionu, osiągając w powiecie gołdapskim 78,2% powierzchni ogółem. Udział obszarów prawnie chronionych w powiecie ełckim (49,5%) i powiecie oleckim (45,5%) zbliżony jest do wartości notowanej w województwie warmińsko-mazurskim (46,7%).

RYСУNEK 8. UDZIAŁ OBSZARÓW PRAWNIE CHRONIONYCH W POWIERZCHNI OGÓŁEM (%) W SUBREGIONIE EGO KRAINA BOCIANA

ŹRÓDŁO: GUS ORAZ OBLICZENIA WŁASNE (EGO)

TABELA 6. LISTA OBSZARÓW CHRONIONYCH SUBREGIONU EGO KRAINA BOCIANA

Obszar chroniony	Lokalizacja EGO (gmina)	Opis
Rezerwaty		
Boczki	Dubeninki	Rezerwat leśny utworzony w 1974 roku, obejmujący obszar 108,8 ha i położony w środkowej części Puszczy Rominckiej. Utworzono go w celu ochrony dobrze zachowanego fragmentu Puszczy Rominckiej z charakterystycznymi dla niej zbiorowiskami leśnymi. Teren rezerwatu jest mocno zróżnicowany. Północna i częściowo środkowa część rezerwatu jest silnie pagórkowata, pocięta płytkimi jarami. Najwyższe wzniesienie w tej części rezerwatu osiąga wysokość 207,5 m n.p.m., a deniwelacje terenu przekraczają 20 m. Podobne wyniesienia, osiągające 205,0 m n.p.m., występują w południowej części rezerwatu. Pozostałe, najniższe położone, płaskie tereny wypełnione materiałem organicznym, znajdują się na wysokości 190-195 m n.p.m.
Czerwona Struga	Dubeninki	Rezerwat florystyczny położony w granicach Parku Krajobrazowego Puszczy Rominckiej o powierzchni 3,59 ha. Utworzony w 1973 roku dla ochrony stanowisk pióropusznika strusiego, obejmuje 1,5-kilometryrowy odcinek strumienia Czerwona Struga. Ten wartki strumień uformował dolinę o stromych stokach, którą porasta wielogatunkowy las liściasty z domieszką świerka.

Obszar chroniony	Lokalizacja EGO (gmina)	Opis
Dziki Kąt	Dubeninki	Rezerwat leśny położony utworzony w 1973 roku w celu zachowania naturalnego fragmentu Puszczy Rominckiej, głównie drzewostanów sosnowo-świerkowych w wieku 120–140 lat. Rezerwat zajmuje powierzchnię 35,79 ha, w swoim północno-wschodnim krańcu graniczy z rezerwatem „Struga Żytkiejmska”.
Struga Żytkiejmska	Dubeninki	Rezerwat został utworzony w 1982 roku w celu zachowania fragmentu Puszczy Rominckiej ze stanowiskami rzadkich gatunków flory i fauny. Znajduje się we wschodniej części puszczy. Powierzchnia rezerwatu wynosi 471,04 ha, z czego 91,3 ha przypada na torfowiska zlokalizowane w dolinie Żytkiejmskiej Strugi. Obszar objęty ochroną przedstawia typowy krajobraz morenowy. Teren odznacza się urozmaiconą rzeźbą, wynikającą z przeplatania się na tym terenie licznych wzgórz i obniżeń (dolin morenowych). Różnice wysokości pomiędzy wierzchołkami wzniesień a obniżeniami są znaczne i dochodzą do 22-25 m. Rezerwat porasta w większości bór mieszany trzcinnikowo-świerkowy.
Uroczysko Kramnik	Dubeninki	Obszar chroniony zajmuje powierzchnię 75,96 ha. Został utworzony w 2001 roku w celu ochrony stanowisk rzadkich i reliktowych gatunków roślin, m.in. maliny moroszki oraz bagiennych zbiorowisk leśnych. Jego teren porastają głównie bory bagienne oraz fragmentarycznie: borealna świerczyna na torfie, lasy bagienne sosnowo-brzozowe i torfowcowo-brzozowe, łozowiska. Na terenie rezerwatu znajduje się zarastające torfowisko wysokie, przekształcające się w bór bagienny, o coraz silniejszym zwarciu koron drzew, głównie sosny zwyczajnej.
Ostoja Bobrów Bartosze	Gmina Ełk	Rezerwat utworzony w 1964 roku na obszarze 190,17 ha. Położony 25 km na zachód od Ełku przy północnym brzegu jeziora Szarek. Powołany został w celu zachowania ostoi bobra europejskiego. Obiekt objęty jest ochroną ścisłą, zawiera niskie torfowisko porośnięte brzozą. Bobry przyczyniły się do renaturyzacji lokalnych torfowisk niskich, osuszonych przed wojną.
Czarnówko	Gołdap	Rezerwat utworzony w 2014 roku o powierzchni 32,15 ha. Celem ochrony jest zachowanie fragmentu borealnej świerczyny bagiennnej, boru sosnowego bagiennego i torfowiska wysokiego ze stanowiskami rzadkich i zagrożonych gatunków roślin. Rezerwat obejmuje tereny torfowiska obecnie porośniętego lasem. Centralną część wypełnia torfowisko wysokie, zasilane wodami opadowymi, otoczone przez torfowiska niskie, zasilane wodami podziemnymi.
Mechacz Wielki	Gołdap	Rezerwat torfowiskowy utworzony w 1974 roku o powierzchni 146,72 ha. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie torfowiska wysokiego wraz z borem bagiennym i stanowiskami wielu rzadkich gatunków roślin. Jego środkową część zajmuje torfowisko wysokie porośnięte niską karłowatą sosną.
Torfowisko na Tatarskiej Górze	Gołdap	Rezerwat o powierzchni 1,87 ha, utworzony w 2012 roku w celu zachowania kompleksu torfowisk przejściowych i wysokich oraz zbiornika dystroficznego wraz ze stanowiskiem turzycy skąpokwiatowej, rosiczki długolistnej oraz innych gatunków roślin chronionych.

Obszar chroniony	Lokalizacja EGO (gmina)	Opis
Cisowy Jar	Kowale Oleckie	Rezerwat utworzony w 1959 roku na obszarze 10,65 ha, dla ochrony krańcowego stanowiska cisa leżącego na północno-wschodniej granicy jego zasięgu. Jest to najbogatsze skupisko tego gatunku na Mazurach. Cis podlega tu ochronie od 1937 roku. Teren rezerwatu to głęboki wąwóz, jeden z kilku wciętych we wzgórza zwane „Guzem” (256 metrów n.p.m.). Leży on między Szeszkami a Wężewem. Cisowy Jar jest największym i najdłuższym wąwozem na terenie Wzgórz Szeskich. Jego długość wynosi 1000 m, a głębokość dochodzi do 30 m, natomiast szerokość mierzona między krawędziami sięga od 100 do 300 metrów. Zbocza wąwozu są bardzo strome. Dnem płynie strumień zasilany źródłami znajdującymi się w wielu miejscach u podnóży zbocza.
Lipowy Jar	Kowale Oleckie	Rezerwat utworzony w 1981 roku w celu ochrony fragmentu doskonale zachowanych drzewostanów Puszczy Boreckiej. Zajmuje obszar o powierzchni 48,5 ha i położony jest w pobliżu miejscowości Czerwony Dwór. Rezerwat obejmuje fragment moreny czołowej odznaczającej się urozmaiconą rzeźbą i bardzo silnym nachyleniem stoków. Obszar ten znajduje się na wysokości 137–169 m n.p.m. Wyniesienia porasta las liściasty mieszany typu grąd, z dużym udziałem starych, około 100–120-letnich lip, dębów i świerków, rzadziej klonów.
Mazury	Kowale Oleckie	Rezerwat o charakterze wodno-leśnym, utworzony w 1981 roku w celu ochrony walorów przyrodniczych terenów położonych między jeziorami Łażno i Szałk Wielki oraz dobrze zachowanego jeziora Piłwąg. Na ogólną powierzchnię 372,69 ha składa się 297,69 ha lasów oraz wschodni akwen jeziora Piłwąg o powierzchni 80,0 ha.
Wyspa lipowa na jeziorze Szałk Wielki	Kowale Oleckie	Rezerwat ścisły, leśny, utworzony w 1975 roku, o powierzchni 2,73 ha. Obejmuje wyspę położoną na jeziorze Szałk Wielki, a celem ochrony jest zachowanie grądu subkontynentalnego, z dużym udziałem lipy drobnolistnej i rzadkimi gatunkami roślin. Skład gatunkowy tego fragmentu lasu jest typowy dla Puszczy Boreckiej. Teren wyspy stanowi miejsce lęgowe dla ptactwa wodnego, zwłaszcza kaczek.
Parki krajobrazowe		
Park Krajobrazowy Puszczy Rominckiej	Dubeninki, Gołdap	Park utworzony został 14 stycznia 1998 roku. Leży w wysuniętym najbardziej na północny wschód krańcu woj. warmińsko-mazurskiego. Obszar parku wynosi 146,20 km ² , a jego otuliny 79,42 km ² . Park obejmuje południową część Puszczy Rominckiej (część północna znajduje się na terytorium rosyjskim). Północny zasięg Parku wyznacza granica państwowa, od strony wschodniej i południowej Park otoczony jest przez dawne torowisko kolejowe, zaś jego zachodnią granicę wyznacza dolina Jarki i zachodni brzeg jeziora Gołdap. W granicach Parku znalazły się także tereny otwarte, przyległe do Puszczy Rominckiej, charakteryzujące się bogactwem przyrodniczym i krajobrazowym. Wokół Parku utworzono strefę otuliny o powierzchni 7942 ha, obejmującą osady wiejskie, obszary rolnicze i pojezierne.

Obszar chroniony	Lokalizacja EGO (gmina)	Opis
		Rzeźba terenu Parku ukształtowana została przez ostatnie zlodowacenie bałtyckie fazy pomorskiej. Wzgórza morenowe, w większości porośnięte lasami Puszczy Rominckiej, osiągają w Parku wysokość do 280 m n.p.m., deniwelacje sięgają natomiast ponad 140 m. Wśród wzgórz znajdują się głębokie niecki i rynny, w których są położone torfowiska, jeziora i rzeki. Wyjątkowe walory krajobrazowe i geomorfologiczne ma przecinająca Puszczę przełomowa dolina Błędzianki. Strome, pocięte wąwozami zbocza doliny, o wysokości kilkudziesięciu metrów, mają nachylenie dochodzące do 60°, a w przebiegu doliny występują liczne kotliny i kotły wytopiskowe. Park leży w dorzeczu Pregoty. Największą rzeką jest przecinająca Puszczę Romincką Błędzianka. Na obrzeżach Puszczy znajduje się także kilka większych jezior, położonych w głębokich rynnach. Największe z nich to przecięte granicą państwową jezioro Gołdap (234 ha) oraz położone w otulinie Parku jeziora: Czarne (173 ha), Przerośl (71 ha) i Pobłędzie (50 ha).
Obszary Chronionego Krajobrazu		
Doliny Gołdapy i Węgorapy	Banie Mazurskie, Gołdap	Obszar utworzony w 1998 roku na powierzchni 30 534 ha na terenie gmin Budry, Gołdap, Banie Mazurskie, Węgorzewo.
Puszczy Rominckiej	Dubeninki, Gołdap	Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Rominckiej to pas o szerokości od 0,5 km do 5 km otaczający Puszczę Romincką od wschodu i południa. Zajmuje powierzchnię 7740 ha, z czego obszar 7492 ha pokrywa się z otuliną parku krajobrazowego. OChK Puszczy Rominckiej zajmuje otwarte, użytkowane rolniczo tereny o urozmaiconej, polodowcowej rzeźbie i dużych wysokościach względnych. Atrakcyjność krajobrazu podnosi obecność jezior: Czarne, Przerośl i Pobłędzie oraz dolin malowniczych rzek: Jarki, Bludzi i Błędzianki. W OChK Puszczy Rominckiej położonych jest kilka wsi, ciekawych ze względu na zabytki i zabudowę. Są to: Rogajny i Zawiszyn z pozostałościami dawnych majątków ziemskich, Stańczyki z najwyższymi w Polsce mostami, a także Dubeninki i Żytkiejmy z poewangelickimi kościołami i cmentarzami wojennymi.
Doliny Błędzianki	Dubeninki, Gołdap	Obszar utworzony w 1998 roku na powierzchni 5994 ha na terenie gmin Dubeninki, Gołdap.
Doliny Legi	Gmina Ełk, Kalinowo, Olecko, Wieliczki.	Obszar utworzony w 1998 roku na powierzchni 8579,8 ha na terenie gmin Ełk, Kalinowo, Olecko, Wieliczki.
Jezior Orzyskich	Gmina Ełk, Stare Juchy	Obszar utworzony w 1998 roku na powierzchni 21153,0 ha na terenie gmin Biała Piska, Stare Juchy, Miłki, Wydminy, Ełk (wiejska), Orzysz.
Pojezierza Ełckiego	Gmina Ełk, Miasto Ełk, Kalinowo, Prostki, Olecko, Stare	Obszar utworzony w 1998 roku na powierzchni 49297,2 ha na terenie gmin Kalinowo, Stare Juchy, Prostki, Wydminy, Świętajno, Ełk (wiejska), Kruklanki, Ełk (miejska), Giżycko, Olecko.

Obszar chroniony	Lokalizacja EGO (gmina)	Opis
	Juchy	
Puszczy Boreckiej	Gołdap, Kowale Oleckie	Obszar utworzony w 1998 roku na powierzchni 22860 ha na terenie gmin Wydminy, Świętajno, Pozezdrze, Kowale Oleckie, Krukłanki, Gołdap.
Wzgórz Szeskich	Gołdap, Kowale Oleckie	Obszar utworzony w 1998 roku na powierzchni 124985,1 ha na terenie gmin Gołdap oraz Kowale Oleckie.
Grabowo	Gołdap	Obszar utworzony w 1998 roku na powierzchni 3764,5 ha na terenie gminy Gołdap.
Jezior Rajgrodzkich	Kalinowo, Prostki	Obszar utworzony w 1998 roku na powierzchni 7423,0ha na terenie gmin Kalinowo, Prostki.
Pojezierze Rajgrodzkie	Kalinowo, Prostki	Obszar utworzony w 1982 roku na powierzchni 14928,07 ha na terenie gmin Kalinowo, Prostki, Augustów, Rajgród, Bargłów Kościelny. Obszar położony jest w południowej części Pojezierza Ełckiego i graniczy z Kotliną Biebrzańską. Obejmuje granicami Jezioro Rajgrodzkie, które zajmuje jego północną część, kompleksy leśne w części południowej oraz stawy i bagna. Jezioro Rajgrodzkie jest dużym jeziorem rynnowym, o pow. 1514 ha i głębokości 52 m, składającym się z 4 rynien rozchodzących się promieniście od głównego akwenu. Brzegi jeziora są przeważnie wysokie i zalesione. Kompleksy leśne w południowej części obszaru stanowią głównie bory sosnowe ze świerkiem i olszą.
Puszcza i Jeziora Augustowskie	Kalinowo	Obszar utworzony w 1991 roku na powierzchni 69574,99 ha na terenie gmin Kalinowo, Giby, Augustów, Płaska, Miasto Augustów, Sztabin, Nowinka, Suwałki, Lipsk. Obszar Chronionego Krajobrazu Puszcza i Jeziora Augustowskie chroni jeden z największych i najcenniejszych pod względem przyrodniczym kompleksów leśnych Puszczy Augustowskiej, a także wysokie wartości kulturowe i historyczne Kanału Augustowskiego.
Jezior Oleckich	Kowale Oleckie, Olecko, Wieliczki.	Obszar utworzony w 1998 roku na powierzchni 10521,3 ha na terenie gmin Świętajno, Kowale Oleckie, Filipów, Olecko, Wieliczki.
Wzgórz Dybowskich	Prostki	Obszar utworzony w 1998 roku na powierzchni 10708 ha na terenie gmin Biała Piska, Prostki.
Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe		
Gołdapska Struga	Gołdap	Zespół utworzony w 1999 roku na powierzchni 183 ha.
Tatarska Góra	Gołdap	Zespół utworzony w 1999 roku na powierzchni 575 ha.
Torfowisko Zocie	Kalinowo	Zespół utworzony w 2007 roku na powierzchni 660 ha. Szczególnym celem ochrony zespołu przyrodniczo-krajobrazowego jest zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów polodowcowych z bardzo dobrze zachowanym torfowiskiem przejściowym.

Obszar chroniony	Lokalizacja EGO (gmina)	Opis
Obszary Ptasie Natura 2000		
Lasy Skaliskie PLB280011	Banie Mazurskie	Obszar utworzony w 2008 roku na powierzchni 12644,73 ha na terenie gmin Budry, Banie Mazurskie. Obszar obejmuje Lasy Skaliskie oraz doliny rzek Gołdapi i Węgorapy. Na terenach leśnych dominują bory świerkowe i sosnowe, na znacznym obszarze rosnące na podłożu torfowym. Niewielkie enklawy z brzozą, olchą i dębem mają marginalne znaczenie lasotwórcze. W głębi Lasów Skaliskich występuje „Bagno Minta”, w latach 1980–1990 poddane znacznej sukcesji roślinności, jednak ostatnio, dzięki spiętrzeniu wody przez bobry, teren ten znowu odzyskuje charakter otwartego torfowiska. W dolinach rzecznych otaczających kompleks leśny występuje cała gama otwartych siedlisk, od naturalnych, zabagnionych dolin rzecznych, przez ekstensywnie użytkowane łąki, do wielkoobszarowych terenów o intensywnym tempie uprawy. W wyniku prac melioracyjnych na początku XX w. powstał Kanał Brożajcki, który spowodował odwodnienie doliny Gołdapi w okolicach Budr. Przerzucenie wody z Gołdapi do Węgorapy ograniczyło naturalne wylewy rzek. W ostoi występuje co najmniej 16 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 1 gatunek z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W stosunkowo wysokiej liczebności (C7) występują: jarząbek, orlik krzykliwy (PCK), żuraw, w okresie wędrówek co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2) żurawia.
Puszcza Borecka PLB280006	Banie Mazurskie, Gołdap, Kowale Oleckie	Obszar utworzony w 2004 roku na powierzchni 18962,76 ha na terenie gmin Wydminy, Świętajno, Pozezdrze, Kowale Oleckie, Kruklanki, Gołdap, Banie Mazurskie. Obszar obejmuje zwarty kompleks leśny Puszczy Boreckiej, w skład którego wchodzi lasy liściaste i mieszane o bardzo zróżnicowanym typie siedliskowym. Duże przestrzenie zajmują drzewostany świerkowe rosnące na siedlisku lasowym. Rzeźba terenu jest mocno zróżnicowana, obniżenia zajęte są przez bagniste typy lasu lub otwarte mokradła. Puszcze odwadniają liczne rzeczki, w większości należące do zlewni rzeki Ełk, dopływu Biebrzy, i tylko niewielki jej obszar jest odwadniany przez cieki wpadające do rzeki Gołdapi oraz należące do zlewni Wielkich Jezior Mazurskich. Na obszarze puszczy występuje wiele drobnych zbiorników wodnych i kilka niewielkich jezior; na jej południowo-wschodnim skraju znajduje się zespół jezior, z których największym jest jezioro Łaśno. Puszcze porasta wiele śródleśnych łąk, niektóre z nich są silnie zawilgocone. Szereg drzewostanów puszczańskich ma naturalny charakter. Ostoja ptasia o randze europejskiej E 20. Występuje co najmniej 25 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 10% populacji krajowej (C6) dzięcioła białostrzykowego (PCK) i co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: bocian czarny, dzięcioł średni, dzięcioł trójpalczasty (PCK), dzięcioł zielonosiwy,

Obszar chroniony	Lokalizacja EGO (gmina)	Opis
		muchotłówka białoszyja, orlik krzykliwy (PCK), rybołów (PCK), żuraw; w stosunkowo wysokiej liczebności (C7) występują: bielik (PCK), kania czarna (PCK), jarząbek i zimorodek.
Ostoja Poligon Orzysz PLB280014	Gmina Ełk	Obszar utworzony w 2009 roku na powierzchni 21207,98 ha na terenie gmin Biała Piska, Ełk (wiejska), Pisz, Orzysz. Ostoja położona jest na Równinie Mazurskiej. Znaczna jej część wchodzi w skład czynnego poligonu wojskowego Orzysz. Teren ostoi to lekko falista równina sandrowa. Ponad powierzchnią piaszczystego sandru wyniesione są pagórki morenowe. Na obrzeżach ostoi znajduje się 6 jezior różnej wielkości. Największym jest jezioro Roś. Sieć hydrograficzną tworzą cieki wodne: Świąćek, Dziekałówka, Kanał Kozielski, Czarna Struga i liczne rowy. W niektórych rejonach zachowały się duże powierzchnie torfowisk niskich, porośniętych zbiorowiskami turzycowisk czy szuwarami trzcinowymi. Dość licznie występują tu polany śródleśne. Lasy zajmują znaczną część ostoi. Są to głównie bory sosnowe świeże, bory mieszane oraz bory wilgotne. W dolinach rzek oraz na obrzeżach torfowisk występują również olsy i brzezina bagienna. Niezwykle ważnym elementem środowiska są rozległe, otwarte polany poligonowe z podmokłymi obniżeniami i piaszczystymi wyniesieniami, częściowo porośnięte samosiewami sosny, brzozy, osiki. Znaczną część polan porastają tylko trawy i ziołorośla. W ostoi Poligon Orzysz stwierdzono występowanie co najmniej 11 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Liczebności 3 gatunków (cietrzewia, derkacza i żurawia) mieszczą się w kryteriach wyznaczania ostoi ptaków, wprowadzonych przez Bird Life International. Ponadto 7 z wymienionych gatunków widnieje na liście ptaków zagrożonych w Polskiej czerwonej księdze zwierząt. Poligon Orzysz jest jedną z 10 najważniejszych w Polsce ostoi cietrzewia.
Obszary Siedliskowe Natura 2000		
Niecka Skaliska PLH280049	Banie Mazurskie	Obszar utworzony w 2011 roku na powierzchni 11385,7 ha na terenie gmin Budry, Banie Mazurskie. Niecka Skaliska jest płaskim obniżeniem wytopiskowym, położonym na wysokości około 92 m n.p.m., i otoczona jest z trzech stron wzgórzami morenowymi. Na obszarze stwierdzono występowanie 8 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Niecka Skaliska wyróżnia się obecnością licznych, dobrze zachowanych stanowisk świerczyny borealnej na torfie. Otoczone borami naturalne tarasy zalewowe rzeki Bachutki kryją fragmenty bardzo dobrze zachowanych łągów jesionowo-olszowych ze stanowiskami pióropusznika strusiego. Na gruntach świeżych i wilgotnych występują liczne stanowiska lasów grądowych i łągów dębowo-wiązowo-jesionowych, z których najlepiej zachowane jest stanowisko w historycznym miejscu w pobliżu wsi Rapa, otaczające grobowiec rodzinny von Farenheidów. Rzeki Gołdapa i Węgorapa posiadają naturalne koryta i liczne starorzecza, w których stwierdzono występowanie zbiorowisk

Obszar chroniony	Lokalizacja EGO (gmina)	Opis
		roślinnych związków Potamion i Nymphaeion. Na ekstensywnie zagospodarowanych brzegach cieków występują ziołorośla nadrzeczne z kielisznikiem zarosłowym, sadźcem konopiastym (rząd <i>Convolvuletalia sepium</i>). W głębi zwartego kompleksu borów świerkowych znajduje się torfowisko Minta, z charakterystyczną toposekwencją zbiorowisk szuwarowych i torfowisk niskich klasy <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i>. Znaczną wartością przyrodniczą są liczne łąki, dotąd ekstensywnie użytkowane w sposób tradycyjny, z zachowaną strukturą gatunkową łąk wilgotnych oraz łąk świeżych.
Ostoja Borecka PLH280016	Banie Mazurskie, Gołdap, Kowale Oleckie	Obszar utworzony w 2009 roku na powierzchni 25340,14 ha na terenie gmin Wydminy, Świętajno, Pozezdrze, Kowale Oleckie, Kruklanki, Gołdap, Banie Mazurskie. Duży kompleks leśny z udziałem drzewostanów liściastych, ze znaczącą domieszką świerka. Drzewostany mają charakter naturalny, część z nich osiągnęła wiek powyżej 150 lat. Silnie zróżnicowana rzeźba terenu (znaczące deniwelacje) została ukształtowana w okresie zlodowacenia. Miejsca położone w obniżeniach pokrywają bagienne typy lasu lub otwarte trzęsawiska. Teren poprzecinany jest licznymi strumieniami i obfituje w małe zbiorniki wodne. Ostoja obejmuje też kompleks jezior (jedno z największych to łaśno). W południowo-zachodniej części ostoji znajduje się jezioro Żabinek położone w kotlinie eworsyjnym, z dnem porośniętym łąkami ramienicowymi. Liczne śródleśne łąki są silnie wilgotne. Ważna ostoja fauny leśnej z wilkiem <i>Canis lupus</i> i żubrem <i>Bison bonasus</i> (jedno z 5 wolno żyjących stad w Polsce). Ogółem stwierdzono występowanie 7 gatunków zwierząt i 4 gatunki roślin z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Dobrze zachowane płyty roślinności naturalnej – zidentyfikowano tu 11 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Miejsce występowania rzadkiego zespołu <i>Scolochloetum festucaceae</i>. Jest to jeden z ważniejszych obszarów w Europie dla zachowania klasycznych lasów liściastych typu środkowoeuropejskiego, tzw. grądu subkontynentalnego.
Torfowisko Zocie PLH280037	Kalinowo	Obszar utworzony w 2011 roku na powierzchni 65,78 ha. Torfowisko „Zocie” położone jest na wschodnim skraju Pojezierza Ełckiego, praktycznie na lokalnym wododziale, oddzielającym zlewnie rzeki Legi od zachodu i Rospudy od strony wschodniej. Rejon torfowiska został ukształtowany pod wpływem ostatniego zlodowacenia bałtyckiego. Samo torfowisko zajmuje nieckę położoną na wysokości ok. 170 m n.p.m. Wzgórza te przylegające od południa i wschodu, to przeważnie tereny rolnicze, ekstensywnie użytkowane, przeważnie jako pastwiska i łąki. Od strony zachodniej i północnej torfowisko otoczone jest niedużym wilgotnym kompleksem leśnym. Około pół kilometra na południowy zachód od torfowiska znajduje się nieduża wieś mazurska Zocie, która posiada dobrze zachowany historyczny układ tzw. ulicówki. Od ćwierćwiecza wieś ta praktycznie nie rozbudowała się. Razem z terenami polno-łąkowymi tworzy harmonijny krajobraz historyczno-kulturowy. Na torfowisku „Zocie” odnotowano liczne gatunki flory naczyniowej i mszaki,

Obszar chroniony	Lokalizacja EGO (gmina)	Opis
		chronione oraz zagrożone w skali Polski i Europy środkowej.
Murawy na Pojezierzu Ełckim PLH280041		Obszar utworzony w 2011 roku na powierzchni 77,22 ha. Jest położony na północ od Ełku, w mikroregionie Pojezierze Łaśmiadzkie, które stanowi środkową część Pojezierza Ełckiego. Całe Pojezierze Ełckie cechuje urozmaicona rzeźba terenu, ukształtowana przez mazurski lodowcowy fazy poznańskiej i pomorskiej zlodowacenia bałtyckiego. Obszar obejmuje 4 pagórki o charakterze kemowym wraz z otaczającymi je pastwiskami i polami uprawnymi. Znajduje się on w północnej części wsi Straduny. Na niniejszym obszarze występuje tylko jeden rodzaj siedliska z Załącznika I oraz 1 gatunek z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Pierwszoplanową wartością tego obszaru są kserotermiczne murawy z klasy <i>Festuco-Brometea</i>, dla ochrony których został powołany obszar. Są to barwne, bujne, półnaturalne zbiorowiska o charakterze mezofilnym.
Jezioro Woszczelskie PLH280034	Gmina Ełk, Stare Juchy	Obszar utworzony w 2011 roku na powierzchni 313,67 ha. Głównymi elementami obszaru Natura 2000 Jezioro Woszczelskie są: mezotroficzne jezioro, niewielkie powierzchnie łąkowe (wilgotna łąka trzęślicowa i płat świeżych łąk użytkowanych ekstensywnie) i niewielki fragment niżowego łągu jesionowo-olszowego, który rozwija się wzdłuż ciek łączącego jeziora Sawinda Wielka z Jeziorem Woszczelskim. Jezioro Woszczelskie stanowi siedlisko występowania zbiorowisk ramienic oraz rzadkich gatunków naczyniowych roślin zanurzonych. W obrębie zbiorowisk ramienic zidentyfikowano 5 gatunków, które znajdują się na Czerwonej Liście glonów w Polsce. Brzegi jeziora oraz wyłycenia obficie porasta roślinność szuwarowa. Ma ona duże znaczenia dla występującej tu fauny kręgowców i bezkręgowców. Zbiorowiska szuwarowe wykorzystywane są jako schronienie oraz miejsca lęgowe i tarliskowe.
Puszcza Romincka PLH280005	Dubeninki, Gołdap	Obszar utworzony w 2008 roku na powierzchni 14754,34 ha. Puszcza Romincka jest najbardziej na północ wysuniętym dużym kompleksem leśnym w Polsce. Jej klimat cechuje wyraźny kontynentalizm, co sprzyja występowaniu licznych elementów borealnych, zarówno wśród flory, jak i zespołów roślinnych. Niemal wszystkie zespoły leśne występują w borealnych odmianach, co wyraża się obecnością grupy gatunków o północnym typie zasięgu, często na reliktowych, izolowanych stanowiskach. Szczególnie wysoką naturalnością odznaczają się śródleśne torfowiska, na których występuje m.in. świerczyna na torfie <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>. Puszcza ma duże znaczenie dla zachowania leśnych i torfowiskowych zbiorowisk roślinnych o cechach borealnych, a torfowisko wysokie chronione w rezerwacie przyrody „Mechacz Wielki” należy do najlepiej wykształconych i zachowanych kompleksów torfowych w Polsce. Łącznie stwierdzono tu 9 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Puszcza jest istotnym refugium fauny leśnej z wilkiem i rysiem, a także ważną ostoją wydry i bobra. Występuje tu również wiele innych rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt i roślin.

ŹRÓDŁO: [HTTP://CRFOP.GDOS.GOV.PL/CRFOP](http://CRFOP.GDOS.GOV.PL/CRFOP); [HTTP://ENCYKLOPEDIA.WARMIA.MAZURY.PL/](http://ENCYKLOPEDIA.WARMIA.MAZURY.PL/);
[HTTP://PARKIKRAJOBRAZOWEWARMIIMAZUR.PL/](http://PARKIKRAJOBRAZOWEWARMIIMAZUR.PL/)

5.1.12 Inne formy ochrony przyrody

Na obszarze EGO występującą formą ochrony są pomniki przyrody. Najwięcej pomników przyrody znajduje się na obszarze gminy Gołdap (23) oraz Olecko (17). Wśród tej formy ochrony przyrody dominują formy przyrody ożywionej, głównie drzewa oraz aleje. Pomnikami przyrody nieożywionej na obszarze EGO są głązy narzutowe.

Na obszarze EGO Kraina Bociana spotkać można 4 użytki ekologiczne (w tym 3 zlokalizowane na terenie gminy Świętajno).

TABELA 7. POMNIKI PRZYRODY NA OBSZARZE EGO KRAINA BOCIANA

Gmina	Liczba pomników przyrody	Pomniki przyrody ożywionej	Pomniki przyrody nieożywionej
Banie Mazurskie	3	0	3
Dubeninki	14	10	4
Gmina Ełk	11	9	2
Miasto Ełk	6	5	1
Gołdap	23	19	4
Kalinowo	0	0	0
Kowale Oleckie	15	14	1
Olecko	17	17	0
Prostki	2	2	0
Stare Juchy	2	1	1
Świątajno	5	5	0
Wieliczki	5	5	0
EGO Kraina Bociana	103	87	13

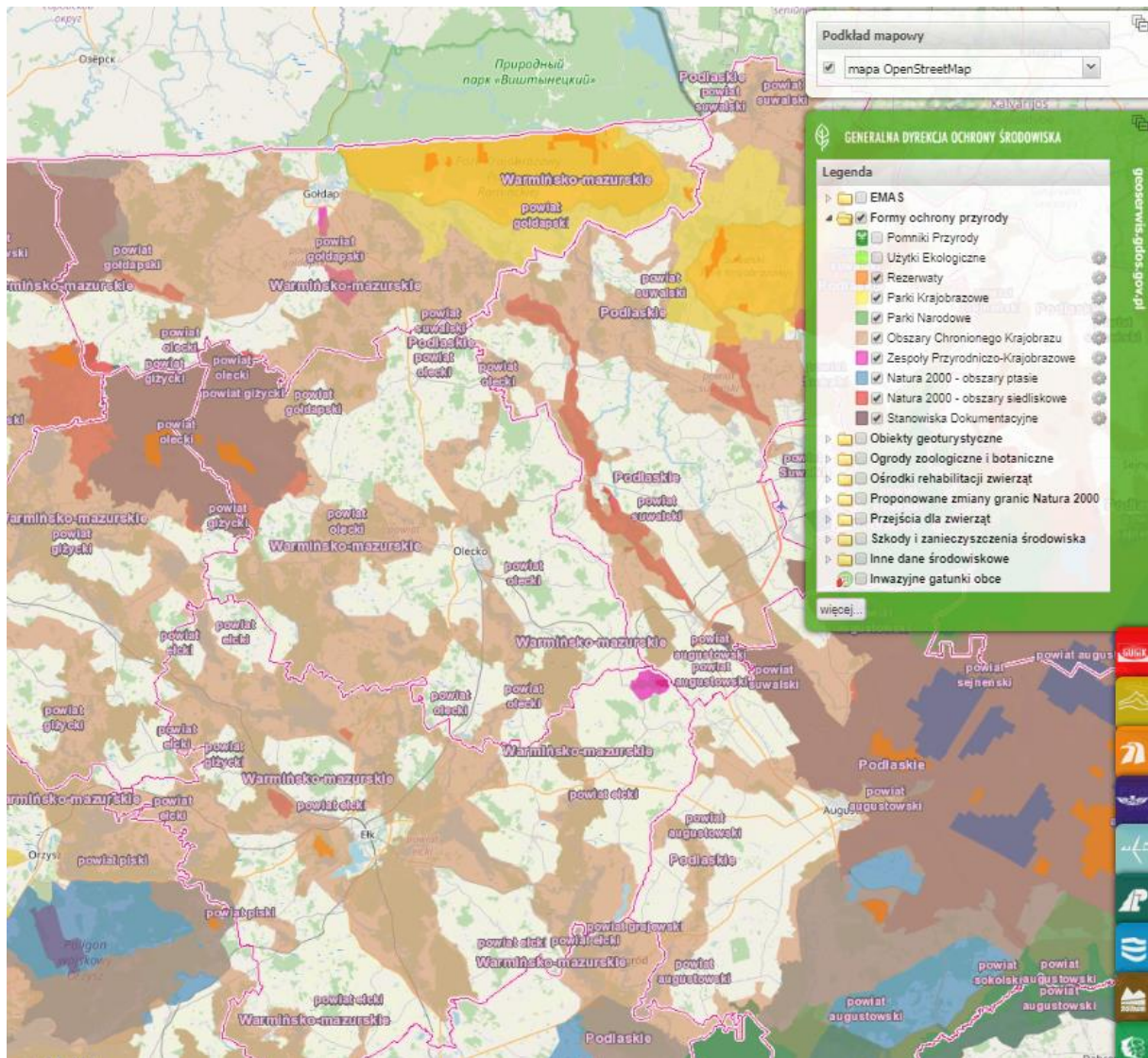
ŹRÓDŁO: REJESTRY FORM OCHRONY PRZYRODY, RDOŚ OLSZYN, DOSTĘP 27.04.2020

TABELA 8. UŻYTKI EKOLOGICZNE NA OBSZARZE EGO KRAINA BOCIANA

Nazwa	Gmina	Powierzchnia (ha)	Opis
Torfowisko Sikora	Stare Juchy	50,49	Śródpolne torfowisko, stanowisko wielu gatunków roślin chronionych
Jezioro Birek	Świątajno	68,75	Kompleks jeziorno-bagienny, miejsce występowania wielu gatunków ptaków
Torfowisko Połom	Świątajno	3,36	Dystroficzne jeziorko śródleśne
Wyspa Dunajek	Świątajno	24,25	Starodrzew drzew liściastych

ŹRÓDŁO: REJESTRY FORM OCHRONY PRZYRODY, RDOŚ OLSZYN, DOSTĘP 27.04.2020

RYСУNEK 9. FORMY OCHRONY PRZYRODY NA OBSZARZE EGO KRAINA BOCIANA

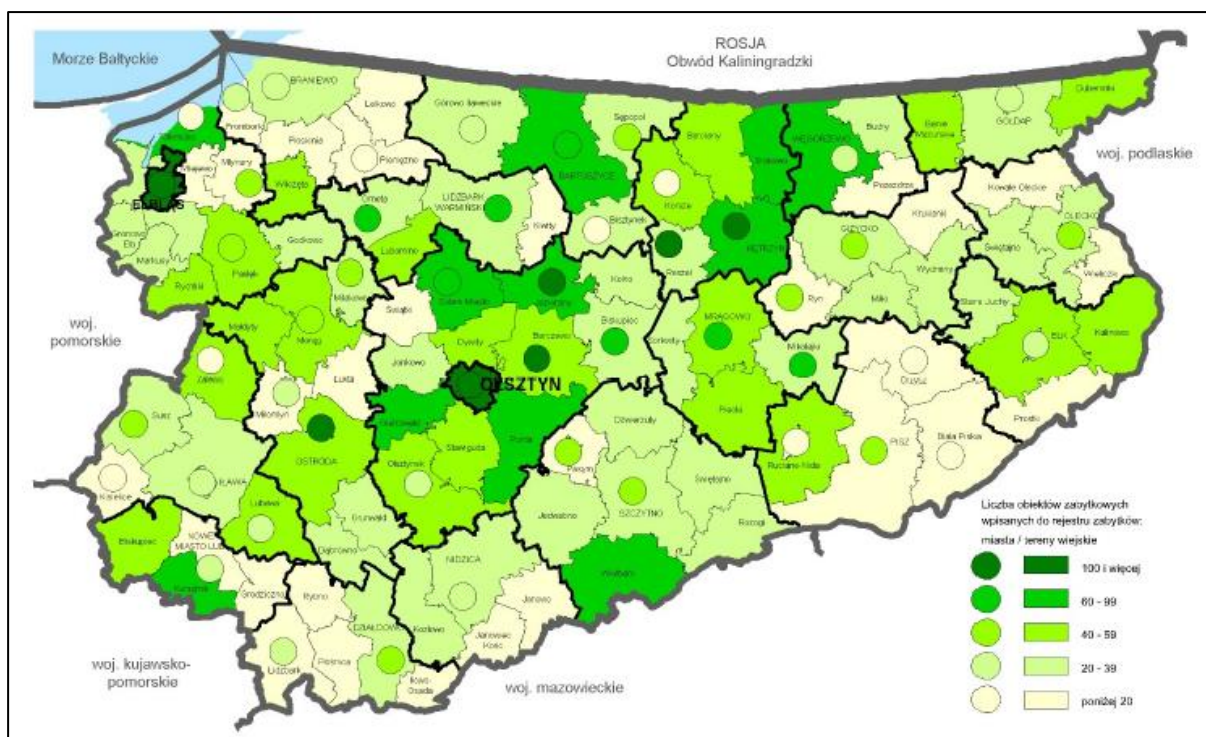
ŹRÓDŁO: GDOŚ/GEOSERWIS , DOSTĘP 27.04.2020

5.1.13 Dziedzictwo kulturowe

Subregion EGO Kraina Bociana, obejmujący 3 powiaty wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, tj. etcki, gołdapski oraz olecki, położony jest obrębie historycznego obszaru Mazur (Mazury Wschodnie). Mazury Wschodnie w ujęciu historycznym to tereny pozostawione jako pustka osadnicza po podboju krzyżackim i skolonizowane u progu nowożytności. Było to obszar protestancki oraz obszar zarówno kolonizacji chłopskiej opartej o system osadnictwa „szkatułowego”, jak i tworzenia stosunkowo niewielkich majątków ziemskich i osadzania tu szlachty pochodzącej z różnych stron, w tym także innowierców (Arian) wypędzonych z Polski.

Wg Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego największą liczbę obiektów zabytkowych na obszarze EGO Kraina Bociana posiadają gminy Banie Mazurskie, Dubeninki, Olecko, Ełk (gmina wiejska) oraz Kalinowo. W tych gminach zlokalizowanych jest po 40 do 60 obiektów zabytkowych. W porównaniu do skali województwa jest to wartość umiarkowana. Najmniejsza liczba zabytków na obszarze EGO Kraina Bociana zlokalizowana jest na terenie gmin wiejskich: Kowale Olecki, Prostki oraz Wieliczki (nie więcej niż 20 obiektów w gminie).

RYСУNEK 10. OBIEKTY ZABYTKOWE WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH W WOJEWÓDZTWIE WARMIŃSKO-MAZURSKIM

ŹRÓDŁO: PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWIA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

5.2 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

W Prognozie oddziaływania na środowisko Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego subregionu EGO na lata 2020–2030 należy przewidzieć skutki zmian środowiska także w przypadku zaniechania realizacji Strategii.

W projektowanym dokumencie Strategii przedstawiono dwa scenariusze rozwoju, z których jeden faktycznie można odnieść do przypadku braku realizacji Strategii. Brak realizacji Strategii nie oznacza zasadniczo braku realizacji ujętych w niej wszystkich przedsięwzięć. Oznacza przede wszystkim ograniczenie możliwości finansowania wielu projektów i inwestycji oraz brak wykorzystania synergii współpracy dla kreowania pozytywnych zmian.

Brak realizacji Strategii opisany został de facto w scenariuszu nazwanym „indywidualnym”.

Pokreślono w nim, że subregion EGO tylko częściowo wykorzysta szansę, jaka powstała wraz z podniesieniem dostępności komunikacyjnej obszaru EGO w kraju oraz w układzie międzynarodowym. Wzrosnie konkurencyjność działalności gospodarczych, pojawią się nowe inwestycje, notowany będzie napływ turystów, ale korzyści z tego będzie mieć głównie południowa część subregionu, tj. miasto Ełk i sąsiadujące tereny wiejskie, jak również częściowo przestrzeni gminy Olecko. Gołdap realizować będzie swoją własną strategię rozwoju opartą na potencjale uzdrowiskowym.

Pozytywne efekty rozwoju gospodarczego nie rozprzestrzeniają się na sąsiednie obszary. Brak będzie sprawnego systemu komunikacji wewnątrz subregionu.

Napływ inwestycji i wzrost gospodarczy największego miasta subregionu przyczyni się do wzrostu potencjału przyciągania mieszkańców, głównie kosztem obszarów wiejskich. Miejscowości wiejskie, w szczególności północnej części subregionu, wyludniać się będą dynamicznie, pozostaną w nich głównie osoby starsze. Spowoduje to koncentrację problemów ekonomicznych i społecznych oraz spadek dochodów gmin. Pogłębi to postrzeganie części subregionu jako obszaru zmarginalizowanego przestrzennie i ekonomicznie. Wpłynie niekorzystnie na wykorzystanie potencjałów tych obszarów do kreowania wzrostu gospodarczego. Obszary wiejskie, co prawda, oferować będą czyste powietrze i wypoczynek na łonie natury, ale brak będzie wartości dodanych, np. lokalnych produktów. Tym samym turyści nie będą wspierać ekonomii obszarów wiejskich.

Subregion prowadzić będzie rozproszoną promocję gospodarczą i turystyczną. Marką rozpoznawalną w kraju jest przede wszystkim Ełk, częściowo Gołdap. Ełk i Olecko będą obszarami wzrostu, obok jednak funkcjonować będą słabe ekonomicznie obszary wiejskie, w których koncentrować się będzie szereg negatywnych zjawisk społecznych.

Samorządy EGO wspólnie rozwiązywać będą kluczowe problemy związane m.in. z funkcjonowaniem transportu publicznego tylko w układach najbliższe miasto – wieś. Rozwijająca się sieć opieki zdrowotnej będzie słabo dostępna dla mieszkańców obszarów wiejskich.

W sferze środowiskowej nie nastąpi wyraźna poprawa stanu wód powierzchniowych jezior i rzek, gdyż niemożliwe stało się zrealizowanie kluczowych inwestycji na obszarach wiejskich.

Powyższy scenariusz oznacza, że brak realizacji Strategii nie oznacza jednocześnie, że zawarte w dokumencie przedsięwzięcia inwestycyjne i organizacyjne nie będą realizowane na obszarze lecz ich skala i oddziaływanie (skutki) będą ograniczone głównie do południowej części subregionu. Nieprzyjęcie dokumentu Strategii jako wiążącego dokumentu, wskazującego ścieżkę rozwoju tego obszaru oznaczać może, że wybrane cele społeczno-gospodarcze mogą zostać nieosiągnięte w pełni w zakładanym okresie. Nieprzyjęcie dokumentu oznaczać może zmniejszenie szans na pozyskanie wsparcia zewnętrznego na wybrane przedsięwzięcia infrastrukturalne, także te dotyczące ochrony środowiska oraz ochrony przyrody.

Co prawda brak realizacji części inwestycji, w szczególności takich, które mogą oddziaływać negatywnie na środowisko, może zmniejszać negatywną presję na wybrane komponenty środowiska, np. na środowisko glebowe, wodne, powodować zmniejszoną emisję hałasu, ale z drugiej strony brak realizacji zapisów Strategii może negatywnie wpływać na rozwój społeczno-gospodarczy subregionu. Może powodować to pośrednio negatywne oddziaływania na zrównoważony rozwój (np. dalsza emigracja zarobkowa, ograniczone dochody gmin, co powodować może zaniechanie szeregu inwestycji, w tym na rzecz ochrony środowiskowa).

5.3 Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

5.3.1 Obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwe na oddziaływanie, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu

Z uwagi na brak sprecyzowania lokalizacji większości zadań ujętych w Strategii trudno jednoznacznie wskazać obszary, na których przewiduje się znaczące oddziaływanie. Zasadniczo przyjęto, że przewidywane znaczące oddziaływanie dotyczyć może obszarów szczególnie wrażliwych na zanieczyszczenie lub negatywne zmiany w środowisku. Do tych obszarów należy zaliczyć w pierwszej kolejności:

- wody powierzchniowe,
- obszary chronione, w tym obszary Natura 2000,
- obszary o znaczeniu dla ochrony dziedzictwa kulturowego.

Jednocześnie należy stwierdzić, iż stan środowiska na ww. obszarach zasadniczo nie odbiega od stanu dla całego obszaru EGO Kraina Bociana.

Jako pokazują dane WIOŚ w Olsztynie stan wód powierzchniowych badanych JCWP był zły praktycznie na całym badanym obszarze EGO. Wody płynące najczęściej narażone były na zrzut niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych i przemysłowych. Jednak w ostatnich latach zauważalna była tendencja spadkowa odprowadzania tych zanieczyszczeń do wód lub gleby. Problem zagrożenia jakości wód jezior w szczególności dotyczył obszaru zlewni pojeziernych, z którego wody powierzchniowe odpływają poprzez jeziora. Do pogorszenia stanu wód przyczyniają się spływy powierzchniowe, zwłaszcza z terenów rolniczych poddawanych nawożeniu i chemizacji.

Powierzchniowe obszary chronione charakteryzowały się prawdopodobnie lepszym stanem środowiska w porównaniu do obszarów zurbanizowanych lub terenów intensywnej gospodarki rolnej. Związane jest to m. in. z większą odległością od źródeł zanieczyszczeń, zarówno powietrza, jak również wód powierzchniowych. Obszary chronione w dużym stopniu występowały na obszarach leśnych, które rekompensują negatywne skutki oddziaływania na środowisko, m.in. zanieczyszczenia powietrza, wód (proces samooczyszczania), susz (zatrzymywanie wody). Zagrożeniem dla ww. obszarów chronionych mogą być wybrane działania inwestycyjne, niekoniecznie realizowane na tych obszarach, ale przede wszystkim w sąsiedztwie (np. drogi, infrastruktura liniowa).

Obszary o znaczeniu dla ochrony dziedzictwa kulturowego stanowiły głównie zabytki lub obszary zabudowy. Część tych obiektów zlokalizowana była na obszarach wiejskich, w tym z dala od tras komunikacyjnych i uciążliwych dla środowiska obiektów przemysłowych. W tych obszarach prawdopodobnie stan wybranych komponentów środowiskach, m. in. jakości powietrza, klimatu akustycznego, mógł być wyższy niż na obszarach miejskich. W odniesieniu do dziedzictwa

kulturowego należy szczególnie zwrócić uwagę na zagrożenia związane z nadmiernym udostępnieniem obiektów dla ruchu turystycznego.

5.3.2 Formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. O ochronie przyrody oraz obszary podlegające ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym

Subregion EGO Kraina Bociana charakteryzuje się wysokim na tle kraju udziałem powierzchni obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (57,5%). Należą tu rezerваты, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz obszary Natura 2000, zarówno ptasie, jak też siedliskowe. Największy odsetek powierzchni obszarów chronionych występuje w północnej części Subregionu, osiągając w powiecie gołdapskim 78,2% powierzchni ogółem. Udział obszarów prawnie chronionych w powiecie ełckim (49,5%) i powiecie oleckim (45,5%) zbliżony jest do wartości notowanej w województwie warmińsko-mazurskim (46,7%).

Na obszarze EGO występującą formą ochrony są pomniki przyrody. Najwięcej pomników przyrody znajduje się na obszarze gminy Gołdap (23) oraz Olecko (17). Wśród tej formy ochrony przyrody dominują formy przyrody ożywionej, głównie drzewa oraz aleje. Pomnikami przyrody nieożywionej na obszarze EGO są głązy narzutowe.

Na obszarze EGO Kraina Bociana spotkać można 4 użytki ekologiczne (w tym 3 zlokalizowane na terenie gminy Świętajno).

Stan środowiska na ww. obszarach zasadniczo nie odbiega od stanu dla całego obszaru EGO Kraina Bociana.

Jak już opisano w poprzednim rozdziale stan środowiska na terenie **powierzchniowych form ochrony przyrody** charakteryzował się prawdopodobnie lepszym stanem środowiska w porównaniu do obszarów zurbanizowanych lub terenów intensywnej gospodarki rolnej. Dotyczyło to prawdopodobnie dużych obszarowo form ochrony, oddalonych znacznie od teren zurbanizowanych, tras komunikacyjnych, terenów przemysłowych lub intensywnie wykorzystywanych gospodarczo (np. funkcja rolnicza).

W nieco innej sytuacji mogą być chronione obiekty przyrody żywej lub nieożywionej. Ich lokalizacja w przestrzeni subregionu może mieć znaczenie z punktu widzenia stanu środowiska. Obiekty przyrody ożywionej położone na obszarach miejskich lub sąsiedztwie ruchliwych tras komunikacyjnych mogą być narażone na zanieczyszczenia powietrza lub skutki prowadzonych inwestycji (np. odwodnienie terenu). Szczególnej ochrony wymagają także obszary i obiekty, które zlokalizowane są obrębie przestrzeni wykorzystywanych turystycznie.

5.4 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. O ochronie przyrody

5.4.1 Przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska

EGO Kraina Bociana jest wspólnotą samorządową jednostek terytorialnych wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Obejmuje swoim zasięgiem wszystkie jednostki samorządu terytorialnego z przestrzeni powiatów ełckiego, gołdapskiego, oleckiego (EGO to skrót od pierwszych liter nazw Ełk, Gołdap i Olecko). Współpraca powiatów, miast i gmin w ramach Stowarzyszenia EGO Kraina Bociana ma już wieloletnią tradycję. Nadchodząca dekada wytycza nowe związane z tym wyzwania, co przełoży się na rozwój całego regionu. Zacieśnianie współpracy w obszarze EGO spójne jest z celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030), czyli podstawowego dokumentu strategicznego polityki regionalnej państwa.

Strategia jest dokumentem wskazującym optymalną ścieżkę działań w kontekście rozwoju subregionu. Nie jest natomiast tym dokumentem bezpośrednio ukierunkowanym na aspekty ochrony środowiska, choć kwestie środowiskowe mają istotne znaczenie dla projektowanego dokumentu. W podsumowaniu diagnostycznym podkreśla się, że **potencjał przyrodniczo-krajobrazowy jest zdecydowanie atutem subregionu**, jednym z jego kluczowych zasobów, **stąd wymaga szczególnej ochrony.**

W dokumencie podkreśla się, że kwestie ochrony środowiska oraz zachowania przyrody stanowią jeden z głównym priorytetów Unii Europejskiej. Zauważa się, że podyktowane są one zjawiskami o wymiarze globalnym, m.in. zmianami klimatu oraz rosnącym zanieczyszczeniem środowiska, m.in. mórz i oceanów. Priorytetem Unii Europejskiej jest m.in. przekształcenie Europy w kontynent neutralny dla klimatu oraz ochrona środowiska naturalnego.

Powyższa argumentacja ma swoją kontynuację z logice projektowanej strategii. Wizja subregionu EGO Kraina Bociana oparta jest na trzech filarach: gospodarce, mieszkańcach oraz środowisku.

Z wizji płyną trzy cele strategiczne, będąc rozwinięciem wspomnianych filarów, tj. gospodarki, mieszkańców i środowiska. W strategii rozwoju subregionu EGO 2030 dążyć się będzie do rozwoju zrównoważonej gospodarki, opartej na współpracy sektorowej, zapewnieniu wysokiej jakości życia mieszkańcom oraz zachowaniu walorów przyrodniczych i wysokiej jakości środowiska.

Zagadnienia związane z ochroną środowiska i przyrody ujęte zostały w 3 celu strategicznym pod nazwą: **Zachowane walory przyrodnicze oraz wysoka jakość środowiska EGO.**

Jak podkreślono przyroda i środowisko należą do wyróżników subregionu EGO Kraina Bociana, są jego kluczowym zasobem w perspektywie wieloletniej. Decydują o jakości życia oraz stanowią filary lokalnej gospodarki (specjalizacje terytorialne). Wśród najważniejszych zagrożeń dla środowiska i

przyrody należy wymienić zanieczyszczenie wód rzek i jezior. Jest to problem, który nie został do tej pory skutecznie rozwiązany. Głównych przyczyn takiego stanu należy upatrywać w deficytach infrastruktury kanalizacyjnych oraz sposobie użytkowania terenu przez sektor rolniczy. Na jakość środowiska, a tym samym jakość życia, wpływ mogą mieć zmiany klimatyczne, które przejawiają się w Polsce m.in. upałami, ulewnymi deszczami i nagłymi zjawiskami atmosferycznymi. Zdarzenia te mogą wpływać na jakość komponentów środowiska, w szczególności wód powierzchniowych. Nie bez znaczenia dla zachowania jakości środowiska oraz ochrony przyrody jest troska o ład przestrzenny oraz planowanie przestrzenne. Projektując nowe inwestycje, tereny mieszkaniowe należy uwzględniać możliwe skutki dla środowiska przyrodniczego.

Kluczowe wyzwania dla rozwoju subregionu EGO Kraina Bociana w sferze środowiskowej to:

- Poprawa stanu i jakości wybranych komponentów środowiska, w tym wód powierzchniowych rzek i jezior oraz eliminowanie deficytów infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w szczególności na obszarach wiejskich.
- Przeciwdziałanie oraz zmniejszanie zagrożeń dla środowiska oraz przyrody wynikających m.in. ze zmian klimatu (susze, deficyt wody, powódzie, erozja, gatunki inwazyjne) oraz zanieczyszczenia środowiska (gospodarka odpadami, zanieczyszczenie powietrza).

5.4.2 Powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska

W projektowanym dokumencie Strategii szczególnie wymiar problemów środowiskowych związany jest z jakością wód powierzchniowych. Problem zagrożenia jakości wód jezior w szczególności dotyczy obszaru zlewni pojeziernych, z którego wody powierzchniowe odpływają poprzez jeziora. Przyczyną zanieczyszczenia wód jest niedostatecznie rozwinięta gospodarka ściekowa. W subregionie EGO, pomimo poprawy w zakresie dostępu do sieci kanalizacyjnej w okresie od 2012 do 2018 roku, nadal istniały miejsca, które wymagały takiej interwencji. Odsetek mieszkańców subregionu korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2018 roku wyniósł 46,5% i był wyraźnie niższy od średniej wojewódzkiej (74,4%) i krajowej (70,8%). Deficyty w dostępie do sieci kanalizacyjnej widoczne są głównie w przestrzeniach wiejskich. Do pogorszenia stanu wód przyczyniają się spływy powierzchniowe, zwłaszcza z terenów rolniczych poddawanych nawożeniu i chemizacji. Są one znaczącym źródłem związków biogennych (głównie związki azotowe) wprowadzanych do wód, co powoduje ich nadmierną eutrofizację oraz wzmożone zarastanie. Nie bez znaczenia dla zrównoważonego rozwoju będzie również rozwój infrastruktury sieciowej na obszarach intensywnie rozwijającego się osadnictwa, głównie na obszarach podmiejskich.

Przykładem udanej współpracy ponadlokalnej w subregionie EGO Kraina Bociana z zakresu ochrony środowiska jest organizacja systemu gospodarki odpadami. Wyrazem dążenia do budowy kompleksowego systemu gospodarki odpadami było utworzenie Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami „Eko-MAZURY” Sp. z o.o., które zostało powołane przez Związek Międzygminny „Gospodarka Komunalna” z siedzibą Ełku, na mocy uchwały Zgromadzenia Związku w 2007 roku. **Celem na najbliższe lata jest osiągnięcie stanu, w którym tylko 39% całego strumienia odpadów w postaci nieszkodliwej dla środowiska masy zostanie skierowane na kwaterę odpadów balastowych.**

Kwestie ochrony środowiska dotyczą także wielu innych sfer polityki rozwoju poruszanych przez projektowaną Strategię. **Kwestie ochrony środowiska oraz zachowania przyrody stanowią jeden z głównym priorytetów Unii Europejskiej.** Oznacza to, że w praktycznie większość działań podejmowanych w sferze publicznych oraz prywatnej muszą uwzględniać kontekst środowiskowy. Szczególnie ważny jest on w kwestiach związanych z emisją CO₂ oraz gospodarką o obiegu zamkniętym, tzw. GOZ (energetyka i transport, mieszkalnictwo i suburbanizacja, usługi publiczne, etc.).

Szansą na wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu jest rozwój w oparciu o unikatowe zasoby oraz przyciąganie inwestorów mogących efektywnie je wykorzystać. W tym kontekście należy pozytywnie postrzegać zmiany w dostępności komunikacyjnej, które zachodzić będą w perspektywie najbliższych lat. Przez przestrzeń powiatu etckiego przebiegać będzie droga „Via Baltica”, czyli część europejskiej trasy E67 łączącej Europę Środkową z Finlandią, na odcinku od Helsinek do Warszawy nazywaną właśnie „Via Baltica”. Przez powiat etcki i olecki przebiegać będzie projektowana linia kolejowa „Rail Baltica”, będąca elementem transeuropejskiego korytarza transportowego, łącząca Warszawę, Kowno, Rygę, Tallinn i Helsinki. W tym układzie Etk stanie się liczącym się miejscem na mapie komunikacyjnej kraju, miejscem, w którym krzyżują się i zbiegają ważne szlaki komunikacyjne północno-wschodniej Polski oraz ważne połączenia komunikacyjne w wymiarze subregionalnym. Istotne znaczenie dla aktywności gospodarczej ma również przebieg drogi krajowej nr 16 (OSI Tygrys warmińsko-mazurski). Dla środkowej i północnej części subregionu EGO Kraina Bociana istotnymi połączeniami są drogi wojewódzkie. W Gołdapi zlokalizowane jest drogowe przejście graniczne z Obwodem Kaliningradzkim. Należy zaznaczyć, iż obecne zasoby wolnych terenów inwestycyjnych w subregionie EGO Kraina Bociana wyczerpują się (tereny zlokalizowane w SSE). Konieczne jest poszukiwanie nowych terenów, w szczególności uwzględniających obecny oraz przyszły układ komunikacyjny w subregionie.

Powyższe oznacza, że w Strategii przewidziano działania, które mogą mieć wpływ na przyspieszenie rozwoju gospodarczego subregionu, a jednocześnie wywierać wpływ na środowisko. Nowe szlaki komunikacyjne stanowić będą istotną barierę ekologiczną, będą emitować hałas oraz zanieczyszczenie powietrza. Nowotworzone tereny inwestycyjne zajmować będą powierzchnię oraz staną trwałym elementem krajobrazu. Tworzenie nowych przestrzeni gospodarczych wymaga realizacji szeregu inwestycji, które mogą w trakcie realizacji oraz po zakończeniu generować negatywne oddziaływania na środowisko (drogi, infrastruktura energetyczna, sieć wodno-kanalizacyjna).

Warto zwrócić uwagę, że subregion EGO Kraina Bociana charakteryzuje się wysokim na tle kraju udziałem powierzchni obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem. 57,5 % powierzchni subregionu stanowią obszary chronione, wśród których występują rezerваты, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz obszary Natura 2000. Większe kompleksy leśne subregionu EGO Kraina Bociana to: Puszcza Borecka oraz Puszcza Romincka. Powyższe oznacza, że projektowanie polityki rozwoju subregionu musi uwzględniać potrzeby wynikające z ochrony przyrody.

5.5 Charakterystyka planowanych przedsięwzięć

5.5.1. Stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć. Przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska. Powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska

Próbując dokonać analizy oddziaływania postanowień dokumentu na środowisko przeanalizowano jego zapisy w do odniesieniu do Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839).

W pierwszym kroku podzielono planowane działania na te, które mogą powodować negatywne oddziaływania na środowisko (nawet niewielkie) oraz te, które nie wykazują oddziaływania na środowisko (główne działania o charakterze nieinwestycyjnym, edukacyjnym, szkoleniowym, promocyjnym, etc.). **Do dalszych, pogłębionych analiz wybrano te, które wykazują się wpływem na środowisko (korzystnym lub niekorzystnym) i w kolejnym kroku oceniono ich wpływ na środowisko w kontekście usytuowania/ lokalizacji działania oraz rodzaju i skali przedsięwzięć.**

Do priorytetów) ujętych w Strategii (wraz z przypisanymi do nich kierunkami działań, które mogą powodować oddziaływanie na środowisko (korzystne lub niekorzystne) zaliczyć należy następujące:

- Priorytet 1.1. Tworzenie warunków dla nowych inwestycji w EGO,
- Priorytet 1.2. Wzmacnianie potencjału gospodarczego EGO,
- Priorytet 2.1. Poprawa dostępności i jakości usług publicznych EGO,
- Priorytet 2.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej EGO,
- Priorytet 2.3. Tworzenie warunków do rozwoju kapitału społecznego EGO,
- Priorytet 2.4. Skuteczna polityka pomocy społecznej EGO,
- Priorytet 3.1. Ochrona środowiska i przyrody EGO,
- Priorytet 3.2. Wdrażanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym w EGO,
- Priorytet 3.3. Dążenie do "zero" emisyjności w EGO,
- Priorytet 3.4. Ład przestrzenny EGO.

Priorytety, w których koncentrują się działania mogące negatywnie oddziaływać na środowisko to:

- Priorytet 1.1. Tworzenie warunków dla nowych inwestycji w EGO,
- Priorytet 2.1. Poprawa dostępności i jakości usług publicznych EGO,
- Priorytet 2.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej EGO.

Priorytety, w których koncentrują się działania mogące pozytywnie oddziaływać na środowisko to:

- Priorytet 2.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej EGO,
- Priorytet 2.3. Tworzenie warunków do rozwoju kapitału społecznego EGO,
- Priorytet 3.1. Ochrona środowiska i przyrody EGO,
- Priorytet 3.2. Wdrażanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym w EGO,

- Priorytet 3.3. Dążenie do "zero" emisyjności w EGO,
- Priorytet 3.4. Ład przestrzenny EGO.

TABELA 9. OCENA WPŁYWU NA ŚRODOWISKO KIERUNKÓW DZIAŁAŃ STRATEGII EGO

Kierunki działań	Wpływ na środowisko	Możliwe negatywne oddziaływania na środowisko	Możliwe pozytywne oddziaływania na środowisko
1. Cel strategiczny. Rozwinięta, zrównoważona gospodarka EGO, oparta na współpracy międzysektorowej.			
Priorytet 1.1. Tworzenie warunków dla nowych inwestycji w EGO.			
Działania na rzecz pozyskiwania i scalania terenów inwestycyjnych,	-	-	-
Prowadzenie obsługi inwestorów na obszarze EGO,	-	-	-
Rozwój infrastruktury na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą (np. SSE, parki przemysłowe),	x	x	x
Wspieranie rozwoju bazy turystycznej, w tym noclegowej, na obszarze EGO.	x	x	-
Priorytet 1.2. Wzmacnianie potencjału gospodarczego EGO.			
Rozwijanie kompleksowej oferty turystycznej w oparciu o markę EGO (sieciowanie i sprzedaż produktów),	-	-	-
Rozwój infrastruktury turystycznej (szlaki, drogi, ścieżki i trasy rowerowe, piesze, mała infrastruktura, miejsca wypoczynku),	x	x	x
Wsparcie innowacji przedsiębiorstw, w tym wspieranie aktywności przedsiębiorstw w zakresie badań i rozwoju,	-	-	-
Wspieranie i promowanie rozwoju gospodarki cyfrowej,	x	-	x
Wspieranie postaw proinnowacyjnych,	-	-	-
Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w subregionie (np. poprzez inkubację, start-upy),	-	-	-
Wspieranie/promowanie umiędzynarodowienia przedsiębiorstw EGO.	-	-	-
Priorytet 1.3. Kadry dla gospodarki EGO.			
Poprawa jakości kształcenia zawodowego, w tym promowanie współpracy szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z przedsiębiorcami,	-	-	-
Promowanie elastycznych form zatrudnienia,	-	-	-
Rozwój i promowanie kształcenia ustawicznego,	-	-	-
Tworzenie zachęt dla studiowania i pracy w subregionie EGO,	-	-	-
Rozwijanie kluczowych kompetencji uczniów na potrzeby nowoczesnej gospodarki,	-	-	-
Wsparcie mieszkańców na rzecz dobrej jakości zatrudnienia (podnoszenie wiedzy, kompetencji, pośrednictwo pracy, aktywizacja zawodowa),	-	-	-
Wsparcie szkolnictwa wyższego w EGO, w tym promowanie współpracy uczelni z przedsiębiorcami,	-	-	-

Kierunki działań	Wpływ na środowisko	Możliwe negatywne oddziaływania na środowisko	Możliwe pozytywne oddziaływania na środowisko
Wspieranie rozwiązań sprzyjających kształtowaniu kompetencji uniwersalnych.	-	-	-
Priorytet 1.4. Promocja gospodarcza i turystyczna EGO.			
Dążenie do jednolitego oznakowania EGO (tablice informacyjne, logo),	-	-	-
Mobilizacja samorządów w promocji EGO,	-	-	-
Tworzenie i promocja wspólnej oferty inwestycyjnej EGO,	-	-	-
Promocja produktów i usług lokalnych EGO,	-	-	-
Rozwijanie wspólnej oferty turystycznej (szlaki turystyczne, tematyczne, wydarzenia, miejsca),	-	-	-
Utworzenie wspólnego kalendarza imprez EGO (kulturalno-sportowych, otwarcie sezonu).	-	-	-
2. Cel strategiczny. Wysoka jakość życia mieszkańców EGO.			
Priorytet 2.1. Poprawa dostępności i jakości usług publicznych EGO.			
Wprowadzenie programów lojalnościowych jednolitych w EGO (np. karta seniora),	-	-	-
Wspieranie i promowanie rozwiązań cyfrowych w administracji publicznej, opiece zdrowotnej, kulturze, rekreacji, edukacji,	x	-	x
Doskonalenie/dostosowanie oferty kulturalnej do zmieniających się potrzeb odbiorców,	-	-	-
Prowadzenie aktywnej edukacji kulturalnej,	-	-	-
Rozwój infrastruktury i wyposażenia placówek wychowania przedszkolnego oraz szkół podstawowych i średnich,	-	-	-
Rozwój i promowanie edukacji dostosowanej do indywidualnych potrzeb uczniów,	-	-	-
Rozwój kompleksowej opieki zdrowotnej i usług pielęgnacyjnych dla osób starszych,	-	-	-
Rozwój infrastruktury i wyposażenia opieki zdrowotnej,	-	-	-
Wspieranie rozwiązań zabezpieczających kadry medyczne dla subregionu,	-	-	-
Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej,	x	x	-
Działania na rzecz wzrostu poczucia bezpieczeństwa,	-	-	-
Wspieranie ilościowego i jakościowego rozwoju zasobów mieszkaniowych subregionu EGO.	x	x	x
Priorytet 2.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej EGO.			
Budowa systemu dróg rowerowych, zintegrowanych z systemem komunikacji publicznej,	x	x	x
Modernizacja dróg kluczowych dla dostępności komunikacyjnej subregionu, w tym dróg lokalnych,	x	x	x
Podejmowanie działań na rzecz modernizacji linii kolejowej Ełk–Gołdap–Olecko,	x	x	x
Poprawa bezpieczeństwa w komunikacji,	x	x	x

Kierunki działań	Wpływ na środowisko	Możliwe negatywne oddziaływania na środowisko	Możliwe pozytywne oddziaływania na środowisko
Rozwój systemów informatycznych wspierających obsługę pasażerów komunikacji publicznej,	X	-	X
Wspieranie rozwoju zintegrowanego systemu transportu publicznego w subregionie EGO,	X	-	X
Zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego wybranych przestrzeni subregionu.	X	X	-
Priorytet 2.3. Tworzenie warunków do rozwoju kapitału społecznego EGO.			
Działania edukacyjne służące podnoszeniu świadomości zdrowotnej społeczeństwa oraz promocji zdrowego stylu życia,	X	-	X
Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego, w tym lokalnych tradycji,	X	-	X
Wspieranie potencjału organizacji pozarządowych,	-	-	-
Wzmacnianie świadomości społecznej w zakresie bezpieczeństwa, porządku publicznego,	X	-	X
Wzmacnianie tożsamości lokalnej mieszkańców EGO.	X	-	X
Priorytet 2.4. Skuteczna polityka pomocy społecznej EGO.			
Integracja społeczna osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej,	-	-	-
Poprawa jakości mieszkalnictwa socjalnego,	X	X	X
Poprawa jakości usług społecznych (w tym podnoszenia kwalifikacji zawodowych kadr pomocy społecznej),	-	-	-
Promowanie i wspieranie współpracy międzysektorowej w zakresie usług społecznych,	-	-	-
Rozwój infrastruktury opieki i pomocy społecznej (DPS, opieka senioralna),	X	X	-
Wsparcie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami,	-	-	-
Wspieranie działań z zakresu reintegracji społeczno-zawodowej, w tym działań podmiotów ekonomii społecznej,	-	-	-
Rozwój infrastruktury w zakresie wsparcia rodziny, osób niepełnosprawnych, osób w podeszłym wieku,	X	-	-
Deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej,	-	-	-
Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej w celu poprawy dostępności dla osób niepełnosprawnych.	X	X	-
3. Cel strategiczny. Zachowane walory przyrodnicze oraz wysoka jakość środowiska EGO.			
Priorytet 3.1. Ochrona środowiska i przyrody EGO.			
Działania na rzecz ograniczenia chorób zakaźnych,	X	-	X
Edukacja ekologiczna,	X	-	X
Ochrona gleb przed erozją,	X	-	X

Kierunki działań	Wpływ na środowisko	Możliwe negatywne oddziaływania na środowisko	Możliwe pozytywne oddziaływania na środowisko
Rozwijanie i odtwarzanie małej retencji wodnej,	X	X	X
Rekultywacja jezior (badania, pilotaże, wdrażanie sprawdzonych rozwiązań),	X	-	X
Przeciwdziałanie zagrożeniom bezpieczeństwa publicznego,	X	-	X
Rozwój systemu kanalizacyjnego i oczyszczania ścieków, w szczególności na obszarach wiejskich oraz terenach intensywnego rozwoju osadnictwa,	X	X	X
Wspieranie potencjału służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo,	X	-	X
Zachowanie walorów przyrodniczych,	X	-	X
Wspieranie zrównoważonej gospodarki rolnej i leśnej.	X	-	X
Priorytet 3.2. Wdrażanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym w EGO.			
Dostosowanie systemu gospodarki odpadami do zasad gospodarki o obiegu zamkniętym,	X	-	X
Promowanie idei gospodarki o obiegu zamkniętym,	X	-	X
Prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami (zasada 4R).	X	-	X
Priorytet 3.3. Dążenie do "zero" emisyjności w EGO.			
Promowanie niskoemisyjnego transportu i komunikacji (publicznej i indywidualnej),	X	-	X
Zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego komunikacji publicznej,	X	-	X
Rozbudowa i rozwój dróg rowerowych,	X	X	X
Realizacja kompleksowych programów ochrony powietrza,	X	-	X
Wspieranie termomodernizacji budynków,	X	X	X
Wspieranie wykorzystania technologii opartych o odnawialne źródła energii.	X	X	X
Priorytet 3.4. Ład przestrzenny EGO.			
Działania ograniczające możliwości nowej zabudowy i zagospodarowania na terenach wrażliwych przyrodniczo oraz niekontrolowanej suburbanizacji i rozpraszania zabudowy,	X	-	X
Edukacja społeczeństwa i promowanie działań na rzecz potrzeby ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych,	X	-	X
Kształtowanie estetyki i ładu przestrzennego subregionu EGO,	X	-	X
Rewitalizacja miast i odnowa obszarów wiejskich.	X	X	X

Analiza kierunków działań mogących oddziaływać na środowisko w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali wykazała, że:

- Ujęte w projekcie Strategii kierunki działań nie zostały zdefiniowane na tyle szczegółowo, aby możliwe było wskazanie ich konkretnych lokalizacji w przestrzeni subregionu EGO Kraina Bociana. Możliwe było natomiast wstępne zdefiniowanie potencjalnych ogólnych lokalizacji działań mając na względzie ich specyfikę.
- Wybrane działania charakteryzować się będą różnym rodzajem oddziaływań oraz różną skalą oddziaływań. W Strategii ujęte są zarówno działania, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko oraz takie, których skala oddziaływań jest nieduża i tym samym nie można ich zaliczyć do takich, które są ujęte na liście przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco lub zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. W Strategii ujęte są również działania, których oddziaływanie może mieć charakter pozytywny jak również negatywny na środowisko. Bezpośredni negatywny charakter oddziaływań związany jest głównie z procesem inwestycji (np. budowa i modernizacja infrastruktury drogowej, mieszkaniowej, usługowej). Pośredni charakter może mieć postać oddziaływań pozytywnych jak również negatywnych. Związane są one ze skutkami realizacji wybranych działań. Działania miękkie mogą powodować z reguły pozytywne skutki dla środowiska (np. podnoszenie świadomości ekologicznej, wdrażanie rozwiązań z zakresu planowania przestrzennego). Pośrednie negatywne oddziaływania na środowisko dotyczyć mogą sposobu funkcjonowania infrastruktury lub wynikać z decyzji organizacyjnych (np. powstałych terenów inwestycyjnych, dróg, linii kolejowych, zabudowy mieszkalnej i usługowej, obiektów retencji wód).
- W Strategii nie zdiagnozowano bezpośrednio działań, które można zaliczyć do mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.
- W Strategii zdiagnozowano działania, które można w pewnych okolicznościach zakwalifikować do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Te okoliczności to przede wszystkim ostateczna lokalizacja, w szczególności w odniesieniu do obszarów chronionych, terenów zurbanizowanych, objęcie planami zagospodarowania przestrzennego oraz powierzchnia lub skala inwestycji. Do tych przedsięwzięć zaliczyć można następujące działania:
  - Rozwój infrastruktury na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą (np. SSE, parki przemysłowe),
  - Wspieranie rozwoju bazy turystycznej, w tym noclegowej, na obszarze EGO,
  - Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej,
  - Wspieranie ilościowego i jakościowego rozwoju zasobów mieszkaniowych subregionu EGO,
  - Modernizacja dróg kluczowych dla dostępności komunikacyjnej subregionu, w tym dróg lokalnych,
  - Podejmowanie działań na rzecz modernizacji linii kolejowej Ełk–Gołdap–Olecko,
  - Poprawa bezpieczeństwa w komunikacji,
  - Wspieranie rozwoju zintegrowanego systemu transportu publicznego w subregionie EGO,
  - Zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego wybranych przestrzeni subregionu.
  - Poprawa jakości mieszkalnictwa socjalnego,
  - Rozwój infrastruktury opieki i pomocy społecznej (DPS, opieka senioralna),
  - Rozwój infrastruktury w zakresie wsparcia rodziny, osób niepełnosprawnych, osób w podeszłym wieku,

- Rozwijanie i odtwarzanie małej retencji wodnej,
  - Rozwój systemu kanalizacyjnego i oczyszczania ścieków, w szczególności na obszarach wiejskich oraz terenach intensywnego rozwoju osadnictwa,
  - Wspieranie wykorzystania technologii opartych o odnawialne źródła energii.
  - Rewitalizacja miast i odnowa obszarów wiejskich.
- Analizując ww. działania w odniesieniu do skali i lokalizacji należy zwrócić uwagę, że część z nich może być realizowana na obszarach chronionych lub w ich sąsiedztwie. Z dużym prawdopodobieństwem do takich działań nie można raczej zaliczyć przedsięwzięć związanych ze sferą mieszkaniową oraz sferą infrastruktury społecznej (sport, rekreacja, usługi na rzecz osób starszych, zależnych, opieka zdrowotna). Logika wskazuje, że takie przedsięwzięcia realizowane będą w przestrzeniach zurbanizowanych, głównie miastach oraz ośrodkach wiejskich pełniących funkcje usługowe w stosunku do sąsiadującej przestrzeni (np. miasta, siedziby gminy).
  - Również kwestia lokalizacji nowych funkcji gospodarczych, czyli terenów inwestycyjnych nie powinna co do zasady kolidować z systemem ochrony przyrody. Tereny inwestycyjne z reguły tworzy się w korytarzach głównych tras komunikacyjnych oraz w obrębie lub sąsiedztwie istniejących terenów przemysłowych (ze względu na koszty uzbrojenia terenu, możliwość dojazdu ciężkich pojazdów). W większym zakresie lokalizacja funkcji przemysłowych może kolidować z terenami mieszkaniowymi i wpływać na jakość życia i zdrowie ludzi.
  - W przypadku inwestycji komunikacyjnych oraz związanych z infrastrukturą liniową, taką jak systemy kanalizacyjne, można przewidzieć, że ich realizacja z dużym prawdopodobieństwem będzie się odbywać na obszarach wiejskich oraz poza terenami zurbanizowanymi, w tym również być może na obszarach chronionych lub w ich sąsiedztwie ze względu na dużą ich powierzchnię na obszarze subregionu EGO. W takim przypadku w trakcie inwestycji może dochodzić do chwilowego negatywnego oddziaływania na środowisko. Skala tego oddziaływania może być oczywiście różna, trudno ją przewidzieć ze względu na brak szczegółów realizacji inwestycji. Należy przewidzieć, że każda z tych inwestycji wymagać będzie odrębnych analiz dot. oddziaływania na środowisko.

Poniżej przedstawiono szczegółową analizę oddziaływań na środowisko działań ujętych w Strategii ze względu na lokalizację, rodzaj oddziaływania oraz skalę.

TABELA 10. ANALIZA KIERUNKÓW DZIAŁAŃ MOGĄCYCH ODDZIAŁYWAĆ NA ŚRODOWISKO W ODNIESIENIU DO USYTUOWANIA, RODZAJU I SKALI

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
1. Cel strategiczny. Rozwinięta, zrównoważona gospodarka EGO, oparta na współpracy międzysektorowej.			
Priorytet 1.1. Tworzenie warunków dla nowych inwestycji w EGO.			
Rozwój infrastruktury na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą (np. SSE, parki przemysłowe),	Obszar EGO, brak wskazania szczegółowej lokalizacji, na obszarach przeznaczonych na funkcje gospodarcze w SUIKZP oraz MPZP oraz na wyznaczonych terenach inwestycyjnych (głównie Ełk, Gołdap, Olecko, być może gmina Ełk oraz teren wiejski gminy Olecko, w korytarzu przebiegu projektowanych dróg ekspresowych, DK 65).	Negatywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z budową, rozbudową infrastruktury gospodarczej (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu). Przedsięwzięcie może wpływać pośrednio na środowisko poprzez późniejsze funkcjonowanie obiektów i terenów przemysłowych (oddziaływania przede wszystkim na powierzchnię ziemi, poprzez jej zajęcie, wpływ na jakość krajobrazu, jako jego istotna determinanta, stanowiąc mogą barierę dla przemieszczania się zwierząt, mogą generować hałas i dodatkowe zanieczyszczenie powietrza). Oddziaływanie związane będzie z faktem generowania ruchu, w tym pojazdów wysokotonażowych (hałas,	Możliwe jest wystąpienie okoliczności przemawiających za zakwalifikowaniem zadania do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Określenie czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko uzależnione jest od wiedzy, gdzie będzie zlokalizowana inwestycja (obszary chronione, ich sąsiedztwo lub poza nimi), jaka będzie powierzchnia objęta inwestycją. Do tych przedsięwzięć kwalifikują się m. in.: - zabudowa przemysłowa, w tym zabudowa systemami fotowoltaicznymi, lub magazynowa, wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż: 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, 1 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a; - garaże, parkingi samochodowe lub zespoły parkingów wraz z towarzyszącą im infrastrukturą, o powierzchni użytkowej nie mniejszej niż: 0,2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
		zanieczyszczenie powietrza). Nie zakłada się zasadniczo znaczącego oddziaływania w fazie funkcjonowania samych obiektów, gdyż nowo powstające obiekty powinny co do zasady spełniać kryteria ochrony środowiska związane z emisją zanieczyszczeń do atmosfery, powinny być podłączone do sieci kanalizacyjnej oraz funkcjonować w systemie gospodarki odpadami.	których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, b) 0,5 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a. Kwestią wtórną jest także rodzaj działalności przemysłowej (czy znajdować się będzie na liście przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko).
Wspieranie rozwoju bazy turystycznej, w tym noclegowej, na obszarze EGO.	Obszar EGO, brak wskazania szczegółowej lokalizacji, na obszarach przeznaczonych na funkcje turystyczne w SUIKZP oraz MPZP, z większym prawdopodobieństwem w przestrzeniach miejskich: Ełk, Gołdap, Olecko oraz na obszarach o rozwiniętej funkcji turystycznej, np. Gmina Stare Juchy, Gołdap.	Negatywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z budową, rozbudową, modernizacją bazy noclegowej (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu). Przedsięwzięcie może wpływać pośrednio na środowisko poprzez późniejsze funkcjonowanie obiektu (oddziaływania przede wszystkim na powierzchnię ziemi, zakłada się jednocześnie, że nowo powstające obiekty spełniać będą kryteria ochrony środowiska związane z emisją zanieczyszczeń do atmosfery, podłączone będą do sieci kanalizacyjnej oraz funkcjonować będą w systemie gospodarki odpadami). Wpływ pośredni związany może być	Możliwe jest wystąpienie okoliczności przemawiających za zakwalifikowaniem zadania do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Określenie czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko uzależnione jest od wiedzy, gdzie będzie zlokalizowana inwestycja (obszary chronione, ich sąsiedztwo lub poza nimi), jaka będzie powierzchnia objęta inwestycją. Do tych przedsięwzięć kwalifikują się m. in.: - ośrodki wypoczynkowe lub hotele, zlokalizowane poza terenami mieszkaniowymi, terenami przemysłowymi, innymi terenami zabudowanymi i zurbanizowanymi terenami niezabudowanymi, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. z 2019 r. poz. 393), wraz z towarzyszącą im infrastrukturą, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż: a) 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
		także w faktem, że obiekty mogą stać się generatorami ruchu turystycznego w wybranej przestrzeni/ miejscu.	przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, b) 2 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a; • stałe pola kempingowe lub karawaningowe: a) na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, b) o powierzchni zagospodarowania nie mniejszej niż 0,5 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a. • garaże, parkingi samochodowe lub zespoły parkingów wraz z towarzyszącą im infrastrukturą, o powierzchni użytkowej nie mniejszej niż: a) 0,2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, b) 0,5 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a.
Priorytet 1.2. Wzmacnianie potencjału gospodarczego EGO.			
• Rozwój infrastruktury turystycznej (szlaki, drogi, ścieżki i trasy rowerowe, piesze, mała infrastruktura, miejsca wypoczynku),	Obszar EGO, brak wskazania szczegółowej lokalizacji, w tym również na obszarach chronionych i Natura 2000, z większym prawdopodobieństwem w sąsiedztwie atrakcji turystycznych i przestrzeniach atrakcyjnych turystycznie (np. obiekty	Negatywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z zagospodarowaniem i budową tras turystycznych (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu). Przedsięwzięcie może wpływać pośrednio na środowisko poprzez	Nie wyznacza ram, gdyż przedsięwzięcie nie jest ujęte na liście przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco lub zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Skala oddziaływania na środowisko będzie nieduża.

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
	przyrodnicze, kulturowe).	wzmożony ruch turystyczny (oddziaływania przede wszystkim na powierzchnię ziemi, wody, bioróżnorodność).	
Wspieranie i promowanie rozwoju gospodarki cyfrowej,	Cały obszar EGO (działania podejmowane przez sferę publiczną, z której korzystać mogą przedsiębiorcy EGO).	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Rozwój gospodarki cyfrowej może wpływać na zmniejszenie ilości przemieszczeń się ludności, co wpływać będzie na redukcję emisji m. in. CO2 oraz poprawę jakości powietrza.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.
2. Cel strategiczny. Wysoka jakość życia mieszkańców EGO.			
Priorytet 2.1. Poprawa dostępności i jakości usług publicznych EGO.			
Wspieranie i promowanie rozwiązań cyfrowych w administracji publicznej, opiece zdrowotnej, kulturze, rekreacji, edukacji,	Cały obszar EGO (działania podejmowane przez sferę publiczną, z której korzystać mogą mieszkańcy EGO).	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Rozwój usług cyfrowych może wpływać na zmniejszenie ilości przemieszczeń się ludności, co wpływać będzie na redukcję emisji m. in. CO2 oraz poprawę jakości powietrza.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.
Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej,	Obszar EGO, brak wskazania szczegółowej lokalizacji, na obszarach przeznaczonych na	Pozytywny i negatywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może wpływać	Możliwe jest wystąpienie okoliczności przemawiających za zakwalifikowaniem zadania do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
	funkcje sportowe i rekreacyjne w SUIKZP oraz MPZP, głównie w przestrzeniach zurbanizowanych.	bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z budową, rozbudową, modernizacją infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu). Przedsięwzięcie może wpływać pośrednio na środowisko poprzez późniejsze funkcjonowanie obiektów infrastruktury (oddziaływania przede wszystkim na powierzchnię ziemi, zakłada się, że nowo powstające obiekty spełniać będą kryteria ochrony środowiska związane z emisją zanieczyszczeń do atmosfery, podłączone będą do sieci kanalizacyjnej oraz funkcjonować będą w systemie gospodarki odpadami). Pośredni pozytywny wpływ na środowisko związany jest z oddziaływaniem na zdrowie mieszkańców.	Określenie czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko uzależnione jest od wiedzy, gdzie będzie zlokalizowana inwestycja (obszary chronione, ich sąsiedztwo lub poza nimi), jaka będzie powierzchnia objęta inwestycją oraz czy inwestycja zlokalizowana będzie na terenie objętym MPZP. Do tych przedsięwzięć kwalifikują się m. in.: • zabudowa usługowa, w tym placówki edukacyjne, kina, teatry lub obiekty sportowe, wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą: a) objęta ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo miejscowego planu odbudowy, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż: – 2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, – 4 ha na obszarach innych niż wymienione w tiret pierwsze, • parki rozrywki rozumiane jako obiekty przeznaczone do prowadzenia działalności gospodarczej związanej z rozrywką lub rekreacją, pola golfowe, stadiony i tory wyścigowe w rozumieniu art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 18 stycznia 2001 r. o wyścigach konnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 194 oraz z 2019 r. poz. 1495), wraz z towarzyszącą im infrastrukturą. • garaże, parkingi samochodowe lub zespoły parkingów wraz z towarzyszącą im infrastrukturą, o powierzchni użytkowej nie mniejszej niż: a) 0,2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
			kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, b) 0,5 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a.
Wspieranie ilościowego i jakościowego rozwoju zasobów mieszkaniowych subregionu EGO.	Obszar EGO, brak wskazania szczegółowej lokalizacji, na obszarach przeznaczonych na funkcje mieszkaniowe w SUiKZP oraz MPZP, głównie w przestrzeniach miejskich Ełku, Gołdapi i Olecka oraz na obszarach podmiejskich głównie gmina Ełk oraz tereny wiejskie gminy Olecko. Priorytetowo traktowana zabudowa wielorodzinna w zwartej przestrzeni (przeciwdziałanie suburbanizacji i rozpraszaniu zabudowy).	Pozytywny i negatywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z budową, rozbudową, modernizacją zasobów mieszkaniowych (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu). Przedsięwzięcie może wpływać pośrednio na środowisko poprzez późniejsze funkcjonowanie obiektów mieszkalnych (oddziaływania przede wszystkim na powierzchnię ziemi, zakłada się, że nowo powstające obiekty spełniać będą kryteria ochrony środowiska związane z emisją zanieczyszczeń do atmosfery, podłączone będą do sieci kanalizacyjnej oraz funkcjonować będą w systemie gospodarki odpadami). Pośrednie oddziaływanie może dotyczyć także kwestii związanych z przemieszczaniem się ludności oraz usług do nowo powstałych lokalizacji zabudowy.	Możliwe jest wystąpienie okoliczności przemawiających za zakwalifikowaniem zadania do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Określenie czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko uzależnione jest od wiedzy, gdzie będzie zlokalizowana inwestycja (obszary chronione, ich sąsiedztwo lub poza nimi), jaka będzie powierzchnia objęta inwestycją oraz czy inwestycja zlokalizowana będzie na terenie objętym MPZP lub planem odbudowy. Do tych przedsięwzięć kwalifikują się m. in.: - zabudowa mieszkaniowa wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą: a) objęta ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo miejscowego planu odbudowy, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż: – 2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, – 4 ha na obszarach innych niż wymienione w tiret pierwsze, b) nieobjęta ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo miejscowego planu odbudowy, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż: – 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy,

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
		Pośrednio przedsięwzięcie może pozytywnie wpływać na środowisko. Podniesiony zostanie standard mieszkań/ budynków co przyczyni się do oszczędności zużycia energii elektrycznej, energii cieplnej.	– 2 ha na obszarach innych niż wymienione w tiret pierwsze, • garaże, parkingi samochodowe lub zespoły parkingów wraz z towarzyszącą im infrastrukturą, o powierzchni użytkowej nie mniejszej niż: a) 0,2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, b) 0,5 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a.
Priorytet 2.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej EGO.			
• Budowa systemu dróg rowerowych, zintegrowanych z systemem komunikacji publicznej,	Obszar EGO, brak wskazania szczegółowej lokalizacji, głównie w przestrzeni w ciągu istniejących dróg, łączące wybrane miejsca będące generatorami ruchu z miejscami obsługi komunikacji publicznej.	Pozytywny i negatywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z budową dróg rowerowych (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu). Przedsięwzięcie może wpływać pośrednio na środowisko poprzez wzmożony ruch turystyczny (oddziaływania przede wszystkim na powierzchnię ziemi, wody, bioróżnorodność). Pośrednio przedsięwzięcie może również pozytywnie wpływać na środowisko. Związane to będzie z rozwojem	Nie wyznacza ram, gdyż przedsięwzięcie nie jest ujęte na liście przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco lub zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Skala oddziaływania na środowisko będzie nieduża.

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
Modernizacja dróg kluczowych dla dostępności komunikacyjnej subregionu, w tym dróg lokalnych,	Obszar EGO, brak wskazania szczegółowej lokalizacji, istniejący układ drogowy, w tym DK nr 65, drogi wojewódzkie, powiatowe, wybrane drogi gminne (ważne dla drożności układu komunikacyjnego).	ekologicznej formy komunikacji. Pozytywny i negatywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z modernizacją dróg (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu). Przedsięwzięcie może wpływać pośrednio na środowisko poprzez większy ruch komunikacyjny na wybranych, zmodernizowanych szlakach komunikacyjnych (oddziaływania przede wszystkim na powietrze, wody powierzchniowe, bioróżnorodność). Pośrednio przedsięwzięcie może pozytywnie wpływać na środowisko. Związane to będzie z poprawą bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz optymalizowaniem systemu komunikacyjnego (krótsze odcinki przemieszczeń, płynniejsza jada, ograniczenie zużycia paliwa, dostosowanie infrastruktury do potrzeb	Możliwe jest wystąpienie okoliczności przemawiających za zakwalifikowaniem zadania do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Określenie czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko uzależnione jest od wiedzy, jaki będzie cel inwestycji, gdzie będzie zlokalizowana inwestycja (obszary chronione, ich sąsiedztwo lub poza nimi), jaka będzie wielkość inwestycji. Do tych przedsięwzięć kwalifikują się m. in.: drogi o nawierzchni twardej o całkowitej długości przedsięwzięcia powyżej 1 km²⁰ lub obiekty mostowe w ciągu drogi o nawierzchni twardej, z wyłączeniem przebudowy dróg lub obiektów mostowych, służących do obsługi stacji elektroenergetycznych i zlokalizowanych poza obszarami objętymi formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

²⁰ Uwaga: drogi inne niż autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi inne drogi nie mniej niż o czterech pasach ruchu i długości nie mniejszej niż 10 km w jednym odcinku oraz zmianę przebiegu lub rozbudowę istniejącej drogi o dwóch pasach ruchu co najmniej do czterech pasów ruchu na długości nie mniejszej niż 10 km w jednym odcinku, które to zaliczane są do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
		ochrony zwierząt, np. przepusty, bariery i siatki ochronne).	
• Podejmowanie działań na rzecz modernizacji linii kolejowej Ełk–Gołdap–Olecko,	W ciągu linii kolejowej Ełk–Gołdap–Olecko.	Pozytywny i negatywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z modernizacją linii kolejowej (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu). Przedsięwzięcie może wpływać pośrednio na środowisko poprzez ruch komunikacyjny (oddziaływania przede wszystkim na powietrze, wody powierzchniowe, bioróżnorodność). Pośrednio przedsięwzięcie może pozytywnie wpływać na środowisko. Związane to będzie z ograniczeniem ruchu samochodów na korzyść transportu publicznego (ograniczenie emisji CO2 i zanieczyszczeń powietrza oraz hałasu, poprawa bezpieczeństwa ludzi).	Możliwe jest wystąpienie okoliczności przemawiających za zakwalifikowaniem zadania do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Określenie czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko uzależnione jest od wiedzy jaka będzie wielkość inwestycji. Do tych przedsięwzięć kwalifikują się m. in.: • linie kolejowe²¹ inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 29, urządzenia do przeładunku w transporcie intermodalnym, mosty, wiadukty lub tunele liniowe w ciągu dróg kolejowych oraz bocznice co najmniej z jednym torem kolejowym o długości użytecznej powyżej 1 km.
• Poprawa	Obszar EGO, brak	Pozytywny i negatywny wpływ na	Możliwe jest wystąpienie okoliczności przemawiających za

²¹ Uwaga” linie kolejowe inne niż wchodzące w skład infrastruktury transportu kolejowego transeuropejskiej sieci transportowej, o której mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej i uchylającym decyzję nr 661/2010/UE (Dz. Urz. UE L 348 z 20.12.2013, str. 1, z późn. zm.3)), które to zaliczane są do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
bezpieczeństwa w komunikacji,	wskazania szczegółowej lokalizacji, istniejący układ drogowy.	środowisko. Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace inwestycyjne (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu). Pośrednio przedsięwzięcie może pozytywnie wpływać na środowisko, głównie na zdrowie ludzi i zwierząt (ograniczenie liczby wypadków).	zakwalifikowaniem zadania do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Określenie czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko uzależnione jest od wiedzy, jaki będzie cel inwestycji, gdzie będzie zlokalizowana inwestycja (obszary chronione, ich sąsiedztwo lub poza nimi), jaka będzie wielkość inwestycji. Do tych przedsięwzięć kwalifikują się m. in.: drogi o nawierzchni twardej o całkowitej długości przedsięwzięcia powyżej 1 km²² lub obiekty mostowe w ciągu drogi o nawierzchni twardej, z wyłączeniem przebudowy dróg lub obiektów mostowych, służących do obsługi stacji elektroenergetycznych i zlokalizowanych poza obszarami objętymi formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
Rozwój systemów informatycznych wspierających obsługę pasażerów komunikacji publicznej,	Cały obszar EGO (działania podejmowane przez sferę publiczną, z której korzystać mogą mieszkańcy EGO).	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do zwiększenia roli komunikacji publicznej, co pozwoli ograniczyć ruch samochodów na korzyść transportu publicznego (ograniczenie emisji CO₂ i zanieczyszczeń powietrza oraz hałasu, poprawa bezpieczeństwa	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.

²² Uwaga: drogi inne niż autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi inne drogi nie mniej niż o czterech pasach ruchu i długości nie mniejszej niż 10 km w jednym odcinku oraz zmianę przebiegu lub rozbudowę istniejącej drogi o dwóch pasach ruchu co najmniej do czterech pasów ruchu na długości nie mniejszej niż 10 km w jednym odcinku, które to zaliczane są do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
Wspieranie rozwoju zintegrowanego systemu transportu publicznego w subregionie EGO,	Obszar EGO, brak wskazania szczegółowej lokalizacji, istniejący układ drogowy, w tym DK nr 65, drogi wojewódzkie, powiatowe, wybrane drogi gminne, w ciągu linii kolejowej Ełk-Gołdap-Olecko, projektowane i istniejące trasy rowerowe.	ludzi). Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do zwiększenia roli komunikacji publicznej, co pozwoli ograniczyć ruch samochodów na korzyść transportu publicznego (ograniczenie emisji CO2 i zanieczyszczeń powietrza oraz hałasu, poprawa bezpieczeństwa ludzi).	Możliwe jest wystąpienie okoliczności przemawiających za zakwalifikowaniem zadania do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Określenie czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko uzależnione jest od wiedzy, gdzie będzie zlokalizowana inwestycja (obszary chronione, ich sąsiedztwo lub poza nimi), jaka będzie wielkość inwestycji. Do tych przedsięwzięć kwalifikują się m. in.: - garaże, parkingi samochodowe lub zespoły parkingów wraz z towarzyszącą im infrastrukturą, o powierzchni użytkowej nie mniejszej niż: a) 0,2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, b) 0,5 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a.
Zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego wybranych przestrzeni subregionu.	Obszar EGO, brak wskazania szczegółowej lokalizacji, istniejący układ drogowy, w tym DK nr 65, drogi wojewódzkie, powiatowe, wybrane drogi gminne, w ciągu linii kolejowej Ełk-Gołdap-Olecko, projektowane i istniejące trasy rowerowe.	Negatywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace inwestycyjne (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu).	Możliwe jest wystąpienie okoliczności przemawiających za zakwalifikowaniem zadania do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Określenie czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko uzależnione jest od wiedzy, jakie będzie cele inwestycji, gdzie będzie zlokalizowana inwestycja (obszary chronione, ich sąsiedztwo lub poza nimi), jaka będzie wielkość inwestycji. Do tych przedsięwzięć kwalifikują się m. in.: drogi o nawierzchni twardej o całkowitej długości

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
			przedsięwzięcia powyżej 1 km ²³ lub obiekty mostowe w ciągu drogi o nawierzchni twardej, z wyłączeniem przebudowy dróg lub obiektów mostowych, służących do obsługi stacji elektroenergetycznych i zlokalizowanych poza obszarami objętymi formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
Priorytet 2.3. Tworzenie warunków do rozwoju kapitału społecznego EGO.			
Działania edukacyjne służące podnoszeniu świadomości zdrowotnej społeczeństwa oraz promocji zdrowego stylu życia,	Cały obszar EGO (działania podejmowane przez sferę publiczną i społeczną, z której korzystać mogą mieszkańcy EGO).	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do poprawy zdrowia mieszkańców.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.
Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego, w tym lokalnych tradycji,	Cały obszar EGO (działania podejmowane przez sferę publiczną i społeczną, z której korzystać mogą mieszkańcy EGO).	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do zachowania dziedzictwa kulturowego.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.
Wzmacnianie świadomości społecznej w zakresie	Cały obszar EGO (działania podejmowane przez sferę publiczną i społeczną, z której	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.

²³ Uwaga: drogi inne niż autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi inne drogi nie mniej niż o czterech pasach ruchu i długości nie mniejszej niż 10 km w jednym odcinku oraz zmianę przebiegu lub rozbudowę istniejącej drogi o dwóch pasach ruchu co najmniej do czterech pasów ruchu na długości nie mniejszej niż 10 km w jednym odcinku, które to zaliczane są do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
bezpieczeństwa, porządku publicznego,	korzystać mogą mieszkańcy EGO).	Przyczyni się do poprawy zdrowia mieszkańców oraz zwiększenia bezpieczeństwa ekologicznego.	
Wzmacnianie tożsamości lokalnej mieszkańców EGO.	Cały obszar EGO (działania podejmowane przez sferę publiczną i społeczną, z której korzystać mogą mieszkańcy EGO).	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do poprawy stanu środowiska poprzez wzmocnienie więzi mieszkańców z przyrodą.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.
Priorytet 2.4. Skuteczna polityka pomocy społecznej EGO.			
Poprawa jakości mieszkalnictwa socjalnego,	Obszar EGO, brak wskazania szczegółowej lokalizacji, na obszarach przeznaczonych na funkcje gospodarcze w SUIKZP oraz MPZP na funkcje mieszkalnictwa socjalnego, przede wszystkim istniejąca infrastruktura w obrębie terenów zurbanizowanych.	Negatywny i pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z zasobami mieszkań socjalnych (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu). Przedsięwzięcie może wpływać pośrednio korzystnie na środowisko poprzez późniejsze ulepszone funkcjonowanie obiektów socjalnych (zakłada się, że zostaną one zmodernizowane i pozwolą ograniczyć zużycie energii elektrycznej i ciepła, zmieni się sposób ogrzewania obiektów).	Możliwe jest wystąpienie okoliczności przemawiających za zakwalifikowaniem zadania do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Określenie czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko uzależnione jest od wiedzy, gdzie będzie zlokalizowana inwestycja (obszary chronione, ich sąsiedztwo lub poza nimi), jaka będzie powierzchnia objęta inwestycją oraz czy inwestycja zlokalizowana będzie na terenie objętym MPZP lub planem odbudowy. Do tych przedsięwzięć kwalifikują się m. in.: - zabudowa mieszkaniowa wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą: a) objęta ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo miejscowego planu odbudowy, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż: – 2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r.

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
			o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, – 4 ha na obszarach innych niż wymienione w tirecie pierwszej, b) nieobjęta ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo miejscowego planu odbudowy, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż: – 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, – 2 ha na obszarach innych niż wymienione w tirecie pierwszej. • garaże, parkingi samochodowe lub zespoły parkingów wraz z towarzyszącą im infrastrukturą, o powierzchni użytkowej nie mniejszej niż: a) 0,2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, b) 0,5 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a.
• Rozwój infrastruktury opieki i pomocy społecznej (DPS, opieka senioralna),	Obszar EGO, brak wskazania szczegółowej lokalizacji, na obszarach przeznaczonych na funkcje infrastruktury społecznej w SUiKZP oraz MPZP, przede wszystkim istniejąca infrastruktura w obrębie terenów zurbanizowanych.	Negatywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z budową, rozbudową, modernizacją zasobów infrastruktury opieki i pomocy społecznej (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu). Przedsięwzięcie może wpływać pośrednio na środowisko poprzez	Możliwe jest wystąpienie okoliczności przemawiających za zakwalifikowaniem zadania do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Określenie czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko uzależnione jest od wiedzy, gdzie będzie zlokalizowana inwestycja (obszary chronione, ich sąsiedztwo lub poza nimi), jaka będzie powierzchnia objęta inwestycją oraz czy inwestycja zlokalizowana będzie na terenie objętym MPZP. Do tych przedsięwzięć kwalifikują się m. in.: • zabudowa usługowa wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą:

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
		późniejsze funkcjonowanie obiektów infrastruktury opieki i pomocy społecznej (oddziaływania przede wszystkim na powierzchnię ziemi, zakłada się, że nowo powstające obiekty spełniać będą kryteria ochrony środowiska związane z emisją zanieczyszczeń do atmosfery, podłączone będą do sieci kanalizacyjnej oraz funkcjonować będą w systemie gospodarki odpadami).	a) objęta ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo miejscowego planu odbudowy, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż: – 2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, – 4 ha na obszarach innych niż wymienione w tiret pierwsze. • garaże, parkingi samochodowe lub zespoły parkingów wraz z towarzyszącą im infrastrukturą, o powierzchni użytkowej nie mniejszej niż: a) 0,2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, b) 0,5 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a.
• Rozwój infrastruktury w zakresie wsparcia rodziny, osób niepełnosprawnych, osób w podeszłym wieku,	Obszar EGO, brak wskazania szczegółowej lokalizacji, na obszarach przeznaczonych na funkcje infrastruktury społecznej w SUiKZP oraz MPZP, przede wszystkim istniejąca infrastruktura w obrębie terenów zurbanizowanych.	Negatywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z budową, rozbudową, modernizacją zasobów infrastruktury w zakresie wsparcia rodziny, osób niepełnosprawnych, osób w podeszłym wieku (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu). Przedsięwzięcie może wpływać pośrednio na środowisko poprzez późniejsze funkcjonowanie obiektów infrastruktury	Możliwe jest wystąpienie okoliczności przemawiających za zakwalifikowaniem zadania do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Określenie czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko uzależnione jest od wiedzy, gdzie będzie zlokalizowana inwestycja (obszary chronione, ich sąsiedztwo lub poza nimi), jaka będzie powierzchnia objęta inwestycją oraz czy inwestycja zlokalizowana będzie na terenie objętym MPZP. Do tych przedsięwzięć kwalifikują się m. in.: • zabudowa usługowa wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą: a) objęta ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo miejscowego planu odbudowy, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż:

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
		(oddziaływania przede wszystkim na powierzchnię ziemi, zakłada się, że nowo powstające obiekty spełniać będą kryteria ochrony środowiska związane z emisją zanieczyszczeń do atmosfery, podłączone będą do sieci kanalizacyjnej oraz funkcjonować będą w systemie gospodarki odpadami).	– 2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, – 4 ha na obszarach innych niż wymienione w tiret pierwsze. • garaże, parkingi samochodowe lub zespoły parkingów wraz z towarzyszącą im infrastrukturą, o powierzchni użytkowej nie mniejszej niż: a) 0,2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, b) 0,5 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a.
• Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej w celu poprawy dostępności dla osób niepełnosprawnych.	Obszar EGO, brak wskazania szczegółowej lokalizacji, na obszarach przeznaczonych na funkcje infrastruktury społecznej w SUiKZP oraz MPZP, przede wszystkim istniejąca infrastruktura w obrębie terenów zurbanizowanych.	Negatywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z likwidacją barier architektonicznych (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu).	Nie wyznacza ram, gdyż przedsięwzięcie nie jest ujęte na liście przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco lub zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Skala oddziaływania na środowisko będzie nieduża.
3. Cel strategiczny. Zachowane walory przyrodnicze oraz wysoka jakość środowiska EGO.			
Priorytet 3.1. Ochrona środowiska i przyrody EGO.			
• Działania na rzecz ograniczenia chorób zakaźnych,	Cały obszar EGO, brak wskazania szczegółowej lokalizacji, szczególnie w	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
	obiektach opieki zdrowotnej (Efk, Gołdap, Olecko).	korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa i ochrony zdrowia ludzi i zwierząt.	
Edukacja ekologiczna,	Cały obszar EGO, brak wskazania szczegółowej lokalizacji (działania podejmowane przez sferę publiczną i społeczną na rzecz mieszkańców EGO).	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do poprawy stanu środowiska poprzez wzrost świadomości mieszkańców.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.
Ochrona gleb przed erozją,	Obszar EGO szczególnie narażony na występowanie erozji (tereny rolnicze, niezalesione, o dużym nachyleniu oraz na glebach szczególnie podatnych na degradację), brak wskazania szczegółowej lokalizacji.	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do ochrony zasobów glebowych, a także ekosystemów (w tym środowiska glebowego). Przyczyni się również do ochrony wód powierzchniowych poprzez ograniczenie spływu powierzchniowego (dostawanie się biogenów do wód).	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.
Rozwijanie i odtwarzanie małej retencji wodnej,	Obszar EGO, w szczególności na bazie układu hydrologicznego wód powierzchniowych, zarówno na obszarach miejskich, wiejskich oraz leśnych (zwiększenie potencjału retencjonowania wód), brak wskazania szczegółowej lokalizacji.	Pozytywny i negatywny wpływ na środowisko. Mała retencja polega na gromadzeniu wody w niewielkich zbiornikach, zarówno naturalnych, jak i sztucznych. To także spiętrzanie wody w korytach małych rzek, potoków, kanałów i rowów, w celu gromadzenia wody i uniemożliwienia jej szybkiego spływu powierzchniowego. Mała retencja jest	Możliwe jest wystąpienie okoliczności przemawiających za zakwalifikowaniem zadania do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Określenie czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko uzależnione jest od wiedzy, gdzie będzie zlokalizowana inwestycja (obszary chronione, ich sąsiedztwo lub poza nimi), jaka będzie wielkość inwestycji, na jakich ciekach wodnych będzie realizowana. Do tych przedsięwzięć kwalifikują się m. in.:

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
		jedną z form magazynowania wody i może być wykorzystywana jako narzędzie do zapobiegania powodzią i suszą.²⁴ Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z budową, rozbudową, modernizacją zasobów infrastruktury retencji wodnej (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu, jak też organizmy żywe, w tym środowiska wodnego). Przedsięwzięcie może wpływać pośrednio negatywnie na środowisko poprzez późniejsze funkcjonowanie obiektów infrastruktury (przede wszystkim poprzez zmianę stosunków wodnych, wpływ na wybrane nisze i ekosystemy, w tym na rośliny i zwierzęta). Przedsięwzięcie może wpływać pośrednio pozytywnie na środowisko poprzez późniejsze funkcjonowanie systemu retencji (zwiększać bioróżnorodność, ograniczać negatywne skutki susz i powodzi).	• budowie piętrzące: a) na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, z wyłączeniem budowli piętrzących o wysokości piętrzenia wody mniejszej niż 1 m realizowanych na podstawie planu ochrony, planu zadań ochronnych lub zadań ochronnych ustanowionych dla danej formy ochrony przyrody, Dziennik Ustaw – 12 – Poz. 1839 b) jeżeli piętrzenie dotyczy cieków naturalnych, na których nie ma budowli piętrzących, c) jeżeli w promieniu mniejszym niż 5 km na tym samym cieku lub cieku z nim połączonym znajduje się inna budowla piętrząca, d) o wysokości piętrzenia wody nie mniejszej niż 1 m.
• Rekultywacja jezior	Układ hydrologicznych	Pozytywny wpływ na środowisko.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.

²⁴ Za: <http://www.rzgw.szczecin.pl/retencja-wod>

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
(badania, pilotaże, wdrażanie sprawdzonych rozwiązań),	wód powierzchniowych, w szczególności jeziora EGO, brak wskazania szczegółowej lokalizacji.	Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do poprawy jakości wód powierzchniowych, a tym samym pozytywnie wpływać będzie na organizmy (przyczyni się do zwiększania i zachowania bioróżnorodności).	
Przeciwdziałanie zagrożeniom bezpieczeństwa publicznego,	Cały obszar EGO (działania podejmowane przez sferę publiczną i społeczną na rzecz mieszkańców EGO). Działania realizowane głównie przez służby publiczne ze wsparciem lokalnych organizacji i społeczności, brak wskazania szczegółowej lokalizacji.	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa i ochrony zdrowia ludzi i zwierząt.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.
Rozwój systemu kanalizacyjnego i oczyszczania ścieków, w szczególności na obszarach wiejskich oraz terenach intensywnego rozwoju osadnictwa,	Obszar EGO, na którym występują deficyty sieci kanalizacyjnej, głównie obszary wiejskie, także w rozproszonym systemie zabudowy oraz przestrzenie wykorzystywane do rozwoju funkcji mieszkaniowej, brak wskazania szczegółowej lokalizacji.	Pozytywny i negatywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z tworzeniem systemu kanalizacyjnego (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu, jak też organizmy żywe, w tym środowiska glebowego). Przedsięwzięcie może wpływać	Możliwe jest wystąpienie okoliczności przemawiających za zakwalifikowaniem zadania do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Określenie czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko uzależnione jest od wiedzy jaka będzie skala inwestycji oraz w jaki sposób będzie realizowana. Do tych przedsięwzięć kwalifikują się m. in.: - sieci kanalizacyjne o całkowitej długości przedsięwzięcia nie mniejszej niż 1 km, z wyłączeniem: a) przebudowy tych sieci metodą bezwykopową, b) sieci kanalizacji deszczowej zlokalizowanych w pasie drogowym i

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
		pośrednio pozytywnie na środowisko poprzez późniejsze funkcjonowanie systemu kanalizacji (pozwoli zwiększać lub zachować bioróżnorodność poprzez poprawę jakości wód powierzchniowych).	obszarze kolejowym, c) przyłączy do budynków.
Wspieranie potencjału służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, porządek publiczny i ratownictwo,	Cały obszar EGO, w lokalizacjach, w których funkcjonują służby, np. PSP, OSP, Policja.	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa i ochrony zdrowia ludzi i zwierząt.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.
Zachowanie walorów przyrodniczych,	Cały obszar EGO, w szczególności system ochrony przyrody (obszary i obiekty chronione), brak wskazania szczegółowej lokalizacji	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do zachowania bioróżnorodności.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.
Wspieranie zrównoważonej gospodarki rolnej i leśnej.	Cały obszar EGO, obszary rolnicze i leśne, brak wskazania szczegółowej lokalizacji.	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do ochrony zasobów glebowych, środowiska wodnego, leśnego, a także do zachowania bioróżnorodności.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.
Priorytet 3.2. Wdrażanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym w EGO.			
Dostosowanie systemu gospodarki	Cały obszar EGO, głównie obszary	Pozytywny wpływ na środowisko.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
odpadami do zasad gospodarki o obiegu zamkniętym,	zurbanizowane oraz miejsca przeznaczone na prowadzenie gospodarki odpadami (np. RIPOK), brak wskazania szczegółowej lokalizacji.	Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do ochrony zasobów poprzez ich powtórne wykorzystanie, ograniczy ilość odpadów trafiających na składowiska, pozwoli oszczędzać energię, potrzebną na produkcję urządzeń/ maszyn.	
Promowanie idei gospodarki o obiegu zamkniętym,	Cały obszar EGO, głównie obszary zurbanizowane oraz miejsca przeznaczone na prowadzenie gospodarki odpadami jak też przedsiębiorcy i podmioty publiczne, brak wskazania szczegółowej lokalizacji.	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do ochrony zasobów poprzez ich powtórne wykorzystanie, ograniczy ilość odpadów trafiających na składowiska, pozwoli oszczędzać energię, potrzebną na produkcję urządzeń/ maszyn.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.
Prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami (zasada 4R).	Cały obszar EGO, głównie obszary zurbanizowane oraz miejsca przeznaczone na prowadzenie gospodarki odpadami jak też przedsiębiorcy i podmioty publiczne, brak wskazania szczegółowej lokalizacji.	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Zasada 4R to zbiór zasad minimalizacji zużycia i rozsądnego zarządzania odpadami.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.
Priorytet 3.3. Dążenie do "zero" emisyjności w EGO.			
Promowanie niskoemisyjnego transportu i	Cały obszar EGO (działania podejmowane przez sferę publiczną na	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
komunikacji (publicznej i indywidualnej),	rzecz mieszkańców EGO), brak wskazania szczegółowej lokalizacji.	korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do ograniczenia emisji CO2 oraz zanieczyszczeń powietrza.	
Zakup niskoemisyjnego taboru autobusowego komunikacji publicznej,	Cały obszar EGO (działania podejmowane przez sferę publiczną na rzecz mieszkańców i środowiska EGO), brak wskazania szczegółowej lokalizacji.	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do ograniczenia emisji CO2 oraz zanieczyszczeń powietrza.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.
Rozbudowa i rozwój dróg rowerowych,	Obszar EGO, brak wskazania szczegółowej lokalizacji, głównie w przestrzeni w ciągu istniejących dróg, łączące wybrane miejsca będące generatorami ruchu z miejscami obsługi komunikacji publicznej.	Pozytywny i negatywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z budową dróg rowerowych (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu). Przedsięwzięcie może wpływać pośrednio na środowisko poprzez wzmożony ruch turystyczny (oddziaływania przede wszystkim na powierzchnię ziemi, wody, bioróżnorodność). Pośrednio przedsięwzięcie może również pozytywnie wpływać na środowisko. Związane to będzie z rozwojem ekologicznej formy komunikacji.	Nie wyznacza ram, gdyż przedsięwzięcie nie jest ujęte na liście przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco lub zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Skala oddziaływania na środowisko będzie nieduża.
Realizacja kompleksowych	Cały obszar EGO (działania podejmowane	Pozytywny wpływ na środowisko.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
programów ochrony powietrza,	przez sferę publiczną na rzecz mieszkańców i środowiska EGO), obszary zurbanizowane, brak wskazania szczegółowej lokalizacji.	Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do ograniczenia emisji CO2 oraz zanieczyszczeń powietrza.	
Wspieranie termomodernizacji budynków,	Cały obszar EGO (działania podejmowane przez sferę publiczną na rzecz mieszkańców i środowiska EGO), obszary zurbanizowane, brak wskazania szczegółowej lokalizacji.	Pozytywny i negatywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z termomodernizacją budynków (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu oraz potencjalne zagrożenie dla gatunków zwierząt, w tym ptaków i nietoperzy). Pośrednio przedsięwzięcie może również pozytywnie wpływać na środowisko. Związane to będzie z ograniczeniem zużycia energii cieplnej (pośrednio ograniczenie emisji CO2).	Nie wyznacza ram, gdyż przedsięwzięcie nie jest ujęte na liście przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco lub zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Skala oddziaływania na środowisko będzie nieduża.
Wspieranie wykorzystania technologii opartych o odnawialne źródła energii.	Cały obszar EGO (działania podejmowane przez sferę publiczną na rzecz mieszkańców i środowiska EGO), obszary zurbanizowane w ramach rozwiązań prosumenckich oraz wskazane w SUIKZP oraz MPZP jako miejsca	Pozytywny i negatywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może wpływać bezpośrednio na środowisko poprzez prowadzone prace związane z tworzeniem obiektów i instalacji OZE (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu).	Możliwe jest wystąpienie okoliczności przemawiających za zakwalifikowaniem zadania do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Określenie czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko uzależnione jest od wiedzy, gdzie będzie zlokalizowana inwestycja (obszary chronione, ich sąsiedztwo lub poza nimi), jaka będzie powierzchnia objęta inwestycją. Do tych przedsięwzięć kwalifikują się m. in.:

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
	realizacji inwestycji z zakresu OZE, brak wskazania szczegółowej lokalizacji.	Pośrednio przedsięwzięcie może również negatywnie wpływać na środowisko. Związane to będzie z funkcjonowaniem obiektów OZE. W szczególności należy zwrócić na większe instalacje, np. farmy wiatrowe, elektrownie fotowoltaiczne. Takie obiekty zajmują grunty, wpływają na jakość krajobrazu, mogą negatywnie oddziaływać na wybrane gatunki zwierząt (ptaki, nietoperze). Problemem może być również obsługa takich obiektów (drogi serwisowe, dojazd ciężkiego sprzętu). Pośrednio przedsięwzięcie może również pozytywnie wpływać na środowisko. Związane to będzie z ograniczeniem zużycia energii wytwarzanej ze źródeł nieodnawialnych na korzyść energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (ograniczenie emisji CO₂).	- instalacje wykorzystujące do wytwarzania energii elektrycznej energię wiatru²⁵: a) lokalizowane na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 1614, 2244 i 2340 oraz z 2019 r. poz. 1696 i 1815), z wyłączeniem instalacji przeznaczonych wyłącznie do zasilania znaków drogowych i kolejowych, urządzeń sterujących lub monitorujących ruch drogowy lub kolejowy, znaków nawigacyjnych, urządzeń oświetleniowych, billboardów i tablic reklamowych, b) o całkowitej wysokości nie niższej niż 30 m. - zabudowa przemysłowa, w tym zabudowa systemami fotowoltaicznymi, lub magazynowa, wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż: a) 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy, b) 1 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a.
Priorytet 3.4. Łądn przestrzenny EGO.			
Działania ograniczające możliwości nowej zabudowy i zagospodarowania na terenach	Cały obszar EGO (obszary chronione i wrażliwe przyrodniczo)	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do poprawy efektywności zarządzania przestrzenią, eliminować	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.

²⁵ Uwaga: inne niż instalacje wykorzystujące do wytwarzania energii elektrycznej energię wiatru: a) o łącznej mocy nominalnej elektrowni nie mniejszej niż 100 MW, b) lokalizowane na obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej, które to zaliczane są do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
wrażliwych przyrodniczo oraz niekontrolowanej suburbanizacji i rozpraszania zabudowy,		będzie presją na przyrodę, w szczególności obszary chronione, wspierać będzie zachowanie bioróżnorodności.	
Edukacja społeczeństwa i promowanie działań na rzecz potrzeby ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych,	Cały obszar EGO (działania podejmowane przez sferę publiczną i społeczną na rzecz mieszkańców, przyrody i krajobrazu EGO), brak wskazania szczegółowej lokalizacji.	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do poprawy stanu środowiska poprzez wzrost świadomości mieszkańców.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.
Kształtowanie estetyki i ładu przestrzennego subregionu EGO,	Cały obszar EGO (działania podejmowane przez sferę publiczną i społeczną na rzecz estetyki i ładu przestrzennego EGO), brak wskazania szczegółowej lokalizacji.	Pozytywny wpływ na środowisko. Przedsięwzięcie może pośrednio korzystnie wpływać na środowisko. Przyczyni się do poprawy stanu środowiska poprzez wzrost świadomości mieszkańców.	Brak negatywnego oddziaływania na środowisko.
Rewitalizacja miast i odnowa obszarów wiejskich.	Cały obszar EGO, w przypadku działań rewitalizacyjnych miasta Ełk, Gołdap, Olecko posiadające programy rewitalizacji (tzw. obszary rewitalizacji, głównie centra miast) oraz obszary zurbanizowane wsi (głównie centra wsi,	Pozytywny i negatywny wpływ na środowisko. Rewitalizacja jest procesem wielowymiarowym i obejmuje szereg różnych działań (społecznych, infrastrukturalnych). Przedsięwzięcia związane z rewitalizacją mogą wpływać bezpośrednio na środowisko jeśli dotyczyć będą działań	Możliwe jest wystąpienie okoliczności przemawiających za zakwalifikowaniem zadania do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Określenie czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko uzależnione jest od wiedzy, gdzie będzie zlokalizowana inwestycja (obszary chronione, ich sąsiedztwo lub poza nimi), jaka będzie powierzchnia objęta inwestycją oraz czy inwestycja zlokalizowana będzie na terenie objętym MPZP lub planem odnowy.

Kierunki działań	Usytuowanie	Rodzaj oddziaływania	Skala w odniesieniu do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko
	przestrzenie o ważnych funkcjach społeczno-kulturalnych).	inwestycyjnych (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu). Pośrednio przedsięwzięcia rewitalizacyjne mogą również pozytywnie wpływać na środowisko. Związane to może być z poprawą funkcjonalności, jakości obiektów infrastruktury oraz podniesieniem świadomości mieszkańców.	Do tych przedsięwzięć kwalifikują się m. in.: - działania rewitalizacyjne mogą obejmować szeroką paletę działań inwestycyjnych, w dużym stopniu z zakresu sfery mieszkaniowej (renowacja, modernizacja obiektów mieszkalnych, usługowych), sfery komunikacji (modernizacja dróg, budowa parkingów) oraz sfery gospodarczej (tereny inwestycyjne, infrastruktura sieciowa).

5.5.2 Powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego subregionu EGO na lata 2020-2030 zbudowana została w oparciu o wytyczne polityki rozwoju regionalnego, płynące bezpośrednio z założeń Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego subregionu EGO na lata 2020-2030 spójna jest ze strategią rozwoju „Warmińsko Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego”.

W odniesieniu do kwestii środowiskowych powiązań należy więc poszukiwać w prognozach środowiskowych sporządzanych na potrzeby polityki rozwoju regionalnego (ze względu na ich potencjalną szczegółowość w odniesieniu do celów ujętych w strategii EGO).

Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, działając na podstawie art. 48 ust. 4 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2018 r., poz. 2081, ze zm.), poinformował o odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu aktualizowanej strategii rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego pt. „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego”, przyjętego Uchwałą Nr 27/381/19/VI Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 10 czerwca 2019 r.

Jak podkreślono w uzasadnieniu aktualizowany dokument jest przede wszystkim odpowiedzią na zmiany w sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego i jego otoczeniu, zwłaszcza w sferze społecznej. Wpisuje się także w harmonogram przygotowań do kolejnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej. Ponadto przedmiotowy dokument został opracowany z uwagi na konieczność dostosowania obowiązującej *Strategii* do przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2017 r. średniookresowej strategii rozwoju kraju pt. „*Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju*”. Część wprowadzanych zmian wynika również z projektu *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030*.

Projekt „*Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego*” nie przewiduje zasadniczych modyfikacji zakresu interwencji w stosunku do obowiązującej *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*.²⁶

W związku z powyższym potencjalnej spójności opisów skutków realizacji polityki rozwoju regionalnego należy poszukiwać w opracowaniach szczebla centralnego (ocena oddziaływania na środowisko dla Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego) lub w poprzednim dokumencie strategicznym regionu (Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025).

W Prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 czytamy, że potencjalnie negatywne oddziaływania na środowisko to działania związane z inwestycjami, które na etapie realizacji będą przyczyniały się do bezpośrednich, jednak zasadniczo krótkotrwałych lub chwilowych oddziaływań zarówno na środowisko przyrodnicze jak i środowisko życia ludzi, np. emisji zanieczyszczeń pyłowych,

---

²⁶ Źródło: <https://strategia2030.warmia.mazury.pl/prognoza-oddziaływania-na-srodowisko/>, dostęp 04.05.2020

gazowych, ropopochodnych w trakcie prac realizacyjnych (oddziaływania na wodę, glebę, powierzchnię ziemi, powietrze atmosferyczne), przekształcenie wierzchnich warstw gleby, wyłączenie powierzchni gleb z produktywności biologicznej, tymczasowe przekształcenie krajobrazu, zniszczenie siedlisk roślin i zwierząt w przypadku zajmowania powierzchni dotychczas niezagospodarowanych (w tym niekorzystne oddziaływania hałasu na zwierzęta, a przede wszystkim na ludzi), drgania oddziałujące na ludzi i dobra materialne. Wydłużenie sezonu turystycznego, tworzenie oferty produktów turystycznych i rozwój infrastruktury związane się w założeniu z większą liczbą turystów odwiedzających teren województwa, co wtórnie lub pośrednio negatywnie oddziaływać będzie na środowisko. Z punktu widzenia ochrony zasobów przyrodniczych bardzo pożądane jest rozszerzenie oferty turystycznej, która spowoduje skierowanie części ruchu turystycznego na obszary miejskie oraz w uporządkowany sposób na obszary przyrodnicze, które obecnie są eksploatowane w mniejszym stopniu.

Powstawanie nowych stref gospodarczych na terenach miast i wsi może nieść ryzyko zajmowania tzw. greenfieldów w przypadku ich lokalizowania na terenach dotychczas niezagospodarowanych. Wiąże się to również z uzbrajaniem terenów w niezbędną infrastrukturę. Na etapie realizacji takich przedsięwzięć będą miały miejsce przede wszystkim oddziaływania bezpośrednie, krótko lub średnioterminowe oraz chwilowe. Możliwe jest także potencjalne niekorzystne oddziaływanie skumulowane prac, w przypadku nałożenia terminów inwestycji z innymi planowanymi przedsięwzięciami (utrudnienia w ruchu komunikacyjnym, hałas). W fazie eksploatacji również będą zachodziły bezpośrednie oddziaływania niekorzystne – np. emisje do atmosfery zanieczyszczeń pyłowych, gazowych, a także potencjalne oddziaływania wtórne i pośrednie (związane z ulokowaniem w powstałych strefach gospodarczych firm czy zakładów prowadzących działalność mogącą oddziaływać na środowisko). Zakres oddziaływań będzie ściśle związany z profilem powstających przedsiębiorstw i może być dość zróżnicowany. Z kolei oddziaływaniem długoterminowym i stałym będzie np. trwałe wyłączeniem powierzchni biologicznie czynnych.²⁷

---

²⁷ Źródło: Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025.

5.6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Zrównoważony rozwój jest przedmiotem szczególnego zaangażowania Unii Europejskiej oraz zasadą leżącą u podstaw wszelkich polityk i działań Unii. Celem Unii Europejskiej jest stworzenie społeczeństwa opartego na wolności, demokracji i poszanowaniu podstawowych praw oraz wspierającego równość szans i solidarność w ramach pokoleń i pomiędzy nimi.

Światowa Komisja ds. Środowiska i Rozwoju (The World Commission on Environment and Development) zdefiniowała zrównoważony rozwój jako rozwój zaspokajający obecne potrzeby bez uszczerbku dla możliwości przyszłych pokoleń zaspokajania swych własnych potrzeb²⁸.

Celem zrównoważonego rozwoju jest ciągła poprawa jakości życia zarówno obecnych, jak i przyszłych pokoleń, a także zapewnienie możliwości utrzymania pełnej różnorodności form życia na Ziemi.

Rezolucja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne w dniu 25 września 2015 r. pod nazwą „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030” definiuje cele zrównoważonego rozwoju:

- Cel 1. Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie
- Cel 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo
- Cel 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt
- Cel 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie
- Cel 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt
- Cel 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi
- Cel 7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie
- Cel 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi
- Cel 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność
- Cel 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami
- Cel 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu
- Cel 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji
- Cel 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom

---

²⁸ Źródło: Światowa Komisja ds. Środowiska i Rozwoju

- Cel 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony
- Cel 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej
- Cel 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu
- Cel 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.²⁹

Projektowany dokument Strategii EGO nawiązuje do celów zrównoważonego rozwoju. Partnerzy i liderzy subregionu EGO Kraina Bociana jako kluczowy zasób subregionu postrzegają walory środowiska przyrodniczego. To na nich powinien bazować rozwój i jednocześnie ten kluczowy zasób powinien zostać zachowany dla przyszłych pokoleń. Subregion powinien być również miejscem stwarzającym warunki do wysokiej jakości życia, co ma być zapewniane nie tylko poprzez kontakt z przyrodą. Wysoka jakość życia to także dostępność do usług publicznych, dogodne warunki mieszkaniowe, dobra dostępność komunikacyjna do całej przestrzeni subregionu, w tym obszarów wiejskich. Jakość życia to także dojrzałe społeczeństwo, uczestniczące aktywnie w kreowaniu polityki rozwoju lokalnego, to aktywne organizacje pozarządowe. Wysoka jakość życia to także solidarność społeczna i empatia, szczególnie istotna w kontekście wyzwań demograficznych i problemów społecznych subregionu. Wysoka jakość życia nie jest możliwa bez podstaw ekonomicznych. Dla przyszłego rozwoju subregionu bezpieczeństwo ekonomiczne mieszkańców oraz samorządów ma kluczowe znaczenie.

Kolejnym dokumentem o charakterze międzynarodowym jest **Agenda XXI – Globalny Program Działania na XXI wiek**, która powstała w wyniku dyskusji na gremiach ONZ, którą prowadzono nad podstawowymi wyzwaniami współczesnego świata. Najistotniejszą częścią dokumentu odnoszącą się do problematyki ochrony środowiska jest część II pt. „Ochrona i zarządzanie zasobami przyrody”, w której to części jest 14 rozdziałów dotyczących potrzeby badań środowiska, zapobieganiu zagrożeniom, zwalczaniu negatywnych zjawisk w środowisku, ochronie zasobów środowiska, bezpiecznym gospodarcom itd.

Najważniejsze założenia i cele Agendy 21 to m.in.:

- ochrona i wspomaganie zdrowia człowieka,
- zrównoważony rozwój osiedli ludzkich (powstrzymanie kryzysu ekologicznego miast),
- ochrona atmosfery (przeciwdziałanie efektowi cieplarnianemu, zanikaniu warstwy ozonowej, kwaśnym deszczom),
- bezpieczne wykorzystanie toksycznych substancji chemicznych,
- bezpieczne gospodarowanie odpadami stałymi i ściekowymi, niebezpiecznymi i radioaktywnymi,
- zrównoważone gospodarowanie gruntami rolnymi,
- powstrzymanie niszczenia lasów,

---

²⁹ Źródło: „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030”

- ochrona i zagospodarowanie zasobów wód słodkich,
- zachowanie różnorodności biologicznej (krajowe oceny różnorodności biologicznej, opracowanie strategii ich zachowania),
- przeciwdziałanie pustynnieniu i suszy,
- edukacja ekologiczna³⁰.

Wśród ww. założeń, w kontekście Strategii, szczególne znaczenie posiadają następujące kwestie:

- bezpieczne gospodarowanie odpadami stałymi i ściekowymi, niebezpiecznymi,
- ochrona i zagospodarowanie zasobów wód słodkich,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- edukacja ekologiczna.

Wyrazem dążenia do przeciwdziałania zmianom klimatu oraz degradacji środowiska jest tzw. Zielony Ład, czyli jedna z kluczowych polityk Unii Europejskiej. Europejski Zielony Ład zawiera plan działań umożliwiających bardziej efektywne wykorzystanie zasobów dzięki przejściu na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej i zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń.

Zakłada się, że do 2050 r. UE stanie się kontynentem neutralnym dla klimatu. Osiągnięcie tego celu będzie wymagało działań we wszystkich sektorach gospodarki, takich jak:

- inwestycje w technologie przyjazne dla środowiska,
- wspieranie innowacji przemysłowych,
- wprowadzanie czystszych, tańszych i zdrowszych form transportu prywatnego i publicznego,
- obniżenie emisyjności sektora energii,
- zapewnienie większej efektywności energetycznej budynków,
- współpraca z partnerami międzynarodowymi w celu poprawy światowych norm środowiskowych.

UE zapewni wsparcie finansowe i pomoc techniczną dla ludzi, przedsiębiorstw i regionów najbardziej odczuwających skutki przejścia na gospodarkę ekologiczną. Służyć temu będzie mechanizm sprawiedliwej transformacji, w ramach którego najbardziej dotknięte regiony mają otrzymać 100 mld euro w latach 2021–2027.³¹

Nadrzędnym prawem w Polsce jest konstytucja i do jej zapisów odnoszone są wszystkie pozostałe dokumenty prawne. Przyjęta w 1997 r. **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej** stwierdza, że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju (art. 5) ustala także, że ochrona środowiska jest obowiązkiem m.in. władz publicznych, które poprzez swą politykę powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom (art. 74).³²

³⁰ Źródło: Agenda XXI – Globalny Program Działania na XXI wiek

³¹ Za: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_pl, dostęp 04.05.2020

³² Źródło: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

16 lipca 2019 roku Rada Ministrów przyjęła "Politykę ekologiczną państwa 2030 – strategię rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej" – PEP2030. PEP2030 staje się najważniejszym dokumentem strategicznym w tym obszarze.

PEP2030 jest strategią zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Rolą PEP2030 jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. W systemie dokumentów strategicznych doprecyzowuje i operacjonalizuje "Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)".

PEP2030 będzie stanowiła podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021–2027. Strategia wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030.

Cel główny PEP2030, tj. Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców, został przeniesiony wprost z SOR.

Cele szczegółowe PEP 2030 stanowią odpowiedź na zdiagnozowane najważniejsze trendy w obszarze środowiska.

TABELA 11. CELE PEP 2030

Lp.	Trendy	Cele
1.	Przybierający na znaczeniu negatywny wpływ środowiska na zdrowie ludzi	Cel szczegółowy I. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego
2.	Zwiększająca się konkurencja o zasoby	Cel szczegółowy II. Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska
3.	Rosnąca presja na ekosystemy	Cel szczegółowy III. Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych
4.	Nasilające się skutki zmian klimatu	Cele horyzontalne: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa
5.	Wyczerpywanie się dotychczasowych źródeł finansowania ochrony środowiska	Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska

W PEP 2030 określono następujące kierunki interwencji:

- Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- Kierunek interwencji: Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,

- Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,
- Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT,
- Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Mając na uwadze ww. cele nadrzędne, trendy związane ze środowiskiem oraz specyfikę przestrzeni subregionu EGO za najważniejsze wyzwania należy uznać kwestie ochrony wód powierzchniowych, w tym wód rzek i jezior. Dane WIOŚ pokazują, że duża część wód powierzchniowych charakteryzuje się złym stanem. Negatywna presja na środowisko wodne związana jest z rolnictwem oraz brakiem odpowiednio rozwiniętej infrastruktury kanalizacyjnej.

Kolejnym zdiagnozowanym problemem, który może również nasilić się w przyszłości jest stan powietrza atmosferycznego w przestrzeniach zurbanizowanych, głównie miastach. Jest on związany z rozwojem funkcji przemysłowej, zwiększeniem ilości pojazdów oraz funkcjonującymi systemami grzewczymi.

Ponadto istotne kwestie środowiskowe dotyczyć będą globalnych wyzwań środowiskowych, przede wszystkim związanych ze zmianami klimatu oraz zwiększającą się presją na środowisko. Kluczowe więc będzie wdrażanie i szukanie rozwiązań mających na celu zmniejszanie emisji CO₂ oraz rozwiązań efektywniejszego użytkowania zasobów środowiska.

5.7 Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnio-terminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

W tej części opracowania dokonano oceny przewidywanego znaczącego oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośredniego, pośredniego, wtórnego, skumulowanego, krótkoterminowego, średnioterminowego i długoterminowego, stałego i chwilowego oraz pozytywnego i negatywnego, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Wyniki analiz ujęto w poniższej tabeli. Analizie poddano charakter oddziaływań, do których przypisano czynności powodujące oddziaływania na środowisko. Do poszczególnych sfer oddziaływania przypisano poszczególne kierunki działań. Przeanalizowano ponadto prawdopodobieństwo występowania, czas trwania, zasięg, częstotliwość, odwracalność oddziaływań. Oceniono prawdopodobieństwo występowania oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych oraz prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska.

5.7.1 Rodzaj i skala oddziaływania na środowisko w odniesieniu do poszczególnych zadań

- Charakter oddziaływania - bezpośrednie, pośrednie oddziaływanie na środowisko (w tym oddziaływanie pozytywne, negatywne),
- Prawdopodobieństwo występowania, czas trwania, zasięg, częstotliwość, odwracalność,
- Prawdopodobieństwo występowania oddziaływań skumulowanych (S) lub transgranicznych (T),
- Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska.

TABELA 12. OPIS ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO W ODNIESIENIU DO POSZCZEGÓLNYCH KIERUNKÓW DZIAŁAŃ

Lp.	Rodzaj oddziaływania na środowisko	Charakter oddziaływania	Jakie czynności spowodują oddziaływanie?	Powiązanie z przedsięwzięciami ujętymi w Programie	A: Prawdopodobieństwo występowania, B: czas trwania, C: zasięg, D: częstotliwość, E: odwracalność oddziaływań	Prawdopodobieństwo występowania oddziaływań skumulowanych (S) lub transgranicznych (T)	Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska
1.	Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	Negatywne, Krótkotrwałe lub stałe, bezpośrednie, pośrednie (zajęcie powierzchni ziemi)	• Prace związane z prowadzeniem inwestycji, w szczególności inwestycje wielkopowierzchniowe, wymagające użycia ciężkich maszyn i sprzętu, przeobrażenia powierzchni ziemi, zorganizowania terenu budowy oraz dojazdu do niego. • Powstanie wielkopowierzchniowych obiektów powoduje trwałe zajęcie powierzchni ziemi. Do tych obiektów należy zaliczyć także parkingi i drogi dojazdowe. Ww. działania mogą spowodować bezpośrednie oddziaływania mechaniczne na powierzchnię ziemi, w tym jej przemieszczanie, zagęszczanie i ostatecznie zajęcie przez powstałą infrastrukturę.	• Rozwój infrastruktury na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą (np. SSE, parki przemysłowe), • Wspieranie rozwoju bazy turystycznej, w tym noclegowej, na obszarze EGO, • Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, • Wspieranie ilościowego i jakościowego rozwoju zasobów mieszkaniowych subregionu EGO, • Modernizacja dróg kluczowych dla dostępności komunikacyjnej subregionu, w tym dróg lokalnych, • Podejmowanie działań na rzecz modernizacji linii kolejowej Ełk–Gołdap–Olecko, • Poprawa bezpieczeństwa w komunikacji, • Wspieranie rozwoju zintegrowanego systemu transportu publicznego w subregionie EGO, • Zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego wybranych przestrzeni subregionu, • Poprawa jakości mieszkalnictwa socjalnego, • Rozwój infrastruktury opieki i pomocy	A: duże B: ograniczone do czasu inwestycji (dot. procesu inwestycyjnego) lub czasu ulokowania obiektu (np. tereny przemysłowe, zabudowa mieszkaniowa) C: lokalizacja inwestycji D: jednorazowa lub stała E: częściowa	S: umiarkowane T: brak	Umiarkowane: w szczególności w okresie trwania prac inwestycyjnych (zagęszczenie powierzchni ziemi, degradacja wierzchniej warstwy gleby, czasowe lub trwałe zajęcie wybranych ekosystemów, w tym związanych ze środowiskiem glebowym)

Lp.	Rodzaj oddziaływania na środowisko	Charakter oddziaływania	Jakie czynności spowodują oddziaływanie?	Powiązanie z przedsięwzięciami ujętymi w Programie	A: Prawdopodobieństwo występowania, B: czas trwania, C: zasięg, D: częstotliwość, E: odwracalność oddziaływań	Prawdopodobieństwo występowania oddziaływań skumulowanych (S) lub transgranicznych (T)	Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska
				społecznej (DPS, opieka senioralna), • Rozwój infrastruktury w zakresie wsparcia rodziny, osób niepełnosprawnych, osób w podeszłym wieku, • Rozwijanie i odtwarzanie małej retencji wodnej, • Rozwój systemu kanalizacyjnego i oczyszczania ścieków, w szczególności na obszarach wiejskich oraz terenach intensywnego rozwoju osadnictwa, • Wspieranie wykorzystania technologii opartych o odnawialne źródła energii, • Rewitalizacja miast i odnowa obszarów wiejskich.			
2.	Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	Negatywne, krótkotrwałe lub stałe, bezpośrednie, pośrednie (funkcjonowanie obiektów, głównie przemysłowych oraz dróg)	• Prace związane z prowadzeniem inwestycji, w szczególności inwestycje wielkopowierzchniowe, wymagające użycia ciężkich maszyn i sprzętu, przeobrażenia powierzchni ziemi, zorganizowania terenu budowy oraz dojazdu do niego. W ten sposób generuje się również negatywne oddziaływania na środowisko wodne, poprzez spływ powierzchniowy wód opadowych z terenu prowadzonej inwestycji, naruszenie układu wodnego środowiska glebowego, dostawanie się do wód powierzchniowych i gruntowych szkodliwych substancji, np. ropopochodnych, farb, lakierów, etc. Ww. działania mogą	• Rozwój infrastruktury na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą (np. SSE, parki przemysłowe), • Wspieranie rozwoju bazy turystycznej, w tym noclegowej, na obszarze EGO, • Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, • Wspieranie ilościowego i jakościowego rozwoju zasobów mieszkaniowych subregionu EGO, • Modernizacja dróg kluczowych dla dostępności komunikacyjnej subregionu, w tym dróg lokalnych, • Podejmowanie działań na rzecz modernizacji linii kolejowej Ełk–Gołdap–Olecko, • Poprawa bezpieczeństwa w komunikacji, • Wspieranie rozwoju zintegrowanego systemu transportu publicznego w subregionie EGO, • Zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego wybranych przestrzeni subregionu, • Poprawa jakości mieszkalnictwa socjalnego,	A: duże B: ograniczone do czasu inwestycji C: lokalizacja inwestycji i jego bliższa oraz dalsze otoczenie (spływ do wód i dalsza migracja zanieczyszczeń) D: jednorazowa E: częściowa	S: umiarkowane T: brak	Umiarkowane: w szczególności w okresie trwania prac inwestycyjnych (zanieczyszczenie wód i migracja zanieczyszczeń)

Lp.	Rodzaj oddziaływania na środowisko	Charakter oddziaływania	Jakie czynności spowodują oddziaływanie?	Powiązanie z przedsięwzięciami ujętymi w Programie	A: Prawdopodobieństwo występowania, B: czas trwania, C: zasięg, D: częstotliwość, E: odwracalność oddziaływań	Prawdopodobieństwo występowania oddziaływań skumulowanych (S) lub transgranicznych (T)	Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska
			powodować dostarczenie zanieczyszczeń, w pierwszej kolejności do wód powierzchniowych, a następnie w wyniku przenika do głębszych warstw ziemi – wód podziemnych. Dotyczy to m. in. materiałów eksploatacyjnych maszyn i urządzeń, środków z placu budowy, jak też spływu powierzchniowego z terenu budowy.	- Rozwój infrastruktury opieki i pomocy społecznej (DPS, opieka senioralna), - Rozwój infrastruktury w zakresie wsparcia rodziny, osób niepełnosprawnych, osób w podeszłym wieku, - Rozwijanie i odtwarzanie małej retencji wodnej, - Rozwój systemu kanalizacyjnego i oczyszczania ścieków, w szczególności na obszarach wiejskich oraz terenach intensywnego rozwoju osadnictwa, - Wspieranie wykorzystania technologii opartych o odnawialne źródła energii, - Rewitalizacja miast i odnowa obszarów wiejskich.			
3.	Oddziaływanie na powietrze	Negatywne, krótkotrwałe lub stałe, bezpośrednie, pośrednie (funkcjonowanie obiektów, głównie przemysłowych oraz dróg)	- Prace związane z prowadzeniem inwestycji, w szczególności inwestycje wielkopowierzchniowe, wymagające użycia ciężkich maszyn i sprzętu. - Funkcjonowanie obiektów, w szczególności o funkcjach gospodarczych (zakłady przemysłowe), które generować będą zanieczyszczenia oraz infrastruktury drogowej (ruch pojazdów). Oddziaływanie na powietrze dotyczą przede wszystkim emisji spalin z urządzeń i maszyn wykorzystywanych w inwestycjach, jak również pyłów, np. z terenu budowy. Za emisję zanieczyszczeń może odpowiadać rozwój funkcji przemysłowej oraz	- Rozwój infrastruktury na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą (np. SSE, parki przemysłowe), - Wspieranie rozwoju bazy turystycznej, w tym noclegowej, na obszarze EGO, - Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, - Wspieranie ilościowego i jakościowego rozwoju zasobów mieszkaniowych subregionu EGO, - Modernizacja dróg kluczowych dla dostępności komunikacyjnej subregionu, w tym dróg lokalnych, - Podejmowanie działań na rzecz modernizacji linii kolejowej Elk–Gołdap–Olecko, - Poprawa bezpieczeństwa w komunikacji, - Wspieranie rozwoju zintegrowanego systemu transportu publicznego w subregionie EGO, - Zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego wybranych przestrzeni subregionu, - Poprawa jakości mieszkalnictwa	A: duże B: ograniczone do czasu inwestycji (dot. procesu inwestycyjnego) lub czasu ulokowania obiektu (np. tereny przemysłowe) C: lokalizacja inwestycji D: jednorazowa lub stała E: częściowa	S: umiarkowane T: brak	Umiarkowane: w szczególności w okresie trwania prac inwestycyjnych (zanieczyszczenie powietrza przez spaliny i pyły)

Lp.	Rodzaj oddziaływania na środowisko	Charakter oddziaływania	Jakie czynności spowodują oddziaływanie?	Powiązanie z przedsięwzięciami ujętymi w Programie	A: Prawdopodobieństwo występowania, B: czas trwania, C: zasięg, D: częstotliwość, E: odwracalność oddziaływań	Prawdopodobieństwo występowania oddziaływań skumulowanych (S) lub transgranicznych (T)	Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska
			komunikacja, w szczególności oparta o indywidualne rozwiązanie oraz zwiększony ruch pojazdów wysokotonażowych.	socjalnego, - Rozwój infrastruktury opieki i pomocy społecznej (DPS, opieka senioralna), - Rozwój infrastruktury w zakresie wsparcia rodziny, osób niepełnosprawnych, osób w podeszłym wieku, - Rozwój systemu kanalizacyjnego i oczyszczania ścieków, w szczególności na obszarach wiejskich oraz terenach intensywnego rozwoju osadnictwa, - Wspieranie wykorzystania technologii opartych o odnawialne źródła energii, Rewitalizacja miast i odnowa obszarów wiejskich.			
4.	Hałas	Negatywne, krótkotrwałe lub stałe, bezpośrednie, pośrednie (funkcjonowanie obiektów, głównie przemysłowych oraz dróg)	- Wszelkie prace związane z prowadzeniem inwestycji, w szczególności inwestycje wielkopowierzchniowe, wymagające użycia ciężkich maszyn i sprzętu, np. inwestycje drogowe, budowa obiektów mieszkalnych, usługowych, parkingów, etc. - Funkcjonowanie obiektów, w szczególności o funkcjach gospodarczych (zakłady przemysłowe), których działalność może generować hałas (np. pracujące wentylatory, procesy produkcyjne) oraz dróg o znacznym natężeniu ruchu. Hałas może być generowany w trakcie prac budowlanych oraz podczas użytkowania obiektów przez maszyny i urządzenia.	- Rozwój infrastruktury na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą (np. SSE, parki przemysłowe), - Wspieranie rozwoju bazy turystycznej, w tym noclegowej, na obszarze EGO, - Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, - Podjęmowanie działań na rzecz modernizacji linii kolejowej Ełk–Gołdap–Olecko, - Wspieranie ilościowego i jakościowego rozwoju zasobów mieszkaniowych subregionu EGO, - Modernizacja dróg kluczowych dla dostępności komunikacyjnej subregionu, w tym dróg lokalnych, - Poprawa bezpieczeństwa w komunikacji, - Wspieranie rozwoju zintegrowanego systemu transportu publicznego w subregionie EGO, - Zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego wybranych przestrzeni subregionu, - Poprawa jakości mieszkalnictwa socjalnego, - Rozwój infrastruktury opieki i pomocy	A: duże B: ograniczone do czasu inwestycji (dot. procesu inwestycyjnego) lub czasu ulokowania obiektu (np. tereny przemysłowe) C: lokalizacja inwestycji, przebieg trasy komunikacyjnej D: jednorazowa lub stała E: częściowa	S: umiarkowane T: brak	Umiarkowane: w szczególności w okresie trwania prac inwestycyjnych (hałas generowany przez maszyny i urządzenia)

Lp.	Rodzaj oddziaływania na środowisko	Charakter oddziaływania	Jakie czynności spowodują oddziaływanie?	Powiązanie z przedsięwzięciami ujętymi w Programie	A: Prawdopodobieństwo występowania, B: czas trwania, C: zasięg, D: częstotliwość, E: odwracalność oddziaływań	Prawdopodobieństwo występowania oddziaływań skumulowanych (S) lub transgranicznych (T)	Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska
				społecznej (DPS, opieka senioralna), • Rozwój infrastruktury w zakresie wsparcia rodziny, osób niepełnosprawnych, osób w podeszłym wieku, • Rozwój systemu kanalizacyjnego i oczyszczania ścieków, w szczególności na obszarach wiejskich oraz terenach intensywnego rozwoju osadnictwa, • Wspieranie wykorzystania technologii opartych o odnawialne źródła energii, • Rewitalizacja miast i odnowa obszarów wiejskich.			
5.	Oddziaływanie na bioróżnorodność, w tym podlegające ochronie gatunki roślin, grzybów i zwierząt	Negatywne, krótkotrwałe lub stałe, bezpośrednio, pośrednie (funkcjonowanie obiektów, głównie przemysłowych oraz dróg)	• Wszelkie prace związane z prowadzeniem inwestycji, w szczególności inwestycje wielkopowierzchniowe, wymagające użycia ciężkich maszyn i sprzętu, np. inwestycje drogowe, budowa obiektów mieszkalnych, usługowych, parkingów, etc., które powodują zajęcie powierzchni ziemi (fizyczna likwidacja wybranych ekosystemów) oraz oddziałują na otoczenie, • Funkcjonowanie obiektów, w szczególności o funkcjach gospodarczych (zakłady przemysłowe), których działalność może generować hałas, zanieczyszczenia powietrza, wody oraz dróg o znacznym natężeniu ruchu (także zagrożenie dla bezpieczeństwa zwierząt, jako bariera w przemieszczaniu się gatunków, w szczególności płazów, gazów).	• Rozwój infrastruktury na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą (np. SSE, parki przemysłowe), • Wspieranie rozwoju bazy turystycznej, w tym noclegowej, na obszarze EGO, • Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, • Wspieranie ilościowego i jakościowego rozwoju zasobów mieszkaniowych subregionu EGO, • Modernizacja dróg kluczowych dla dostępności komunikacyjnej subregionu, w tym dróg lokalnych, • Poprawa bezpieczeństwa w komunikacji, • Wspieranie rozwoju zintegrowanego systemu transportu publicznego w subregionie EGO, • Zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego wybranych przestrzeni subregionu, • Poprawa jakości mieszkalnictwa socjalnego, • Rozwój infrastruktury opieki i pomocy społecznej (DPS, opieka senioralna), • Rozwój infrastruktury w zakresie wsparcia rodziny, osób niepełnosprawnych, osób w	A: umiarkowane B: ograniczone do czasu inwestycji (dot. procesu inwestycyjnego) lub czasu ulokowania obiektu (np. tereny przemysłowe) C: lokalizacja inwestycji, przebieg trasy komunikacyjnej D: jednorazowa lub stała E: częściowa	S: Małe T: brak	Umiarkowane: w szczególności w okresie trwania prac inwestycyjnych (fizyczna degradacja wybranych środowisk)

Lp.	Rodzaj oddziaływania na środowisko	Charakter oddziaływania	Jakie czynności spowodują oddziaływanie?	Powiązanie z przedsięwzięciami ujętymi w Programie	A: Prawdopodobieństwo występowania, B: czas trwania, C: zasięg, D: częstotliwość, E: odwracalność oddziaływań	Prawdopodobieństwo występowania oddziaływań skumulowanych (S) lub transgranicznych (T)	Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska
			Ze względu na niedużą skalę planowanych inwestycji nie przewiduje się wpływu na gatunki roślin, grzybów i zwierząt. Wpływ ten może być natomiast generowany przez ruch turystyczny w wyniku udostępnienia lub zwiększania atrakcyjności danych terenów dla turystów.	podeszłym wieku, - Rozwijanie i odtwarzanie małej retencji wodnej, - Rozwój systemu kanalizacyjnego i oczyszczania ścieków, w szczególności na obszarach wiejskich oraz terenach intensywnego rozwoju osadnictwa, - Wspieranie wykorzystania technologii opartych o odnawialne źródła energii, - Rewitalizacja miast i odnowa obszarów wiejskich.			
6.	Przestrzeń i walory krajobrazowe	Negatywne, krótkotrwałe lub stałe, bezpośrednie (proces inwestycyjny), pośrednie (funkcjonowanie obiektów, głównie przemysłowych oraz dróg)	Planowane inwestycje mogą mieć wpływ na jakość przestrzeni oraz walory krajobrazowe. Potencjalny wpływ związany mógłby być z nowymi obiektami budowlanymi oraz procesem ich tworzenia (np. place budowy). Zakłada się, że w okresie realizacji Strategii może powstać kilka obiektów, w tym wielkopowierzchniowych stref gospodarczych, instalacji OZE, osiedli mieszkaniowych oraz obiektów turystyczno-usługowych. Ich powstanie nie powinno wpłynąć na zasadniczo zauważalnie na pogorszenie jakości krajobrazu, wpływ ten może mieć głównie charakter lokalny. Realizacja takich inwestycji wymaga uzyskania stosownych pozwoleń środowiskowych oraz konsultacje ze społeczeństwem.	- Rozwój infrastruktury na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą (np. SSE, parki przemysłowe), - Wspieranie ilościowego i jakościowego rozwoju zasobów mieszkaniowych subregionu EGO, - Wspieranie wykorzystania technologii opartych o odnawialne źródła energii, - Rewitalizacja miast i odnowa obszarów wiejskich.	A: umiarkowane B: ograniczone do czasu inwestycji (dot. procesu inwestycyjnego, np. utworzenie placu budowy) lub czasu ulokowania obiektu (np. tereny przemysłowe, obiekty mieszkalne, instalacje OZE) C: lokalizacja inwestycji, D: jednorazowa lub stała E: częściowa	S: Małe T: brak	Brak

Lp.	Rodzaj oddziaływania na środowisko	Charakter oddziaływania	Jakie czynności spowodują oddziaływanie?	Powiązanie z przedsięwzięciami ujętymi w Programie	A: Prawdopodobieństwo występowania, B: czas trwania, C: zasięg, D: częstotliwość, E: odwracalność oddziaływań	Prawdopodobieństwo występowania oddziaływań skumulowanych (S) lub transgranicznych (T)	Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska
7.	Obszary chronione	Negatywne, krótkotrwałe lub stałe, pośrednie (proces inwestycyjny), pośrednie (funkcjonowanie obiektów, głównie przemysłowych oraz dróg)	Planowane inwestycje w większości realizowane będą poza obszarami chronionymi nie wpłyną bezpośrednio na obszary chronione. Należy założyć, że część inwestycji w infrastrukturę głównie liniową może być realizowana w obrębie obszarów chronionych lub w ich sąsiedztwie (drogi, sieci kanalizacyjne, zadania związane z małą retencją). Ich realizacja na obszarach chronionych uzależniona jest od stosowanych pozwoleń.	- Modernizacja dróg kluczowych dla dostępności komunikacyjnej subregionu, w tym dróg lokalnych, - Poprawa bezpieczeństwa w komunikacji, - Wspieranie rozwoju zintegrowanego systemu transportu publicznego w subregionie EGO, - Zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego wybranych przestrzeni subregionu, - Rozwijanie i odtwarzanie małej retencji wodnej, - Rozwój systemu kanalizacyjnego i oczyszczania ścieków, w szczególności na obszarach wiejskich oraz terenach intensywnego rozwoju osadnictwa, - Wspieranie wykorzystania technologii opartych o odnawialne źródła energii,	A: małe B: ograniczone do czasu inwestycji (dot. procesu inwestycyjnego, np. utworzenie placu budowy) lub czasu ulokowania obiektu (np. instalacje OZE) C: lokalizacja inwestycji, D: jednorazowa lub stała E: częściowa	S: Małe T: brak	Małe: w szczególności w okresie trwania prac inwestycyjnych
8.	W zakresie utrzymania dobrej jakości gleb, zagospodarowania odpadów	Negatywne, krótkotrwałe lub stałe, pośrednie (funkcjonowanie obiektów, głównie przemysłowych oraz dróg)	- Realizacja prac inwestycyjnych może powodować zwiększone powstawanie odpadów oraz degradację mechaniczną i chemiczną zasobów glebowych. - Pośrednio nowe inwestycje wspierające rozwój gospodarczy, przyczyniać się będą do zwiększenia produkcji przemysłowej, wzrostu konsumpcji, co przełoży się na wzrost ilości wytwarzanych odpadów. - Powstanie nowych obiektów oraz terenów, które wykorzystywane będą gospodarczo, usługowo, mieszkalnie, turystycznie nakładają na właścicieli	- Rozwój infrastruktury na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą (np. SSE, parki przemysłowe), - Wspieranie rozwoju bazy turystycznej, w tym noclegowej, na obszarze EGO, - Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, - Wspieranie ilościowego i jakościowego rozwoju zasobów mieszkaniowych subregionu EGO, - Poprawa jakości mieszkalnictwa socjalnego, - Rozwój infrastruktury opieki i pomocy społecznej (DPS, opieka senioralna), - Rozwój infrastruktury w zakresie wsparcia rodziny, osób niepełnosprawnych, osób w podeszłym wieku, - Rozwój systemu kanalizacyjnego i oczyszczania ścieków, w szczególności na obszarach wiejskich oraz terenach intensywnego rozwoju osadnictwa,	A: umiarkowane B: ograniczone do czasu inwestycji (dot. procesu inwestycyjnego, np. utworzenie placu budowy) lub czasu ulokowania obiektu (np. obiekty przemysłowe) C: lokalizacja inwestycji oraz miejsce składowania odpadów D: jednorazowa lub stała E: częściowa	S: Małe T: brak	Małe: w szczególności w okresie trwania prac inwestycyjnych oraz w momencie placu gospodarowania odpadami

Lp.	Rodzaj oddziaływania na środowisko	Charakter oddziaływania	Jakie czynności spowodują oddziaływanie?	Powiązanie z przedsięwzięciami ujętymi w Programie	A: Prawdopodobieństwo występowania, B: czas trwania, C: zasięg, D: częstotliwość, E: odwracalność oddziaływań	Prawdopodobieństwo występowania oddziaływań skumulowanych (S) lub transgranicznych (T)	Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska
			obowiązek właściwego gospodarowania odpadami, co ograniczy do minimum negatywny wpływ na środowisko.	- Wspieranie wykorzystania technologii opartych o odnawialne źródła energii, - Rewitalizacja miast i odnowa obszarów wiejskich.			
9.	Promieniowanie elektromagnetyczne	Brak oddziaływania	Przewidziane do realizacji działania nie będą powodować emisji promieniowania elektromagnetycznego.	-	-	-	-
10.	Klimat	Negatywne, stałe, pośrednie (funkcjonowanie obiektów, głównie przemysłowych)	- Mając na uwadze skalę inwestycji i ograniczenie działań do przestrzeni subregionu nie przewiduje się zauważalnego wpływu na zmiany klimatu. Realizowane inwestycje mogą oczywiście przyczyniać się do emisji CO₂, jednak skala tej emisji nie będzie istotna z punktu widzenia emisji całego obszaru. - Istotniejszy wpływ na bilans CO₂ mogą mieć skutki realizowanych inwestycji w sferze gospodarczej. Strategia zakłada wzrost m. in. produkcji przemysłowej, co może oznaczać zwiększenie emisji CO₂ do atmosfery.	Rozwój infrastruktury na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą (np. SSE, parki przemysłowe).	A: umiarkowane B: ograniczone czasu ulokowania obiektu (obiekty przemysłowe) C: bez ograniczeń (wpływ na bilans światowy i krajowy emisji CO ₂) D: stała E: częściowa	S: Małe T: brak	Małe: mając na uwadze prognozowaną skalę

5.7.2 Podsumowanie oddziaływania na środowisko

Prawdopodobieństwo występowania, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność

Należy stwierdzić, że realizacja zadań ujętych w Strategii, z dużym lub umiarkowanym prawdopodobieństwem spowoduje oddziaływania na środowisko. Dużego prawdopodobieństwa wystąpienia negatywnych oddziaływań należy oczekiwać w odniesieniu do powietrza atmosferycznego, powierzchni ziemi, wód powierzchniowych oraz hałasu. Umiarkowanego prawdopodobieństwa wystąpienia negatywnych oddziaływań należy oczekiwać w odniesieniu do oddziaływania na bioróżnorodność, w tym podlegających ochronie gatunki roślin, grzybów i zwierząt, utrzymanie dobrej jakości gleb, zagospodarowanie odpadów, przestrzeń i walory krajobrazowe oraz klimat. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań wynika z faktu, że powiązane jest ono w dużym stopniu z procesami inwestycyjnymi, w tym dot. inwestycji wielkopowierzchniowych (zabudowa przemysłowa, mieszkaniowa) lub liniowych. W przypadku realizacji inwestycji niemal pewne jest, że wystąpią chwilowe negatywne oddziaływania na środowisko, niepewna jest natomiast skala tych oddziaływań. Mniej pewne jest natomiast prawdopodobieństwo oddziaływań pośrednich, wywołanych przez powstałe w wyniku realizacji inwestycji zmiany (utworzone obiekty przemysłowe, usługowe, zwiększona przepustowość dróg i szlaków komunikacyjnych, zwiększony ruch turystyczny, etc.). Jak pokazują doświadczenia regionu Warmii i Mazur, m. in. dane WIOŚ, wzrost gospodarczy przyczynia się do pogorszenia jakości powietrza. Trudno jest natomiast precyzyjnie określić prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań dla takich inwestycji na obszarze EGO, m. in. ze względu na brak wiedzy co do wielkości przedsięwzięć i ich lokalizacji, zakłada się, że mogą one wystąpić.

Jako małe prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań na środowisko należy przewidzieć w stosunku do obszarów chronionych. Wynika to z faktu, że na tych obszarach realizowanych może być wyraźnie mniej inwestycji, z czego część (sfera komunikacji) związana będzie z procesem modernizacji. Oznacza to, że oddziaływanie na środowisko będzie tylko chwilowe, ograniczone do czasu prowadzenia inwestycji. Większość uciążliwych dla środowiska inwestycji realizowanych będzie na obszarach zurbanizowanych, przeznaczonych na funkcje gospodarcze lub mieszkaniowe w MPZP lub w ciągach głównych szlaków komunikacyjnych. Takie lokalizacje ograniczą negatywny wpływ na obszary chronione, choć ze względu na możliwość migracji zanieczyszczeń, w szczególności do środowiska wodnego, go nie wykluczają.

Większość oddziaływań na środowisko będzie miało charakter czasowy, ograniczony do trwania inwestycji. Z reguły procesy inwestycyjne trwają do 2-3 lat. Po zakończeniu inwestycji oddziaływania znikną, czyli takie oddziaływanie będzie miało charakter jednorazowy. Realizacja kilku działań przyczyni się jednak do „trwałych” zmian w przestrzeni i funkcjonalności subregionu. Można tutaj wymienić m. in. kwestie obiektów przemysłowych, które funkcjonować będą na powstałych strefach aktywności gospodarczej. Realizowane inwestycje mogą wpłynąć również na wzrost natężenia ruchu na wybranych szlakach komunikacyjnych. Związane to może być nie tylko z samą inwestycją komunikacyjną, ale także rozwojem aktywności gospodarczej w wybranym miejscu (dojazdy do pracy, przyjazdy turystów). W tym przypadku należy mówić o stałym, powtarzalnym oddziaływaniu na środowisko.

Zasięg oddziaływań na środowisko będzie miał w większości lokalny charakter. Związany będzie z realizowanymi inwestycjami. Prowadzone prace budowlane powodować będą chwilowe lub stałe zajęcie powierzchni ziemi, w tym degradację środowiska glebowego. Skutki prowadzonych prac mogą być odczuwane w najbliższym sąsiedztwie poprzez emisję pyłów i zanieczyszczeń gazowych oraz hałas. Do środowiska wodnego dostawać się mogą zanieczyszczenia wskutek spływu powierzchniowego. W ten sposób zanieczyszczenia mogą migrować także na inne obszary. Powstałe uciążliwe dla środowiska obiekty, głównie przemysłowe generować będą również negatywne oddziaływania głównie w najbliższym sąsiedztwie. Mogą dodatkowo wpływać na bilans CO₂, co może mieć wymiar globalny (choć zasadniczo niedużej skali). Większość negatywnych oddziaływań ze względu na koncentrację działań w przestrzeniach zurbanizowanych, dotyczyć będzie miast, większych miejscowości oraz ciągów komunikacyjnych.

Większość skutków negatywnych oddziaływań charakteryzować się będzie pełną lub częściową odwracalnością. Po zakończeniu inwestycji oddziaływania znikną, więc zniknie większość negatywnych skutków. Związane to będzie także z procesami samooczyszczania, w tym powietrza atmosferycznego, środowiska glebowego i wodnego. W przypadku trwałej zmiany sposobu zagospodarowania lub funkcjonowania terenu, np. w przypadku stref gospodarczych, zabudowy mieszkaniowej, dojdzie do nieodwracalnych w dłuższej perspektywie czasu zmian w środowisku. Dotyczyć to będzie przede wszystkim przedsięwzięć, które powodować będą zajęcie powierzchni ziemi.

Prawdopodobieństwo występowania oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych

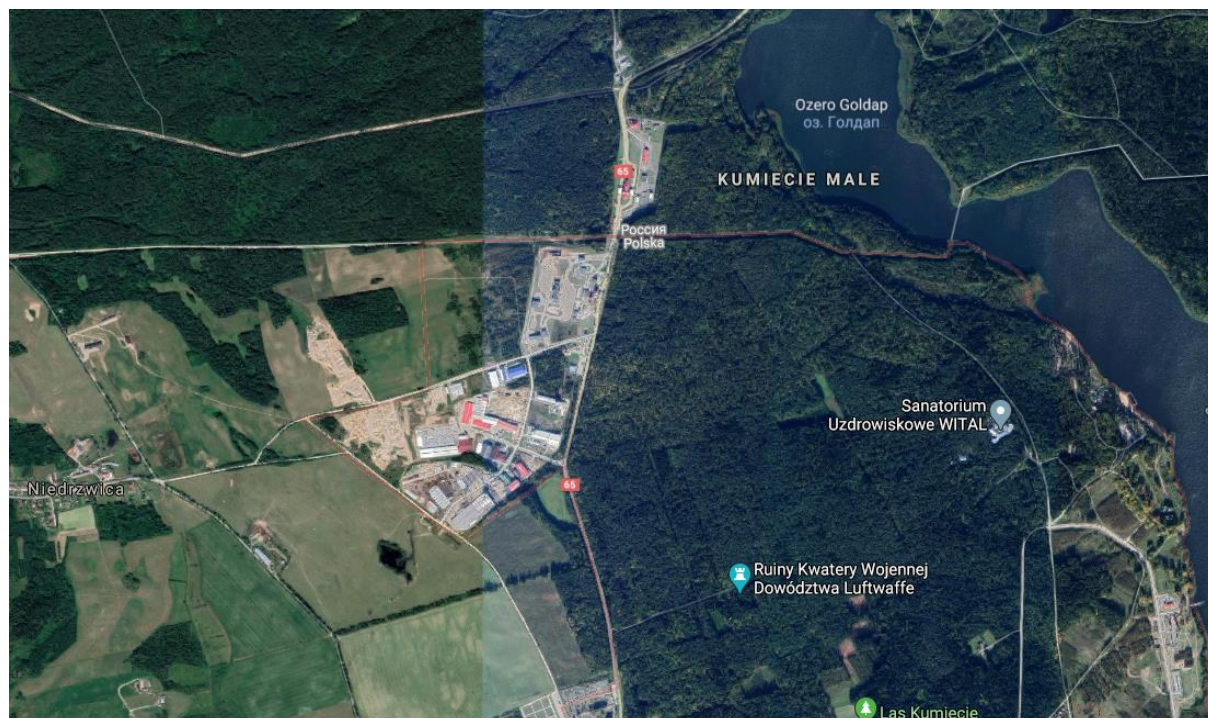
Ryzyko skumulowanych oddziaływań na środowisko związane może być z prowadzonymi procesami inwestycyjnymi. Potencjalnie największe ryzyko oddziaływań skumulowanych należy postrzegać w realizacji osobnych przedsięwzięć infrastrukturalnych/inwestycyjnych w tym samym czasie i/lub miejscu, co może spowodować przekroczenie norm środowiskowych, w tym czasie i miejscu. Przykładem takich przedsięwzięć może być prowadzenie prac inwestycyjnych.

Ze względu na prognozowany lokalny charakter oddziaływań, koncentrację działań w przestrzeni zurbanizowanej subregionu nie przewiduje się zauważalnej skali oddziaływań transgranicznych na środowisko, pomimo położenia północnej części subregionu przy granicy z Obwodem Kaliningradzkim.

Potencjalne oddziaływania na środowisko mogą dotyczyć inwestycji związanych z powiększeniem Podstrefy Gołdap Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Obecnie Podstrefa zajmuje obszar ponad 57 ha, położony w bezpośrednim sąsiedztwie przejścia granicznego z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej. Jest to całodobowe przejście drogowe towarowo-osobowe. Do terenów podstrefy prowadzi droga krajowa nr 65, która łączy się z obwodnicą Gołdapi. Na jej terenie działa 14 firm, zatrudniając ponad 1,3 tys. osób. Przedsiębiorcy na terenie Podstrefy Gołdap prowadzą różnorodną produkcję: od suchych zapraw tynkowych, mebli i wyrobów metalowych, do kopert, opakowań z tektury i sprzętu pływającego. Obecnie trwają prace nad zmianą granic Podstrefy Gołdap, polegające na włączeniu w granice strefy ponad 8,6 ha nowych terenów. W Strategii EGO nie

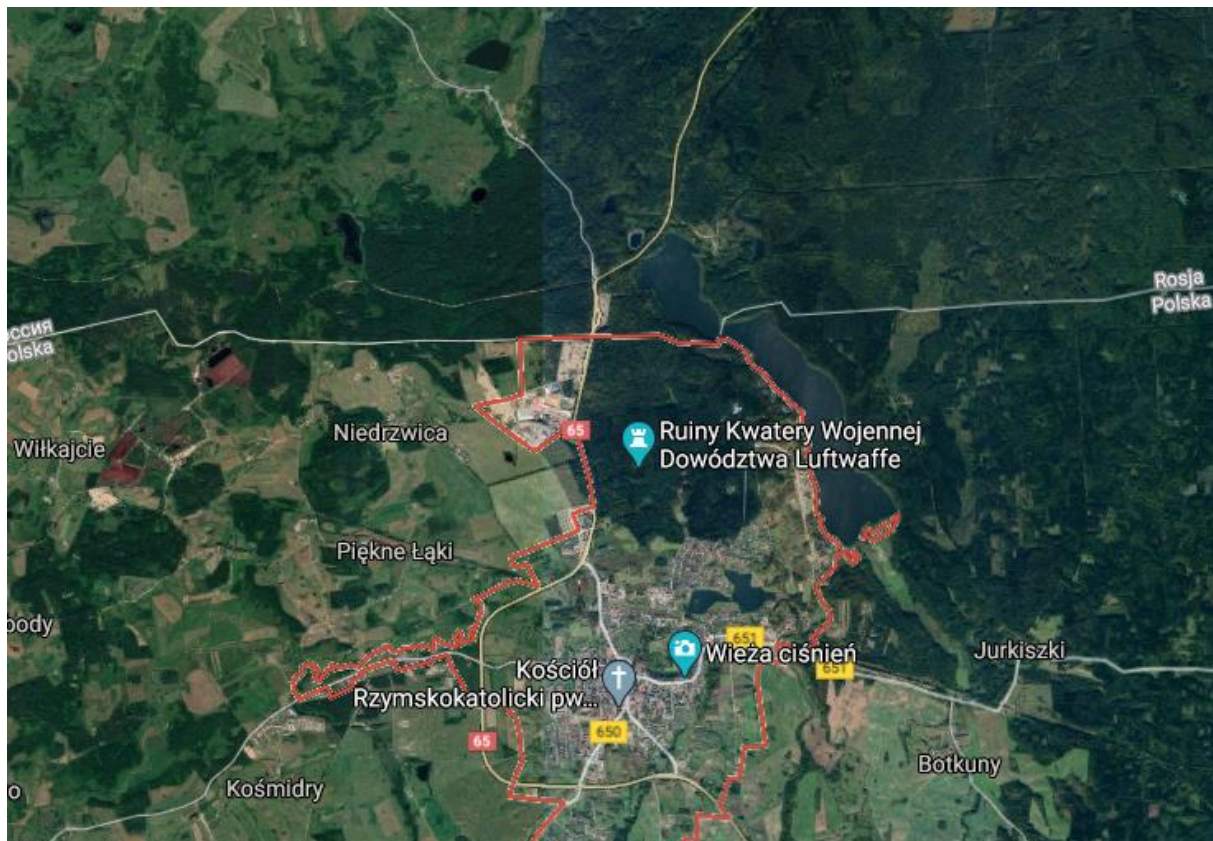
określone zostały szczegóły realizacyjne tego przedsięwzięcia. Należy jednak przewidzieć, że negatywne oddziaływania na środowisko terenów przemysłowych związane może być z prowadzonym procesem inwestycyjnym oraz z funkcjonowaniem zakładów na nim zlokalizowanych. Podstrefa Gołdap zlokalizowana jest bezpośrednio przy przejściu granicznym, należy jednak wskazać, że po rosyjskiej stronie granicy położony obszar jest niezamieszany (obszar leśny). Najbliższa zamieszkała miejscowość Plawni położona jest w prostej linii w odległości około 2,5 km do Strefy. Przestrzeń oddziela obszar leśny. W związku z powyższym nie prognozuje się negatywnego oddziaływania na zdrowie ludzi oraz jakość życia mieszkańców Obwodu Kaliningradzkiego. Powiększona Strefa zlokalizowana będzie już w przestrzeni zainwestowanej, tym samym nie wymaga realizacji dużych inwestycji w infrastrukturę towarzyszącą, w tym liniową (drogi dojazdowe, parkingi). Inwestycja niewątpliwie spowoduje negatywny wpływ na środowisko poprzez m. in. zajęcie powierzchni ziemi. Funkcjonowanie dodatkowych zakładów przemysłowych powodować będzie hałas i być może zanieczyszczenia powietrza, jednak skala i charakter oddziaływań będzie lokalny, ograniczony do najbliższego sąsiedztwa. Należy podkreślić, że Podstrefa zlokalizowana jest przy drodze krajowej, co oznacza, że nie pojawią się nowe uwarunkowania związane z oddziaływaniem na środowisko. Można prognozować zwiększony ruch komunikacyjny, ale przede wszystkim w kierunku południowym, tj. do centrum Gołdapi. Negatywne oddziaływania na wody eliminowane będą przez działający system kanalizacji. Obszar funkcjonować będzie w obrębie gospodarki odpadami subregionu. Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że działanie związane z powiększeniem istniejącej Strefy nie spowodują zauważalnego negatywnego oddziaływania na środowisko w wymiarze transgranicznym.

RYСУNEK 11. LOKALIZACJA PODSTREFY GOŁDAP SUWALSKIEJ SPECJALNA STREFA EKONOMICZNA S.A.

ŹRÓDŁO: GOOGLE.MAPS

RYСУNEK 12. LOKALIZACJA PODSTREFY GOŁDAP SUWALSKIEJ SPECJALNA STREFA EKONOMICZNA S.A.

ŹRÓDŁO: GOOGLE.MAPS

Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska

W Strategii zdiagnozowano prawdopodobieństwa występowania ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska, określonych minimum jako umiarkowane w odniesieniu do oddziaływania na powierzchnię ziemi, na wody powierzchniowe i podziemne, powietrze, bioróżnorodność oraz w przypadku hałasu. Oddziaływania te związane są z prowadzeniem inwestycji, w szczególności inwestycji wielkopowierzchniowych, wymagających użycia ciężkich maszyn i sprzętu, np. inwestycji drogowe, budowy obiektów mieszkalnych, tworzenia terenów inwestycyjnych. Prace takie stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia ludzi, w szczególności biorąc pod uwagę kwestie bezpieczeństwa i higieny pracy. Inwestycje wymagają użycia ciężkiego sprzętu, które generuje hałas, emituje spaliny i pyły. Prace budowlane wywierają szczególnie negatywny wpływ na środowisko glebowe, docelowo także środowisko wodne.

5.8 Analiza oddziaływania na środowisko realizacji programu

5.8.1 Czy projektowany dokument wyznacza ramy dla późniejszych realizacji mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz czy realizacja postanowień tego dokumentu może spowodować znaczące oddziaływania na środowisko

Aby dokonać ostatecznej odpowiedzi na pytanie: „czy projektowany dokument wyznacza ramy dla późniejszych realizacji mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz czy realizacja postanowień tego dokumentu może spowodować znaczące oddziaływania na środowisko?”, dokonano analizy zapisów zadań, w odniesieniu do Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839).

W przypadku następujących zadań możliwe jest wystąpienie okoliczności zakwalifikowaniem do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko:

- W Strategii zdiagnozowano działania, które można w pewnych okolicznościach zakwalifikować do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Te okoliczności to przede wszystkim ostateczna lokalizacja, w szczególności w odniesieniu do obszarów chronionych, terenów zurbanizowanych, objęcie planami zagospodarowania przestrzennego oraz powierzchnia lub skala inwestycji. Do tych przedsięwzięć zaliczyć można następujące działania:
  - Rozwój infrastruktury na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą (np. SSE, parki przemysłowe),
  - Wspieranie rozwoju bazy turystycznej, w tym noclegowej, na obszarze EGO,
  - Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej,
  - Wspieranie ilościowego i jakościowego rozwoju zasobów mieszkaniowych subregionu EGO,
  - Modernizacja dróg kluczowych dla dostępności komunikacyjnej subregionu, w tym dróg lokalnych,
  - Podejmowanie działań na rzecz modernizacji linii kolejowej Ełk–Gołdap–Olecko,
  - Poprawa bezpieczeństwa w komunikacji,
  - Wspieranie rozwoju zintegrowanego systemu transportu publicznego w subregionie EGO,
  - Zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego wybranych przestrzeni subregionu.
  - Poprawa jakości mieszkalnictwa socjalnego,
  - Rozwój infrastruktury opieki i pomocy społecznej (DPS, opieka senioralna),
  - Rozwój infrastruktury w zakresie wsparcia rodziny, osób niepełnosprawnych, osób w podeszłym wieku,
  - Rozwijanie i odtwarzanie małej retencji wodnej,
  - Rozwój systemu kanalizacyjnego i oczyszczania ścieków, w szczególności na obszarach wiejskich oraz terenach intensywnego rozwoju osadnictwa,
  - Wspieranie wykorzystania technologii opartych o odnawialne źródła energii.
  - Rewitalizacja miast i odnowa obszarów wiejskich.

- Analizując ww. działania w odniesieniu do skali i lokalizacji należy zwrócić uwagę, że część z nich może być realizowana na obszarach chronionych lub w ich sąsiedztwie. Z dużym prawdopodobieństwem do takich działań nie można raczej zaliczyć przedsięwzięć związanych ze sferą mieszkaniową oraz sferą infrastruktury społecznej (sport, rekreacja, usługi na rzecz osób starszych, zależnych, opieka zdrowotna). Logika wskazuje, że takie przedsięwzięcia realizowane będą w przestrzeniach zurbanizowanych, głównie miastach oraz ośrodkach wiejskich pełniących funkcje usługowe w stosunku do sąsiadującej przestrzeni (np. miasta, siedziby gminy).
- Również kwestia lokalizacji nowych funkcji gospodarczych, czyli terenów inwestycyjnych nie powinna co do zasady kolidować z systemem ochrony przyrody. Tereny inwestycyjne z reguły tworzy się w korytarzach głównych tras komunikacyjnych oraz w obrębie lub sąsiedztwie istniejących terenów przemysłowych (ze względu na koszty uzbrojenia terenu, możliwość dojazdu ciężkich pojazdów). W większym zakresie lokalizacja funkcji przemysłowych może kolidować z terenami mieszkaniowymi i wpływać na jakość życia i zdrowie ludzi.
- W przypadku inwestycji komunikacyjnych oraz związanych z infrastrukturą liniową, taką jak systemy kanalizacyjne, można przewidzieć, że ich realizacja z dużym prawdopodobieństwem będzie się odbywać na obszarach wiejskich oraz poza terenami zurbanizowanymi, w tym również być może na obszarach chronionych lub w ich sąsiedztwie ze względu na dużą ich powierzchnię na obszarze subregionu EGO. W takim przypadku w trakcie inwestycji może dochodzić do chwilowego negatywnego oddziaływania na środowisko. Skala tego oddziaływania może być oczywiście różna, trudno ją przewidzieć ze względu na brak szczegółów realizacji inwestycji. Należy przewidzieć, że każda z tych inwestycji wymagać będzie odrębnych analiz dot. oddziaływania na środowisko.

Mając na uwadze powyższe można stwierdzić:

- **Realizacja Strategii może potencjalnie spowodować wystąpienie znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko, głównie o charakterze lokalnym, jeśli zajdą okoliczności spełniające kryteria związane ze skalą oraz lokalizacją przedsięwzięć. Na etapie projektowania Strategii nie ma natomiast możliwości określenia realnego wpływu na środowisko na obszarze EGO ze względu na ogólny charakter zdefiniowanych w Strategii rozwiązań.**
- **Dokument definiuje główne kierunki rozwoju, więc należy uznać, że wyznacza częściowo ramy także dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Nie określa natomiast szczegółowych rozwiązań dla późniejszych realizacji mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W związku z tym realizowane przedsięwzięcia wynikające bezpośrednio ze Strategii wymagać powinny przeprowadzenia osobnych procedur związanych z oceną oddziaływania na środowisko.**

5.8.2 Wpływ realizacji zadań mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko na jego wybrane komponenty oraz proponowane działania kompensacyjne

Oddziaływanie na powierzchnię ziemi, utrzymania dobrej jakości gleb, zagospodarowanie odpadów

Prace związane z prowadzeniem inwestycji, w szczególności inwestycje wielkopowierzchniowe, wymagające użycia ciężkich maszyn i sprzętu, przeobrażenia powierzchni ziemi, zorganizowania terenu budowy oraz dojazdu do niego należy zaliczyć do przedsięwzięć, które w szczególny sposób wpływać mogą na powierzchnię ziemi oraz degradację gleb. Docelowo wpływ na powierzchnię ziemi związany będzie z powstaniem wielkopowierzchniowych obiektów powodujących trwałe zajęcie powierzchni ziemi. Do tych obiektów należy zaliczyć także parkingi i drogi dojazdowe. Ww. działania mogą spowodować bezpośrednie oddziaływania mechaniczne na powierzchnię ziemi, w tym jej przemieszczanie, zagęszczania i ostatecznie zajęcie przez powstałą infrastrukturę.

Mając na uwadze, że wpływ na środowisko wynikać może z realizacji procesów inwestycyjnych związanych z budową nowej infrastruktury lub modernizacją istniejącej, jak również późniejsze funkcjonowanie tej infrastruktury, wśród rozwiązań mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko wskazać przede wszystkim na właściwą lokalizację działań np. na obszarach pozbawione szczególnych walorów przyrodniczych, unikanie lokalizacji wymagających znacznych zmian ukształtowania terenu oraz wywołujących konflikty przestrzenne, w tym degradację krajobrazu lub utratę produktywności gleb wyższych klas bonitacyjnych, zachowanie śródpolnych ekosystemów jako lokalnych centrów różnorodności biologicznej. Istotne jest również odpowiednie zorganizowanie procesu inwestycyjnego, w tym również odpowiedniego zagospodarowania powstałych odpadów.

Istotne znaczenie w odniesieniu do ochrony zasobów glebowych ma odpowiedni prowadzona gospodarka rolna. Powinna ona być prowadzona w myśl zasad zrównoważonego rozwoju, traktując zasoby glebowy jako zasoby nieodnawialne.

Wody podziemne i powierzchniowe³³

Ocena wpływu na stan wód powierzchniowych wiąże się z oceną ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych, która miała na celu zidentyfikowanie tych JCWP, które z powodu występowania istotnych oddziaływań antropogenicznych mogą nie osiągnąć ustalonych dla nich celów środowiskowych. Zidentyfikowane JCWP rzeczne, w przypadku których ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych jest wysokie, wymagają wprowadzenia działań uzupełniających zorientowanych na ograniczenie lub całkowitą redukcję występujących w nich presji.

---

³³ Opracowanie na podstawie dokumentu: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2016.

Wg danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie (WIOŚ) duża część wód rzecznych subregionu EGO Kraina Bociana charakteryzowała się umiarkowanym stanem ekologicznym, stanem chemicznym poniżej dobrego oraz złym stanem wód.

W 2017 roku WIOŚ dokonał oceny stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód jeziornych położonych w subregionie EGO Kraina Bociana. Ocena stanu jednolitych części badanych wód, będąca wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego, wskazuje na ich zły stan.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2016 Poz. 1911, Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły) identyfikuje następujące znaczące oddziaływania mające wpływ na JCWP:

- 1) punktowe źródła zanieczyszczeń;
- 2) rozproszone i obszarowe źródła zanieczyszczeń;
- 3) zmiany hydromorfologiczne.

Głównymi czynnikami sprawczymi punktowych źródeł zanieczyszczeń, mających wpływ na JCWP mogą być:

- 1) gospodarka komunalna (w tym oczyszczalnie ścieków);
- 2) przemysł;
- 3) wody opadowe i roztopowe;
- 4) hodowla ryb (stawy rybne wg art. 9 ust. 1 pkt 14 lit. g ustawy – Prawo wodne);
- 5) składowiska odpadów;
- 6) zrzuty wód związanych z działalnością człowieka (wody zasolone, chłodnicze);
- 7) porty.

Czynnikami sprawczymi rozproszonych i obszarowych źródeł zanieczyszczeń mogą być:

- 1) rolnictwo;
- 2) ścieki i pochodzące od ludności niekorzystającej z systemu kanalizacji sanitarnej;
- 3) depozycja atmosferyczna;
- 4) naturalne procesy.

Główną przyczyną zmian hydromorfologii JCWP jest działalność człowieka służąca między innymi:

- 1) ochronie przeciwpowodziowej, w tym ochronie brzegów morskich;
- 2) retencjonowaniu wód;
- 3) żegludze;
- 4) małej i dużej energetyce wodnej;
- 5) rolnictwu;
- 6) turystyce i rekreacji;
- 7) poborom kruszywa;
- 8) zagospodarowaniu dolin cieków i brzegów zbiorników (zabudowa komunalna i gospodarcza);
- 9) poborom wód (w szczególności na potrzeby gospodarki komunalnej, przemysłu, produkcji energii elektrycznej, rolnictwa, hodowli ryb, górnictwa, żeglugi).

Do głównych rodzajów zmian hydromorfologicznych należą:

- 1) zabudowa podłużna cieków polegająca głównie na zmianie profilu poprzecznego i podłużnego cieków;
- 2) zabudowa brzegów jezior (zabudowa komunalna i gospodarcza);
- 3) umocnienie i zabudowa brzegów morskich pirsami, ostrogami, opaskami brzegowymi, falochronami;
- 4) obwałowania;
- 5) zabudowa poprzeczna, obejmująca wszelkie budowle przegradzające koryto;
- 6) sztuczne zbiorniki wodne;
- 7) tory wodne;
- 8) melioracje.

Plan gospodarowania wodami na obszarze Dorzecza Wisły ustalano następujące cele środowiskowe:

- Dla jednolitych części wód – będących w dobrym stanie/potencjalnie ekologicznym – utrzymanie tego stanu/potencjału.
- Dla naturalnych części wód – osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.
- Dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – osiągnięcie co najmniej dobrego potencjału ekologicznego, utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.

Wpływ realizacji Strategii na osiąganie celów środowiskowych wyznaczonych dla jednolitych części wód (JCW) jest bardzo trudny do zdiagnozowania, mając na uwadze brak wskazania lokalizacji poszczególnych zadań. Należy zwrócić uwagę, że poprawa stanu wód powierzchniowych jest jednym z wyzwań Strategii. W Strategii ujęto działania mające na celu poprawę stanu wód powierzchniowych, m. in. rozbudowę systemu kanalizacyjnego oraz bezpośrednie działania przyczyniające się do poprawy stanu wód jeziornych.

Mając na uwadze charakterystykę działań przewidzianych do realizacji w Strategii zaleca się zwracanie szczególnej uwagi i zachowanie ostrożności podczas prowadzenia inwestycji. Należy odpowiednio zabezpieczyć teren budowy, unikać przedostawania się do środowiska glebowego płynów eksploatacyjnych, paliw i innych szkodliwych substancji. Należy zabezpieczyć teren przed możliwością niekontrolowanego spływu powierzchniowego i erozji powierzchni ziemi.

Istotnym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych może być gospodarka rolna. W tym zakresie należy wspierać stosowanie kodeksu dobrej praktyki rolnej. Należy minimalizować straty składników pokarmowych, w tym azotu i fosforu w glebie, poprzez m. in. zrównoważone nawożenie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne, jak też realizację programów rolno-środowiskowych, w szczególności. W subregionie EGO rolnictwo powinno w szczególny sposób uwzględniać ukształtowanie terenu, które sprzyja erozji wodnej i wietrznej.

Priorytetowo w subregionie EGO należy traktować przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, szczególnie na obszarach wiejskich. Należy systematycznie powiększać odsetek ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej.

Kolejne zagrożenia dla stanu wód związane są z rozbudową i rozwojem funkcji turystycznej. Wzrost ilości osób korzystających m. in. z wód stojących i płynących (np. ruch łodzi i jachtów) może wpływać na pogorszenie parametrów wód w sposób mechaniczny jak również przyczyniać się do zaśmiecenia,

np. terenów przybrzeżnych. Należy więc unikać kierowania ruchu turystycznego na wrażliwe przyrodniczo akweny i ciekły wodne.

Istotnym zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych jest zmniejszenie naturalnej zdolności samooczyszczania się wód, spowodowane suszą. Należy wdrożyć kolejne działania, aby zapewnić dobry stan ilościowy wód, tj. zapewnić odpowiednią wielkość przepływu i retencji wody. Służyć mają temu m. in. działania związane z małą retencją wód. Jednocześnie realizując inwestycje z zakresu małej retencji wód należy zwrócić uwagę na wpływ inwestycji na środowisko przyrodnicze, w szczególności bioróżnorodność (wskutek lokalnych zmian hydrologicznych, np. poprzez podniesienie lustra wody), jak też na zagrożenia związane z dostawaniem się do wód stojących (np. stawów, oczek wodnych, małych zbiorników).

Konieczne jest stałe monitorowanie wód powierzchniowych przez uwzględnienie wszystkich istotnych elementów jakości we wszystkich kategoriach wód zgodnie z ramową dyrektywą wodną.

Powietrze atmosferyczne

Realizacja strategii może powodować negatywny wpływ na standardy powietrza w ujęciu lokalnym w subregionie EGO (wpływ chwilowy i lokalny). Dotyczy to przede wszystkim zadań o charakterze inwestycyjnym, których realizacja może powodować emisję gazów i pyłów do atmosfery. Kolejne istotne zagrożenie do środowiska związane jest z rozwojem gospodarczym, związanym z zagospodarowaniem terenów inwestycyjnych. Rozwój nowych przedsiębiorstw, funkcjonujących na obszarze subregionu, może wnieść wkład w poziom emisji gazów i pyłów. Należy założyć, że wpływ ten nie powinien być znaczący, mając na uwadze współczesne wymogi i technologie oraz rozwiązania.

Realizacja Strategii w szczególności zadań, które mogą powodować potencjalnie znaczące oddziaływania na środowisko wpływać może w następujących sposób na emisję pyłów i gazów do powietrza:

- Prace budowlane mogą ponadto niekorzystnie wpływać na jakość powietrza, zarówno w skutek zanieczyszczeń gazowych (spaliny), jak też pyłowych – mając na uwadze znaczną liczbę planowanych w ramach strategii zadań inwestycyjnych, prognozuje się, że punktowo emisja pyłów i zanieczyszczeń gazowych może być znaczna i może wpływać negatywnie na najbliższe otoczenia, w tym ludzi wykonujących prace budowlane. Nie przewiduje się natomiast zauważalnej zmiany parametrów powietrza w wyniku realizacji tych zadań. Należy przestrzegać zasad BHP oraz minimalizować ryzyko zanieczyszczeń powietrza, m. in. poprzez zabezpieczanie placów budowy, np. poprzez przykrycie materiałów, polewanie dróg dojazdowych wodą w celu zapobiegania pyleniu, utrzymywania w dobrym stanie maszyn i urządzeń (emisja spalin).
- Funkcjonowanie nowych obiektów budowlanych – w tym emisja gazów cieplarnianych oraz pyłów związanych z tzw. niską emisją. Istotne przy realizacji inwestycji stosowanie rozwiązań, które wpływać będą pozytywnie na powietrze atmosferyczne, np. prowadzenie termomodernizacji obiektów budowlanych, wymianę lub stosowanie oświetlenia na

energooszczędne w tych obiektach, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii lub zastosowanie nowoczesnych urządzeń grzewczych o wyższej sprawności.

Hałas

Trwały wpływ na pogorszenie się warunków akustycznych w analizowanym obszarze może mieć realizacja przedsięwzięć mających na celu przyciągnięcie i instalowanie się nowych zakładów przemysłowych, w szczególności na wydzielonych obszarach inwestycyjnych, a także rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej. Wpływ na chwilowe pogorszenie się warunków akustycznych może mieć realizacja większości przedsięwzięć inwestycyjnych, w których wykorzystywany jest ciężki i specjalistyczny sprzęt generujący hałas.

Do przedsięwzięć, które mogą pozytywnie wpływać na klimat akustyczny można wymienić następujące:

- Planowanie przestrzenne i zarządzanie zagospodarowaniem terenu z uwzględnieniem problemów akustycznych, np. poprzez ustalanie obszarów ograniczonego użytkowania, ustalanie stref przemysłowych,
- Rozwój systemów transportowych, w tym: budowa dróg alternatywnych, wyznaczenie stref ruchu uspokojonego, wprowadzenie stref ograniczonego hałasu, poprawa płynności potoku ruchu pojazdów poprzez wprowadzenie systemu inteligentnej sygnalizacji świetlnej, planowanie ruchu, w tym: ograniczenie ruchu, ograniczenie prędkości, wprowadzenie ograniczeń dla ruchu pojazdów ciężkich, zakazy lub ograniczenia ruchu w porze nocnej, wspieranie przyjaznej środowisku komunikacji miejskiej, budowę ścieżek rowerowych i wspieranie komunikacji pieszej, wprowadzenie systemu stref płatnego parkowania, wspieranie cichego transportu,

Przedsięwzięcia techniczne, pozwalające na redukcje emisji i imisji hałasu:

- Rozwiązania ograniczające hałas pochodzący od infrastruktury komunikacyjnej, w tym: Zastosowanie cichych nawierzchni drogowych, zastosowanie podtorowych rozwiązań tłumiących, szlifowanie szyn oraz kół pojazdów kolejowych, spawanie łącz szynowych, rozwiązania zmniejszające hałas infrastruktury szynowej na mostach i wiaduktach,
- Rozwiązania ograniczania hałasu samochodowego (jako głównego źródła hałasu w miastach), w tym: redukcja hałasu przez zastosowanie cichych opon, zapewnienie kontroli warunków homologacji pojazdów (w zakresie emisji dźwięku), wyciszanie samochodów,
- Ograniczanie propagacji dźwięku, w tym: zastosowanie ekranów akustycznych, zastosowanie półtuneli akustycznych, zastosowanie przykryć źródeł dźwięku, odpowiednie ukształtowanie zabudowy oraz terenu w pobliżu źródeł hałasu, zastosowanie absorbujących powierzchni w pobliżu torowisk,
- Rozwiązania ograniczania hałasu w punkcie odbioru, w tym: zastosowanie okien o odpowiedniej izolacyjności, podwyższenie izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych, zastosowanie rozwiązań z dziedziny kształtowania architektonicznego budynku.

Do pozostałych przedsięwzięć wpływających pozytywnie na ograniczenie hałasu należą:

- Rozwiązania legislacyjne, w tym: limity emisji dźwięku przez źródła, pozwolenia i decyzje, zmiany funkcji budynków, ekonomiczne środki ograniczania hałasu.³⁴

Obszarowa ochrona przyrody, bioróżnorodność, rośliny, grzyby, zwierzęta

Zagrożenie dla obszarów chronionych wynikać może z realizacji procesów inwestycyjnych związanych z budową nowej infrastruktury lub modernizacją istniejącej, jak również późniejsze funkcjonowanie tej infrastruktury.

Mając na uwadze analizę działań Strategii, które wykazują potencjalne oddziaływanie na obszary chronione, a także na rośliny, zwierzęta (w tym gatunki chronione), grzyby oraz różnorodność biologiczną można sformułować wniosek, że ich realizacja, a tym samym realizacja Strategii nie będzie miała zauważalnego wpływu na spójność systemów obszarów chronionych na obszarze subregionu EGO.

Wśród ewentualnych zagrożeń dla obszarów chronionych należy wymienić następujące rodzaje działań:

1. Budowa/ rozbudowa/ modernizacja infrastruktury.

Oddziaływanie związane jest z realizowanymi pracami budowlanymi oraz sposobem organizacji tych prac. Prace budowlane wiążą się niejednokrotnie z użyciem ciężkiego sprzętu mechanicznego, znacznymi przeobrażeniami dotychczasowego środowiska, w szczególności glebowego, wodnego, likwidacją lub zniszczeniem roślinności. Inwestycja wymaga zajęcia powierzchni terenu, zmieniając jego dotychczasową funkcję jaką pełni w środowisku. Organizacja prac budowlanych może także wpływać na środowisko, zarówno w miejscu, którego dotyczy inwestycja, jak też poza nim, np. poprzez konieczność zapewnienia dostaw materiałów, wykonania przyłączy energetycznych, sieci kanalizacyjnych, etc. Sam proces inwestycyjny prowadzony z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego może powodować emisję spalin, płynów eksploatacyjnych. Opisane wyżej przedsięwzięcia mogą charakteryzować się bezpośrednim oddziaływaniem na obszary chronione, jeśli będą realizowane bezpośrednio na obszarach chronionych lub w ich bliskim sąsiedztwie. Oddziaływania pośrednie związane mogą być z przemieszczaniem się zanieczyszczeń powstałych w trakcie procesów inwestycyjnych oraz ich kumulacją w środowisku. Dotyczy to w szczególności zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych np. poprzez związki ropopochodne, farby, lakiery, środki czyszczące – pochodzące np. z źle zabezpieczonych tymczasowych składów odpadów, awarii sprzętu, braku zachowania zasad bhp w miejscu budowy.

2. Powstanie nowej zabudowy/zagospodarowania terenu.

Powstanie nowej infrastruktury oraz zabudowy może powodować powstawanie nowych/dodatkowych oddziaływań na środowisko, w tym na zasoby przyrody ożywionej oraz bioróżnorodność. Wpływ na zasoby przyrody ożywionej oraz bioróżnorodność zależy od charakteru, wielkości/skali danego przedsięwzięcia oraz jego lokalizacji względem zasobów przyrody. Nowa zabudowa/infrastruktura powodować będzie zajęcie i ubytek terenu. Nowopowstała infrastruktura stanowić może barierę ekologiczną dla wybranych gatunków zwierząt. Analizując jednak skalę

---

³⁴ Na podstawie: Program ochrony przed hałasem dla miasta Gdyni, 2008 rok

przedsięwzięć ujętych w Programie należy zauważyć, że nie będzie to bariera wpływająca na integralność obszarów chronionych, a jedynie bariera o zasięgu lokalnym (np. nowa trasa narciarska).

Mając na uwadze znaczną powierzchnię obszarów chronionych na obszarze subregionu EGO istotne jest przestrzeganie ustanowionych zakazów, obowiązujących na terenie wybranych form ochrony.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody wprowadza następujące zakazy (Dz. U. 2020 poz. 55):

Art. 15. 1. W parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody zabrania się:

1) budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody;

2) (uchylony)

3) chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;

4) polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;

5) pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin oraz grzybów;

6) użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;

7) zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;

8) pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;

9) niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów; 10) palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

11) prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;

12) stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów

13) zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

14) połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;

15) ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

16) wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 777, 935 i 1428);

17) wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

18) ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

19) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;

20) zakłócania ciszy;

21) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

22) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;

23) biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

24) prowadzenia badań naukowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody – bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

25) wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;

26) wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;

27) organizacji imprez rekreacyjno-sportowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Regionalny dyrektor ochrony środowiska może zezwolić na obszarze rezerwatu przyrody na odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 1, jeżeli jest to uzasadnione wykonywaniem badań naukowych lub celami edukacyjnymi, kulturowymi, turystycznymi, rekreacyjnymi lub sportowymi lub celami kultu religijnego i nie spowoduje to negatywnego oddziaływania na cele ochrony przyrody rezerwatu przyrody.

Art. 17. 1. W parku krajobrazowym mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 2) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarłisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
  - a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
  - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne – z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od krawędzi brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego;
- 9) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 10) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- 11) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
- 12) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
- 13) organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
- 14) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

1a. W parku krajobrazowym, w strefach, o których mowa w art. 20 ust. 4 pkt 7³⁵, dla terenów:

1) objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego wprowadza się zakazy:

a) lokalizowania nowych obiektów budowlanych,

b) zalesiania;

2) nieobjętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego wprowadza się zakazy:

a) lokalizowania nowych obiektów budowlanych,

b) lokalizowania nowych obiektów budowlanych odbiegających od lokalnej formy architektonicznej,

c) lokalizowania nowych obiektów budowlanych o wysokości przekraczającej 2 kondygnacje lub 7 m,

d) zalesiania.

1b. W parku krajobrazowym zakazuje się niszczenia i uszkodzenia obiektów o istotnym znaczeniu historycznym i kulturowym wskazanych w planie ochrony dla parku krajobrazowego.

Art. 24. 1. Na obszarze chronionego krajobrazu mogą być wprowadzone następujące zakazy:

1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarłisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;

3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;

5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;

7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;

8) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:

---

³⁵ Dot. granic stref ochrony krajobrazów stanowiących w szczególności przedpola ekspozycji, osie widokowe, punkty widokowe oraz obszary zabudowane wyróżniające się lokalną formą architektoniczną, wyznaczonych w obrębie krajobrazów priorytetowych, zidentyfikowanych w ramach audytu krajobrazowego

- a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
  - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne – z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej;
- 9) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od linii brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego. 1a. Na obszarze chronionego krajobrazu, dla terenów:
- 1) objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego i położonych w strefach, o których mowa w art. 23a ust. 1 pkt 1, wprowadza się zakazy:
    - a) lokalizowania nowych obiektów budowlanych,
    - b) zalesiania;
  - 2) nieobjętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego położonych w strefach, o których mowa w art. 23a ust. 1 pkt 1, wprowadza się zakazy:
    - a) lokalizowania nowych obiektów budowlanych,
    - b) lokalizowania nowych obiektów budowlanych odbiegających od lokalnej formy architektonicznej,
    - c) lokalizowania nowych obiektów budowlanych o wysokości przekraczającej 2 kondygnacje lub 7 m,
    - d) zalesiania.
- 1b. Na obszarze chronionego krajobrazu zakazuje się niszczenia i uszkodzenia obiektów o istotnym znaczeniu historycznym i kulturowym wskazanych w uchwale, o której mowa w art. 23a ust. 1.

Art. 33. 1. Zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
  - 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
  - 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty, znajdujących się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1, do czasu zatwierdzenia przez Komisję Europejską jako obszary mające znaczenie dla Wspólnoty i wyznaczenia ich jako specjalne obszary ochrony siedlisk.
3. Projekty polityk, strategii, planów i programów oraz zmian do takich dokumentów a także planowane przedsięwzięcia, które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a które nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub obszarów, o których mowa w ust. 2, lub nie wynikają z tej ochrony, wymagają przeprowadzenia odpowiedniej oceny oddziaływania na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o

środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Art. 34. 1. Jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska, a na obszarach morskich – dyrektor właściwego urzędu morskiego, może zezwolić na realizację planu lub działań, mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 lub obszary znajdujące się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1, zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.

2. W przypadku, gdy znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, może zostać udzielone wyłącznie w celu: 1) ochrony zdrowia i życia ludzi; 2) zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego; 3) uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego; 4) wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej.

Ponadto należy uwzględnić ogólne zasady realizacji inwestycji mając na uwadze ochronę gatunkową roślin, zwierząt, grzybów.

W stosunku do dziko występujących zwierząt, należących do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową zakazuje się:³⁶

- 1) umyślnego zabijania;
- 2) umyślnego okaleczania lub chwytania;
- 3) umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych;
- 4) transportu;
- 5) chowu;
- 6) zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków;
- 7) niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania;
- 8) niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień;
- 9) umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień;
- 10) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków;
- 11) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;
- 12) umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca;

---

³⁶ Za: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, Dz.U. 2020 poz. 26

13) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

W stosunku do dziko występujących zwierząt, oznaczonych symbolem (1) w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia, wprowadza się dodatkowo zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia.

W stosunku do dziko występujących zwierząt, oznaczonych symbolem (2) w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia, wprowadza się dodatkowo zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych, lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących.

W stosunku do dziko występujących zwierząt, oznaczonych symbolem (3) w załączniku nr 1 do rozporządzenia, wprowadza się dodatkowo zakaz fotografowania, filmowania lub obserwacji, mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie.

W stosunku do dziko występujących grzybów należących do gatunków objętych ochroną ścisłą zakazuje się³⁷:

- 1) umyślnego niszczenia;
- 2) umyślnego zrywania lub uszkodzania;
- 3) niszczenia ich siedlisk;
- 4) pozyskiwania lub zbioru;
- 5) przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków;
- 6) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków;
- 7) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;
- 8) umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym;
- 9) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

W stosunku do dziko występujących grzybów należących do gatunków objętych ochroną częściową zakazuje się:

- 1) umyślnego niszczenia;
- 2) umyślnego zrywania lub uszkodzania;
- 3) niszczenia ich siedlisk;
- 4) pozyskiwania lub zbioru;
- 5) umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym;
- 6) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

---

³⁷ Za: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów Dz.U. 2014 poz. 1408

W stosunku do dziko występujących roślin należących do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową, o których mowa w załączniku nr 1 oraz w lp. 1–300 załącznika nr 2 do rozporządzenia³⁸, zakazuje się:

- 1) umyślnego niszczenia;
- 2) umyślnego zrywania lub uszkodzania;
- 3) niszczenia ich siedlisk;
- 4) pozyskiwania lub zbioru;
- 5) przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków;
- 6) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków, z tym, że zakaz transportu dotyczy gatunków oznaczonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia symbolem (2);
- 7) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;
- 8) umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym;
- 9) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

Mając na uwadze specyfikę działań ujętych w Strategii należy zwrócić szczególną uwagę na następujące zakazy:

- Niszczenia siedlisk roślin należących do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową,
- Niszczenia siedli grzybów należących do gatunków objętych ochroną ścisłą i częściową,
- Niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania – dotyczy również drzew, zadrzewień i krzewów,
- Niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień.

Powyższe zakazy należy w szczególny sposób przestrzegać w kontekście planowanych inwestycji, ujętych w Strategii.

Przestrzeń i walory krajobrazowe

Przewiduje się, że realizacja Strategii nie spowoduje znaczącego oddziaływania na krajobraz w ujęciu całego subregionu. Oddziaływanie na krajobraz możliwe jest lokalnie w przypadku realizacji inwestycji związanych z tworzeniem nowej infrastruktury lub zagospodarowaniem terenów, np. pod nowe inwestycje. W wyniku realizacji zadań objętych Strategią mogą być prowadzone m. in. prace ziemne i budowlane. Prace te mogą powodować zmiany w krajobrazie, np. zajmowanie terenu, ograniczoną w czasie lokalizację sprzętu budowlanego, czy też powstawania wykopów i hałd

---

³⁸ Za: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin Dz.U. 2014 poz. 1409

związanych z przemieszczaniem gruntów. Istotnym zagrożeniem dla krajobrazu może być w szczególności budowa obiektów przemysłowych, infrastruktury technicznej oraz stref mieszkaniowych. Ich budowa powinna być poprzedzona rzetelnymi analizami środowiskowymi oraz konsultacjami społecznymi. Powinno się unikać lokalizacji w pobliżu miejsc zamieszkania oraz w sąsiedztwie obszarów cennych przyrodniczo.

Mając na uwadze charakter przewidzianych do realizacji zadań oraz obecny sposób zagospodarowania przestrzeni subregionu EGO, należy podkreślić, iż realizacja Strategii może powodować miejscowo lub chwilowo wpływ na krajobraz. Wpływ taki wiązać się może z rozbudową stref mieszkaniowych, powstaniem terenów inwestycyjnych, powstaniem nowych ciągów komunikacyjnych lub zmian w przestrzeni spowodowanych realizacją przedsięwzięć inwestycyjnych, np. poprzez powstanie placów budowy. Realizacja ww. zadań musi być jednak spójna z planami zagospodarowania przestrzennego. Ze względu na wysokie walory krajobrazowe subregionu (m. im. Mazury Garbate) należy unikać realizacji przedsięwzięć, które mogą znacząco oddziaływać na jakość krajobrazu, np. dużych farm wiatrowych lub przedsięwzięć, które spowodują znaczące przekształcenie krajobrazu lub zmianę funkcji przestrzeni. Zadania, takie jak tworzenie stref inwestycyjnych lub rozwój funkcji mieszkaniowych powinny być realizowane na obszarach o ustalonym przeznaczeniu przez plany zagospodarowania przestrzennego.

Klimat

Realizacja Strategii nie wpływać będzie w zauważalny sposób negatywnie na zmiany klimatu. Do zadań, które mogą pogłębiać pojawiające się zagrożenia, będące pochodnymi zmian klimatu, takie jak ekstremalne zjawiska pogodowe (nawalne deszcze, powodzie, podtopienia, osunięcia ziemi, fale upałów, susze, huragany, osuwiska itp.) należą te związane z budową infrastruktury technicznej oraz związanej z rozbudową stref mieszkaniowych, powstawaniem nowych obiektów budowlanych.

Działania przeciwdziałające zmianom klimatu, w kontekście zadań mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko:

- Należy minimalizować podatność na ryzyko związane z zmianami klimatu, m.in. uwzględniając ten aspekt na etapie planowania inwestycji.
- Ważne jest, aby działania służące ochronie przeciwpowodziowej w pierwszej kolejności wykorzystywały najmniej inwazyjne dla środowiska przyrodniczego rozwiązania, w szczególności nietechniczne metody ochrony przeciwpowodziowej.
- Z punktu widzenia ochrony siedlisk najistotniejsze są działania związane z utrzymaniem obszarów wodno-błotnych i ich odtwarzaniem wszędzie tam, gdzie jest to możliwe. Jednocześnie istotne będą działania sprzyjające prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej w warunkach zmian klimatu.
- Wsparciem może być stosowanie skutecznych systemów planowania przestrzennego zapewniającego właściwe i zrównoważone wykorzystanie terenów, z uwzględnieniem narzędzi informatycznych.

Uciążliwości dla otoczenia spowodowane funkcjonowaniem planowej infrastruktury na terenach przeznaczonych na prowadzenie działalności gospodarczej (np. na terenach Specjalnych Stref Ekonomicznych, parków przemysłowych)³⁹

W celu oceny wpływu planowanej infrastruktury gospodarczej na środowisko na obszarze subregionu EGO Kraina Bociana należy przeanalizować możliwe ścieżki rozwoju aktywności gospodarczej.

Do obszarów o wysokiej aktywności gospodarczej w subregionie EGO Kraina Bociana należy zaliczyć miasto Ełk i otaczającą je gminę wiejską Ełk oraz gminę Olecko. Wg Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego Ełk zaliczany jest do ośrodków gospodarczych o znaczeniu regionalnym II stopnia, natomiast Gołdap i Olecko do ośrodków lokalnych I stopnia.

Ełk to ośrodek gospodarczy o wysokim nasyceniu podmiotami gospodarczymi przemysłu: spożywczego, drzewnego, maszynowego, w którym zlokalizowana jest SSE, Park Naukowo-Technologiczny (kilkanaście firm na różnym etapie rozwoju i zaawansowania technologicznego, działających w branżach: maszynowej, chemicznej, elektrotechnicznej, informatycznej). Miasto jest też ośrodkiem obsługi ruchu turystycznego o znaczeniu regionalnym.

Gołdap i Olecko to ośrodki lokalne I stopnia, wyróżniające się nasyceniem podmiotami gospodarczymi, położone przy głównych ciągach komunikacyjnych, na terenie których funkcjonuje SSE. Do obszarów aktywności gospodarczej zaliczyć należy tereny również wiejskie gminy Ełk, Olecko, położone wzdłuż głównych korytarzy komunikacyjnych.

W najbliższej przyszłości zachodzić będą zmiany w zakresie dostępności komunikacyjnej subregionu EGO. Przez przestrzeń powiatu ełckiego przebiegać będzie droga „Via Baltica”, czyli część europejskiej trasy E67 łączącej Europę Środkową z Finlandią, na odcinku od Helsinek do Warszawy nazywaną właśnie „Via Baltica”. Przez powiat ełcki i olecki przebiegać będzie też projektowana linia kolejowa „Rail Baltica”, będąca elementem transeuropejskiego korytarza transportowego, łącząca Warszawę, Kowno, Rygę, Tallinn i Helsinki. W tym układzie Ełk stanie się istotnym miejscem na mapie komunikacyjnej kraju, miejscem, w którym krzyżują się i zbiegają się ważne szlaki komunikacyjne północno-wschodniej Polski oraz ważne połączenia komunikacyjne w wymiarze subregionalnym, tj. droga krajowa nr 65 (główna droga subregionu EGO) oraz linia kolejowa 041 Ełk–Gołdap–Olecko (linia niezelektryfikowana, 1-torowa, na odcinku Ełk–Olecko tylko przewozy towarowe, na odcinku Olecko – Gołdap wyłączona z eksploatacji). Niebagatelne znaczenie dla aktywności gospodarczej ma również przebieg drogi krajowej nr 16, stanowiącej główną oś komunikacyjną województwa warmińsko-mazurskiego w układzie wschód–zachód. Dla środkowej i północnej części subregionu EGO Kraina Bociana istotnymi połączeniami są drogi wojewódzkie nr 651, 652, 653, 655, 656. W Gołdapi zlokalizowane jest drogowe przejście graniczne z Obwodem Kaliningradzkim.

Obecne wolne tereny inwestycyjne na obszarze subregionu EGO Kraina Bociana zlokalizowane są w granicach administracyjnych miast: Ełku, Gołdapi oraz Olecka. Wszystkie są częścią Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Zasoby wolnych terenów inwestycyjnych wyczerpują się. W Podstrefie Ełk do zagospodarowania pozostało około 30 ha, w podstrefie Gołdap trwają prace nad

---

³⁹ Zgodnie z prośbą Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego przekazanego pismem z dnia 2 kwietnia 2020 roku (ZNS.9025.5.11.2020.Z) – jako dodatkowy zakres Prognozy

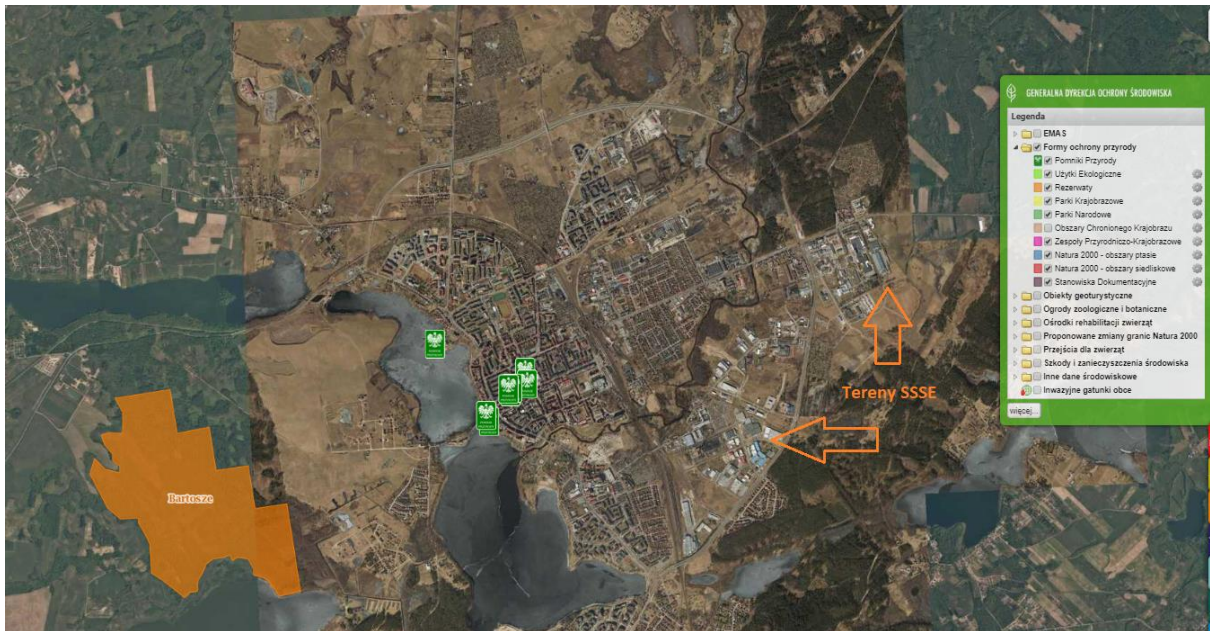
zmianą granic Podstrefy Gołdap, polegające na włączeniu w granice strefy ponad 8,6 ha nowych terenów.

TABELA 13. TERENY INWESTYCYJNE NA OBSZARZE SUBREGIONU EGO KRAINA BOCIANA DOSTĘPNE W OFERCIE SSSE

Nazwa	Opis	Dostępność terenów inwestycyjnych
Podstrefa Ełk, Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Zajmuje obszar ponad 127 ha. Działa 38 firm, a zatrudnienie wynosi ponad 2,5 tys. osób. Jest to nowoczesna, zbudowana od podstaw dzielnica przemysłowa, oferująca inwestorom specjalnie przygotowane tereny pod inwestycje produkcyjne lub usługowe. Grunty oferowane inwestorom są w pełni przygotowane do przeprowadzenia szybkiego procesu inwestycyjnego. Każda działka ma dostęp do asfaltowej drogi i wyposażona jest w pełną infrastrukturę techniczną. GPZ zapewnia możliwość dostatecznego poboru energii elektrycznej. Podstrefa Ełk zlokalizowana jest w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 16 i 65, czteropasmowej obwodnicy miejskiej i zelektryfikowanego węzła kolejowego z zespołem bocznic przeładunkowych. Działają tu placówka Urzędu Celnego oraz liczne firmy spedycyjne. Inwestorzy w Podstrefie Ełk reprezentują kapitał: polski, niemiecki, szwajcarski i austriacki.	Wolny teren inwestycyjny posiada powierzchnię około 30 ha w dwóch kompleksach, tj.: • Podstrefa Ełk – teren inwestycyjny o łącznej powierzchni 14,1572 ha, będący własnością SSSE S.A, • Podstrefa Ełk Park Naukowo-Technologiczny – teren inwestycyjny o łącznej powierzchni 15,8667 ha, będący własnością Gminy Miasta Ełk, objęty preferencjami Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.
Podstrefa Gołdap, Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Zajmuje obszar ponad 57 ha, położony w bezpośrednim sąsiedztwie przejścia granicznego z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej. Jest to całodobowe przejście drogowe towarowo-osobowe. Do terenów podstrefy prowadzi droga krajowa nr 65, która łączy się z obwodnicą Gołdapi. Na jej terenie działa 14 firm, zatrudniając ponad 1,3 tys. osób. Przedsiębiorcy na terenie Podstrefy Gołdap prowadzą różnorodną produkcję: od suchych zapraw tynkowych, mebli i wyrobów metalowych, do kopert, opakowań z tektury i sprzętu pływającego. Wśród nich są przedsiębiorcy z kapitałem polskim (z branży metalowej, papierniczej i budowlanej) oraz zagranicznym, w tym producent jachtów.	Brak, trwają prace nad zmianą granic Podstrefy Gołdap, polegające na włączeniu w granice strefy ponad 8,6 ha nowych terenów.
Podstrefa Olecko, Suwalska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	Zajmuje ponad 25 ha. Grunt zabudowany jest obiektami Zakładu Produkcyjno-Usługowego „Prawda” sp. z o.o., producenta drewnianych mebli skrzyniowych i szkieletowych. Nowoczesny, ekologiczny i świetnie zarządzany zakład, dzięki jakości i solidności produktów, konsekwentnie buduje swoją pozycję na arenie międzynarodowej.	Brak

RYСУNEK 14. LOKALIZACJA MIEJSC AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ NA TERENIE EŁKU NA TLE FORM OCHRONY PRZYRODY

ŹRÓDŁO: [HTTP://GEOSERWIS.GDOS.GOV.PL/MAPY/](http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/), DOSTĘP 06.05.2020

RYСУNEK 15. LOKALIZACJA MIEJSC AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ W EŁKU - SKRZYŻOWANIE UL. PRZEMYSŁOWEJ (W CIĄGU DK NR 65) Z UL. MALINOWĄ A WRZOSOWĄ

ŹRÓDŁO: [HTTP://GEOSERWIS.GDOS.GOV.PL/MAPY/](http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/), DOSTĘP 06.05.2020

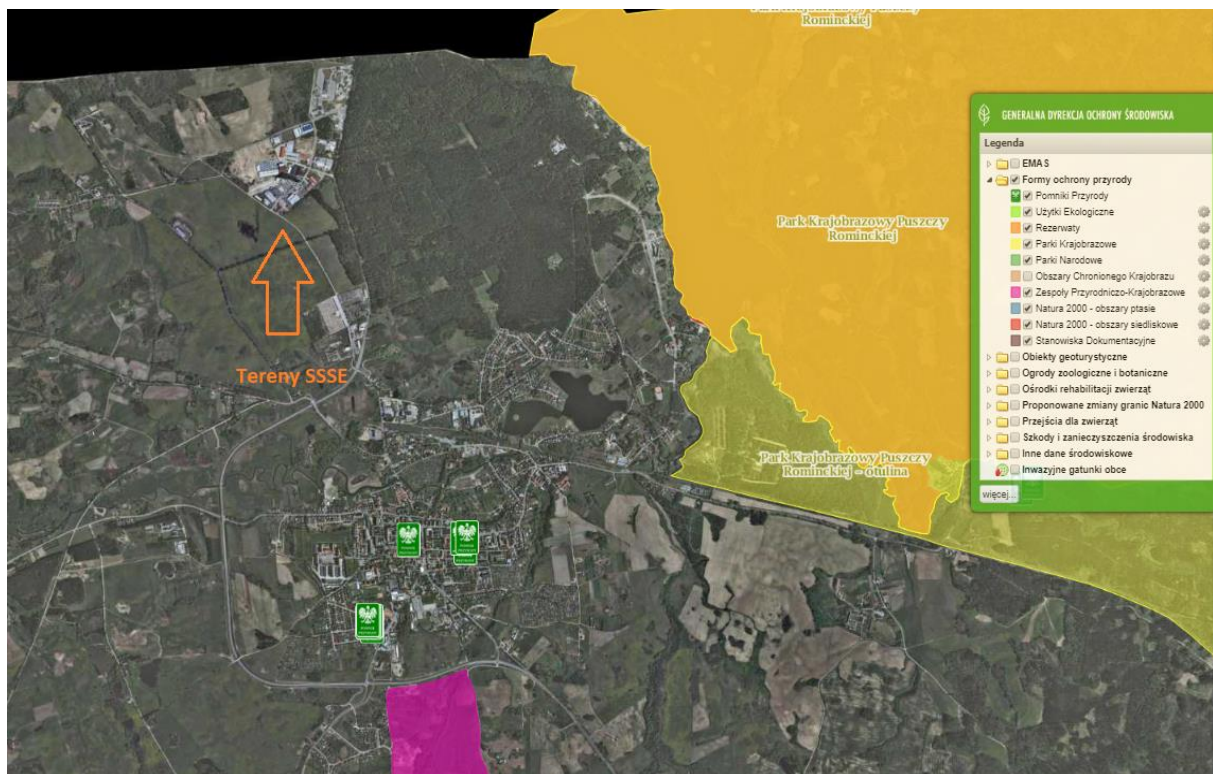
RYSUNEK 16. LOKALIZACJA MIEJSC AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ W EŁKU – SKRZYŻOWANIE UL. SUWALSKIEJ Z UL. RZEMIEŚNICZĄ I BURSZTYNOWĄ

ŹRÓDŁO: [HTTP://GEOSERWIS.GDOS.GOV.PL/MAPY/](http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/), DOSTĘP 06.05.2020

Podstrefa Gołdap Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej zajmuje obszar ponad 57 ha, położony w bezpośrednim sąsiedztwie przejścia granicznego z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej. Obecnie trwają prace nad zmianą granic Podstrefy Gołdap, polegające na włączeniu w granice strefy ponad 8,6 ha nowych terenów. Po rosyjskiej stronie granicy położony obszar jest niezamieszkały (obszar leśny). Najbliższa zamieszkała miejscowość Plawni położona jest w prostej linii w odległości około 2,5 km do Strefy. Przestrzeń oddziela obszar leśny. W odniesieniu do położenia względem obszarów chronionych w Polsce, teren SSSE oddalony jest od granic Parku Krajobrazowego Puszczy Rominckiej i jego otuliny w odległości około 2,5 km. Około 2 km dzieli obszar SSSE od terenów mieszkalnych w Gołdapi oraz 1 km od miejscowości Niedrzwica.

RYSUNEK 17. LOKALIZACJA MIEJSC AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ W GOŁDAPI

ŹRÓDŁO: [HTTP://GEOSERWIS.GDOS.GOV.PL/MAPY/](http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/), DOSTĘP 06.05.2020

RYSUNEK 18. LOKALIZACJA MIEJSC AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ W GOŁDAPI

ŹRÓDŁO: [HTTP://GEOSERWIS.GDOS.GOV.PL/MAPY/](http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/), DOSTĘP 06.05.2020

Lokalizacja obszarów aktywności gospodarczej w Olecku związana jest zarówno z terenami Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (SSSE) oraz Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (W-MSSE). Zasadniczo tereny inwestycyjne i aktywności gospodarczej zlokalizowane są na obrzeżach miasta. Tereny SSSE położone są w północnej części miasta, w sąsiedztwie terenów mieszkalnych zlokalizowanych wzdłuż ul. Gołdapskiej. Tereny W-MSSE zlokalizowane są w dwóch częściach miasta, poza obrębem terenów mieszkalnych. Pierwszy kompleks położony jest w południowej części miasta, przy ul. Kościuszki w znacznym oddaleniu od terenów mieszkalnych (około 700 m w linii prostej od osiedla zabudowy wielorodzinnej – Lesk). Drugi kompleks położony jest na zachód od centrum miasta, poza obrębem zabudowy mieszkalnej, przy skrzyżowaniu DK nr 65 i DW 655 (przy obwodnicy miasta). Lokalizacja terenów aktywności gospodarczej w Olecku nie koliduje z systemem ochrony przyrody. Najbliższym terenem chronionym jest użytek ekologiczny Długi Mostek (około 1 km od SSSE).

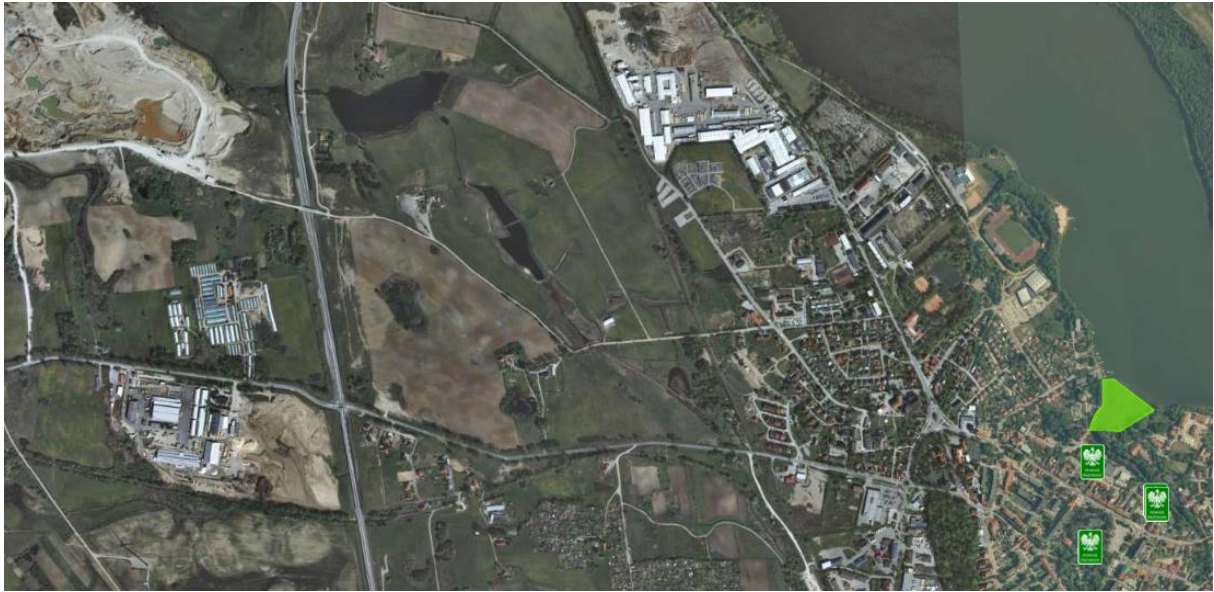
RYSUNEK 19. LOKALIZACJA MIEJSC AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ W GOŁDAPI

ŹRÓDŁO: [HTTP://GEOSERWIS.GDOS.GOV.PL/MAPY/](http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/), DOSTĘP 06.05.2020

RYСУNEK 20. LOKALIZACJA MIEJSC AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ W GOŁDAPI

ŹRÓDŁO: [HTTP://GEOSERWIS.GDOS.GOV.PL/MAPY/](http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/), DOSTĘP 06.05.2020

RYСУNEK 21. LOKALIZACJA MIEJSC AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ W GOŁDAPI

ŹRÓDŁO: [HTTP://GEOSERWIS.GDOS.GOV.PL/MAPY/](http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/), DOSTĘP 06.05.2020

W Strategii EGO ujęte zostało działanie pod nazwą „Rozwój infrastruktury na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą (np. SSE, parki przemysłowe)”. Treść tego działania wskazuje, że realizowane będą inwestycje mające na celu powiększenie terenów inwestycyjnych, w celu stworzenia możliwości zlokalizowania na nich nowych firm i działalności gospodarczych lub stworzenie możliwości rozwoju dla firm już funkcjonujących na obszarze EGO.

Obszarem lokalizacji ww. działania, pomimo braku szczegółowej lokalizacji na obszarze EGO będą tereny o dogodnych uwarunkowaniach do rozwoju funkcji gospodarczych. Należy przewidzieć, że będą to obszary zlokalizowane na terenach wskazanych już w koncepcjach planistycznych pod funkcje gospodarcze oraz prawdopodobnie na wyznaczonych terenach inwestycyjnych. Lokalizacja tych miejsc to prawdopodobnie Ełk, Gołdap, Olecko, być może gmina Ełk oraz teren wiejski gminy Olecko, w korytarzu przebiegu projektowanych dróg ekspresowych, DK 65.

Możliwe jest wystąpienie okoliczności przemawiających za zakwalifikowaniem zadania do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Do tych przedsięwzięć kwalifikują się m. in.:

- zabudowa przemysłowa, w tym zabudowa systemami fotowoltaicznymi, lub magazynowa, wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż:
  - a) 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy,
  - b) 1 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a;
- garaże, parkingi samochodowe lub zespoły parkingów wraz z towarzyszącą im infrastrukturą, o powierzchni użytkowej nie mniejszej niż:
  - a) 0,2 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy,
  - b) 0,5 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a.

Kwestią wtórną jest także rodzaj działalności przemysłowej (czy znajdować się będzie na liście przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko).

Rozwój infrastruktury na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą może wpływać bezpośrednio negatywnie na środowisko poprzez prowadzone prace związane z budową, rozbudową infrastruktury gospodarczej (przede wszystkim wpływ na powierzchnię ziemi, wody, powietrze oraz emisję hałasu).

Przedsięwzięcie może również wpływać pośrednio na środowisko poprzez późniejsze funkcjonowanie obiektów i terenów przemysłowych

(oddziaływania przede wszystkim na powierzchnię ziemi, poprzez jej zajęcie, wpływ na jakość krajobrazu, jako jego istotna determinanta, stanowić mogą barierę dla przemieszczania się zwierząt, mogą generować hałas i dodatkowe zanieczyszczenie powietrza). Oddziaływanie związane będzie z faktem generowania ruchu, w tym pojazdów wysokotonażowych (hałas, zanieczyszczenie powietrza). Nie zakłada się zasadniczo znaczącego oddziaływania w fazie funkcjonowania samych obiektów, gdyż

nowo powstające obiekty powinny co do zasady spełniać kryteria ochrony środowiska związane z emisją zanieczyszczeń do atmosfery, powinny być podłączone do sieci kanalizacyjnej oraz funkcjonować w systemie gospodarki odpadami.

Biorąc pod uwagę obecną lokalizację obszarów aktywności gospodarczej, przyszłą lokalizację dróg szybkiego ruchu, uwarunkowania związane z planowaniem przestrzennym należy stwierdzić, że rozwój infrastruktury na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą może mieć pewien wpływ na jakość życia mieszkańców, głównie poprzez wpływ na jakość powietrza atmosferycznego oraz generowania hałasu. Nie można przecenić także wpływu na jakość krajobrazu. Należy jednak podkreślić, iż obecne lokalizacje stref aktywności gospodarczej w niedużym stopniu kolidują ze strefami zamieszkania. Największy obszar aktywności gospodarczej zlokalizowany jest w Ełku, przy obwodnicy miasta, zasadniczo pod strefami zamieszkania. Dla części mieszkańców (nieduże osiedla domków jednorodzinnych) rozwój aktywności gospodarczej we wspomnianej lokalizacji może pogorszyć jakość życia. Związane to może być zarówno z bezpośrednim wpływem wybranych działalności gospodarczych (głównie hałas, a być może zanieczyszczenie powietrza). Mniejszy zasięg oddziaływania na mieszkańców będzie mieć rozwój aktywności gospodarczej w SSSE w Gołdapi oraz Olecku, ze względu na prognozowaną mniejszą skalę inwestycji oraz lokalizację terenów inwestycyjnych poza obszarem zamieszkania.

Rozwój aktywności gospodarczej wpływać będzie jednocześnie na generowanie ruchu pojazdów, w tym związanych z dojazdami do miejsc pracy oraz pojazdów ciężarowych. Może to docelowo spowodować dodatkową presję na tereny mieszkaniowe, w szczególności wpływ na klimat akustyczny oraz jakość powietrza.

Wzrost aktywności gospodarczej w wybranych lokalizacjach na obszarze subregionu EGO Kraina Bociana nie powinien spowodować zauważalnych zmian parametrów środowiska oraz będzie mieć marginalny wpływ na system obszarów chronionych. Poszczególne obszary aktywności gospodarczej położone są w znacznym oddaleniu do obszarów chronionych, choć część z nich sąsiaduje z terenami wrażliwymi na zanieczyszczenie. W Ełku jest to rzeka Ełk, w Olecku to Jezioro Olecko. Należy jednak założyć, że powstałe tereny inwestycyjne oraz zakłady przemysłowe funkcjonować będą w systemie gospodarki odpadami i systemie kanalizacyjnym, co wyeliminuje negatywne oddziaływania na sąsiadujące tereny. Jako niskie należy przewidzieć ponadto prawdopodobieństwo całkowitej utraty siedliska lub siedlisk uważanych za najwartościowsze w skali regionu, co wynika z prawdopodobieństwa lokalizacji stref aktywności gospodarczej na wybranych terenach (jakość planowania przestrzennego).

6. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Ze względu na prognozowany lokalny charakter oddziaływań, koncentrację działań w przestrzeni zurbanizowanej subregionu nie przewiduje się zauważalnej skali oddziaływań transgranicznych na środowisko, pomimo położenia północnej części subregionu przy granicy z Obwodem Kaliningradzkim.

Potencjalne oddziaływania na środowisko mogą dotyczyć inwestycji związanych z powiększeniem Podstrefy Gołdap Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Obecnie Podstrefa zajmuje obszar ponad 57 ha, położony w bezpośrednim sąsiedztwie przejścia granicznego z Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej.

Negatywne oddziaływania na środowisko terenów przemysłowych związane może być z prowadzonym procesem inwestycyjnym oraz z funkcjonowaniem zakładów na nim zlokalizowanych. Podstrefa Gołdap zlokalizowana jest bezpośrednio przy przejściu granicznym, należy jednak wskazać, że po rosyjskiej stronie granicy położony obszar jest niezamieszkały (obszar leśny). Najbliższa zamieszkała miejscowość Plawni położona jest w prostej linii w odległości około 2,5 km do Strefy. Przestrzeń oddziela obszar leśny. W związku z powyższym nie prognozuje się negatywnego oddziaływania na zdrowie ludzi oraz jakość życia mieszkańców Obwodu Kaliningradzkiego.

Podstrefa zlokalizowana jest przy drodze krajowej, co oznacza, że nie pojawią się nowe uwarunkowania związane z oddziaływaniem na środowisko. Można prognozować zwiększony ruch komunikacyjny, ale przede wszystkim w kierunku południowym, tj. do centrum Gołdapi. Negatywne oddziaływania na wody eliminowane będą przez działający system kanalizacji. Obszar funkcjonować będzie w obrębie gospodarki odpadami subregionu. Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że działania związane z powiększeniem istniejącej Strefy nie spowodują zauważalnego negatywnego oddziaływania na środowisko w wymiarze transgranicznym.

7. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Ze względu na ogólny charakter opisanych w Strategii działań trudno wskazać jakie ich będzie ostatecznie oddziaływanie na środowisko. Każde z przedstawionych działań i ujętych w ich ramach zadań może wymagać osobnej ekspertyzy oddziaływania na środowisko, prowadzonej już w ramach procesu inwestycyjnego. Poszczególne zadania powinny uwzględniać aspekty środowiskowe, w szczególności uwzględniać zasady kompensacji przyrodniczej, czyli uwzględniać podjęcie działań prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej. Inwestycje powinny kierować się zasadami wyboru najlepszych dostępnych technik, czyli wyboru najbardziej efektywnych i zaawansowanych poziomów rozwoju technologii i metod prowadzenia danej działalności. Aspekt środowiskowy poszczególnych działań powinien uwzględniać zasady ochrony środowiska polegające na racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom oraz przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

Mając na uwadze, że wpływ na środowisko wynikać może z realizacji procesów inwestycyjnych związanych z budową nowej infrastruktury lub modernizacją istniejącej, jak również późniejsze funkcjonowanie tej infrastruktury, wśród rozwiązań mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko wskazać można na:

- Właściwą lokalizację działań np. na obszarach pozbawione szczególnych walorów przyrodniczych, unikanie lokalizacji wymagających znacznych zmian ukształtowania terenu oraz wywołujących konflikty przestrzenne, w tym degradację krajobrazu lub utratę produktywności gleb wyższych klas bonitacyjnych, zachowanie śródpolnych ekosystemów jako lokalnych centrów różnorodności biologicznej.
- Właściwą lokalizacją i konstrukcją infrastruktury komunikacyjnej/dojazdowej (przy uwzględnieniu aspektów środowiskowych).
- Stosowanie innych metod ograniczania negatywnych wpływów powstałej infrastruktury na różnorodność biologiczną (tworzenie stanowisk i siedlisk zastępczych, ogrodzenia ochronne, nasadzenia zieleni, ograniczenia prędkości, odstraszenie zwierząt).
- W przypadku prac modernizacyjnych i remontowych przeprowadzenie inwentaryzacji pod kątem występowania chronionych gatunków zwierząt, roślin i grzybów.
- Dostosowanie terminów prowadzenia prac budowlanych do terminów migracji, rozrodu i wychowu młodych poszczególnych grup zwierząt.
- Stosowanie wysokiej jakości rozwiązań architektonicznych.
- Odpowiednią organizację zaplecza budowy na etapie realizacji inwestycji, w celu zapobiegania przedostawaniu się zanieczyszczeń do środowiska gruntowo-wodnego.
- W stosunku do działań związanych z ochroną wód i atmosfery stosowanie nowoczesnych rozwiązań, najlepszych dostępnych technik, które ograniczać będą negatywne oddziaływania działalności gospodarczej.
- Rozpoznanie archeologiczne obszaru inwestycji.

- Dostosowanie intensywności i sposobów wykorzystania obiektów do charakteru obiektu i jego przepustowości.

8. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie

Strategia jest dokumentem, który wskazuje optymalną ścieżkę działań mającą na celu aktywizację rozwój społeczno-gospodarczy subregionu EGO. Jest dokumentem o dużym stopniu ogólności, tj. nie wskazuje szczegółowych rozwiązań, np. odnoszących się do lokalizacji inwestycji, infrastruktury, dlatego też nie jest możliwe precyzyjne wskazanie rozwiązań alternatywnych.

Analizując zapisy Strategii odnoszące się do skali i lokalizacji należy zwrócić uwagę, że część z nich może być realizowana na obszarach chronionych lub w ich sąsiedztwie. Z dużym prawdopodobieństwem do takich działań nie można raczej zaliczyć przedsięwzięć związanych ze sferą mieszkaniową oraz sferą infrastruktury społecznej (sport, rekreacja, usługi na rzecz osób starszych, zależnych, opieka zdrowotna). Logika wskazuje, że takie przedsięwzięcia realizowane będą w przestrzeniach zurbanizowanych, głównie miastach oraz ośrodkach wiejskich pełniących funkcje usługowe w stosunku do sąsiadującej przestrzeni (np. miasta, siedziby gminy). W odniesieniu do tego typu działań trudno wskazać rozwiązania alternatywne. Z punktu widzenia rozwiązań ekonomicznych oraz środowiskowych są to rozwiązania optymalne.

Również kwestia lokalizacji nowych funkcji gospodarczych, czyli terenów inwestycyjnych nie powinna co do zasady kolidować z systemem ochrony przyrody. Tereny inwestycyjne z reguły tworzy się w korytarzach głównych tras komunikacyjnych oraz w obrębie lub sąsiedztwie istniejących terenów przemysłowych (ze względu na koszty uzbrojenia terenu, możliwość dojazdu ciężkich pojazdów). W większym zakresie lokalizacja funkcji przemysłowych może kolidować z terenami mieszkaniowymi i wpływać na jakość życia i zdrowie ludzi. W tym przypadku również należy uznać, że realizacja Strategii będzie optymalna i poszukiwanie rozwiązań alternatywnych nie jest pożądane.

W przypadku inwestycji komunikacyjnych oraz związanych z infrastrukturą liniową, taką jak systemy kanalizacyjne, można przewidzieć, że ich realizacja z dużym prawdopodobieństwem będzie się odbywać na obszarach wiejskich oraz poza terenami zurbanizowanymi (ze względu na zdiagnozowane braki), w tym również być może na obszarach chronionych lub w ich sąsiedztwie ze względu na dużą ich powierzchnię na obszarze subregionu EGO. W takim przypadku w trakcie inwestycji może dochodzić do chwilowego negatywnego oddziaływania na środowisko. Skala tego oddziaływania może być oczywiście różna, trudno ją przewidzieć ze względu na brak szczegółów realizacji inwestycji. Należy przewidzieć, że każda z tych inwestycji wymagać będzie odrębnych analiz dot. oddziaływania na środowisko. W przypadku tej grupy przedsięwzięć co do zasady również nie jest możliwe wskazanie rozwiązań alternatywnych. Wybrane obszary wymagają uzupełnienia i rozwinięcia infrastruktury. W projekcie Strategii nie wskazano w jaki sposób realizowane będą te inwestycje. W odniesieniu do infrastruktury kanalizacyjnej w przypadku zabudowy rozproszonej można zasugerować rozwiązania w indywidualne systemu oczyszczania, np. przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Podsumowując, należy stwierdzić, że propozycje działań ujęte w dokumencie wydają się być optymalnymi rozwiązaniami. Rozwiązania alternatywne można rozważyć w przypadku uszczegóławiania realizacji poszczególnych zadań, np. co do sposobu prowadzenia prac budowlanych, lokalizacji zadania, wyboru technologii.

9. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym

EGO Kraina Bociana jest wspólnotą samorządową jednostek terytorialnych wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Obejmuje swoim zasięgiem wszystkie jednostki samorządu terytorialnego z przestrzeni powiatów etckiego, gołdapskiego, oleckiego (EGO to skrót od pierwszych liter nazw Etk, Gołdap i Olecko). Współpraca powiatów, miast i gmin w ramach Stowarzyszenia EGO Kraina Bociana ma już wieloletnią tradycję. Nadchodząca dekada wytycza nowe związane z tym wyzwania, co przełoży się na rozwój całego regionu. Zacieśnianie współpracy w obszarze EGO spójne jest z celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030), czyli podstawowego dokumentu strategicznego polityki regionalnej państwa.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego subregionu EGO na lata 2020–2030 to wspólny plan działania, który bazować będzie na lokalnych potencjałach wszystkich partnerów i przełamywać bariery rozwojowe.

Wizja subregionu EGO Kraina Bociana oparta jest na trzech filarach: gospodarce, mieszkańcach oraz środowisku. Struktura strategii została zbudowana w oparciu o elementy składowe hierarchicznie wzajemnie sobie podległe (struktura hierarchiczna). Osiąganiu wizji służą wyznaczone cele strategiczne i priorytety, wynikające bezpośrednio z wyzwań. Mają one charakter ogólny i określają pożądane stany i procesy rozwojowe. W SR EGO 2030 wyróżniono 3 cele strategiczne, 12 celów priorytetowych oraz przypisane do nich kierunki działań.

Celem prognozy jest ustalenie, czy zapisy projektowanej Strategii EGO nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego. Prognoza ma również ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją w przyszłości postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Analizując oddziaływania na środowisko dokonano szczegółowego przeglądu kierunków działań, czyli najbardziej szczegółowych zapisów. Należy przy tym podkreślić, że przedmiotowa Strategia co do zasady jest dokumentem ogólnym, analizującym uwarunkowania i szanse rozwoju w odniesieniu do przestrzeni subregionu EGO Kraina Bociana, wytyczającym główne ramy i kluczowe kierunki działań o pewnym stopniu ogólności.

Kluczowy element Prognozy jest odpowiedź na pytanie: czy projektowany dokument wyznacza ramy dla późniejszych realizacji mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz czy realizacja postanowień tego dokumentu może spowodować znaczące oddziaływania na środowisko?

Subregion EGO Kraina Bociana prawie w całości położony jest w obrębie Mazur Garbatych. Mazury Garbate to określenie bardzo ciekawego pod względem przyrodniczym, krajobrazowym i kulturowym obszaru we wschodniej części województwa. Swoim zasięgiem obejmuje mezoregion Pojezierza Etckiego, Wzgórz Szeskich oraz część Pojezierza Zachodniosuwalskiego.

Reprezentuje go krajobraz pagórkowaty pojezierny oraz sandrowy pojezierny. Ukształtowanie powierzchni obszaru jest silnie pagórkowate, z licznymi deniwelacjami przekraczającymi 100 m i kulminacjami powyżej 300 m, urozmaiconymi, licznymi jeziorami i dolinami rzek. Część północna jest pozbawiona jezior, z licznymi wzgórzami morenowymi, wśród których dominuje Szeska Góra (309 m n.p.m.), natomiast w części południowej występują liczne jeziora. Obszar użytkowany rolniczo ze znacznymi kompleksami leśnymi. Lesistość w subregionie (26,5%) jest niższa od lesistości w województwie warmińsko-mazurskim (31,6%). Większe kompleksy leśne subregionu EGO Kraina Bociana to Puszcza Borecka oraz Puszcza Romincka.

W subregionie EGO Kraina Bociana istotną funkcję gospodarczą pełni rolnictwo. W subregionie panują warunki do rozwoju rolnictwa. Najlepsze warunki ma południowa część subregionu, w szczególności obszar gminy Kalinowo, gdzie wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest najwyższy (wartości rzędu 60–64,9). Im dalej na północ, tym warunki dla rolnictwa stają się mniej korzystne. Gminy powiatu gołdapskiego oraz gminy Kowale Olecki i Świętajno notują niższe wartości wskaźnika rolniczej przestrzeni produkcyjnej (wartości rzędu 55–59,9). Teren subregionu charakteryzuje zróżnicowana rzeźba terenu (tzw. Mazury Garbate), która stanowi przeszkodę w prawidłowym gospodarowaniu. W powiecie gołdapskim i oleckim występują tereny o znacznym nachyleniu terenu, co utrudnia prowadzenie produkcji rolniczej oraz sprzyja występowaniu zjawiska erozji.

Subregion EGO Kraina Bociana położony jest w zlewisku Bałtyku, w zlewniach rzek Biebrzy i Pregoty. Duża część leży w zlewni rzeki Ełk. Północne obszary odwadnia Gołdapa (w zlewni Węgorapy) i Błędzianka – Krasna z grupą mniejszych cieków (w zlewni Pisy).

Subregion EGO Kraina Bociana położony jest w obrębie Pojezierza Ełckiego, Wschodniosuwalskiego oraz Zachodniosuwalskiego, co oznacza, że krajobraz urozmaicają liczne jeziora. Największe jeziora Pojezierza Ełckiego to Łaśmiady, Łażno, Jezioro Rajgrodzkie, Selmęt Wielki. Wg danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie (WIOŚ) duża część wód rzecznych subregionu EGO Kraina Bociana charakteryzowała się umiarkowanym stanem ekologicznym, stanem chemicznym poniżej dobrego oraz złym stanem wód. W 2017 roku WIOŚ dokonał oceny stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód jeziornych położonych w subregionie EGO Kraina Bociana. Ocena stanu jednolitych części badanych wód, będąca wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego, wskazuje na ich zły stan. Ogólna ocena stanu wód podziemnych wykazała dobry stan wód. Wody płynące w województwie warmińsko-mazurskim oraz w subregionie EGO Kraina Bociana najczęściej narażone były na zrzut niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych i przemysłowych. Do pogorszenia stanu wód przyczyniają się spływy powierzchniowe, zwłaszcza z terenów rolniczych poddawanych nawożeniu i chemizacji.

Województwo należy do regionów o najczystszyim powietrzu w kraju. Stężenia substancji szkodliwych takich jak: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, benzen i tlenek węgla, są niskie i nie przekraczają dopuszczalnych norm. Lokalnie mogą jednak występować warunki niekorzystne dla zdrowia, zwłaszcza w miejscach o wysokiej emisji spalin samochodowych i zanieczyszczeń przemysłowych.⁴⁰

W województwie występuje relatywnie nieduże zanieczyszczenie hałasem. Najbardziej uciążliwy jest hałas drogowy. Jego uciążliwość ma charakter rosnący ze względu na ciągle zwiększającą się liczbę pojazdów. Hałas przemysłowy nie stanowi istotnego zagrożenia, jego oddziaływanie jest lokalne.

---

⁴⁰ Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, Olsztyn, 2018.

System gospodarki odpadami w subregionie EGO Kraina Bociana opiera się na współpracy miast, gmin i powiatów. Wyrazem dążenia do budowy kompleksowego systemu gospodarki odpadami było utworzenie Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami „Eko-MAZURY” Sp. z o.o., które zostało powołane przez Związek Międzygminny „Gospodarka Komunalna” z siedzibą w Ełku, na mocy uchwały Zgromadzenia Związku w 2007 roku.

Subregion EGO Kraina Bociana charakteryzuje się wysokim na tle kraju udziałem powierzchni obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (57,5%). Należą tu rezerwy, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz obszary Natura 2000, zarówno ptasie, jak też siedliskowe. Największy odsetek powierzchni obszarów chronionych występuje w północnej części Subregionu, osiągając w powiecie gołdapskim 78,2% powierzchni ogółem. Udział obszarów prawnie chronionych w powiecie ełckim (49,5%) i powiecie oleckim (45,5%) zbliżony jest do wartości notowanej w województwie warmińsko-mazurskim (46,7%).

Subregion EGO Kraina Bociana, obejmujący 3 powiaty wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, tj. ełcki, gołdapski oraz olecki, położony jest obrębie historycznego obszaru Mazur (Mazur Wschodnich). Wg Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego największą liczbę obiektów zabytkowych na obszarze EGO Kraina Bociana posiadają gminy Banie Mazurskie, Dubeninki, Olecko, Ełk (gmina wiejska) oraz Kalinowo. W tych gminach zlokalizowanych jest po 40 do 60 obiektów zabytkowych. W porównaniu do skali województwa jest to wartość umiarkowana. Najmniejsza liczba zabytków na obszarze EGO Kraina Bociana zlokalizowana jest na terenie gmin wiejskich: Kowale Olecki, Prostki oraz Wieliczki (nie więcej niż 20 obiektów w gminie).

Strategia EGO jest dokumentem wskazującym optymalną ścieżkę działań w kontekście rozwoju subregionu. Nie jest natomiast tym dokumentem bezpośrednio ukierunkowanym na aspekty ochrony środowiska, choć kwestie środowiskowe mają istotne znaczenie dla projektowanego dokumentu.

Projektowany dokument Strategii EGO nawiązuje do celów zrównoważonego rozwoju. Partnerzy i liderzy subregionu EGO Kraina Bociana jako kluczowy zasób subregionu postrzegają walory środowiska przyrodniczego. To na nich powinien bazować rozwój i jednocześnie ten kluczowy zasób powinien zostać zachowany dla przyszłych pokoleń. Subregion powinien być również miejscem stwarzającym warunki do wysokiej jakości życia, co ma być zapewniane nie tylko poprzez kontakt z przyrodą. Wysoka jakość życia to także dostępność do usług publicznych, dogodne warunki mieszkaniowe, dobra dostępność komunikacyjna do całej przestrzeni subregionu, w tym obszarów wiejskich. Jakość życia to także dojrzałe społeczeństwo, uczestniczące aktywnie w kreowaniu polityki rozwoju lokalnego, to aktywne organizacje pozarządowe. Wysoka jakość życia to także solidarność społeczna i empatia, szczególnie istotna w kontekście wyzwań demograficznych i problemów społecznych subregionu. Wysoka jakość życia nie jest możliwa bez podstaw ekonomicznych. Dla przyszłego rozwoju subregionu bezpieczeństwo ekonomiczne mieszkańców oraz samorządów ma kluczowe znaczenie.

W dokumencie podkreśla się, że kwestie ochrony środowiska oraz zachowania przyrody stanowią jeden z głównym priorytetów Unii Europejskiej. Zauważa się, że podyktowane są one zjawiskami o

wymiarze globalnym, m.in. zmianami klimatu oraz rosnącym zanieczyszczeniem środowiska, m.in. mórz i oceanów. Priorytetem Unii Europejskiej jest m.in. przekształcenie Europy w kontynent neutralny dla klimatu oraz ochrona środowiska naturalnego.

W projektowanym dokumencie Strategii szczególny wymiar problemów środowiskowych związany jest z jakością wód powierzchniowych. Problem zagrożenia jakości wód jezior w szczególności dotyczy obszaru zlewni pojeziernych, z którego wody powierzchniowe odpływają poprzez jeziora.

Kwestie ochrony środowiska dotyczą także wielu innych sfer polityki rozwoju poruszanych przez projektowaną Strategię. **Kwestie ochrony środowiska oraz zachowania przyrody stanowią jeden z głównym priorytetów Unii Europejskiej.** Oznacza to, że w praktycznie większość działań podejmowanych w sferze publicznych oraz prywatnej muszą uwzględniać kontekst środowiskowy. Szczególnie ważny jest on w kwestiach związanych z emisją CO₂ oraz gospodarką o obiegu zamkniętym, tzw. GOZ (energetyka i transport, mieszkalnictwo i suburbanizacja, usługi publiczne, etc.).

Z uwagi na brak sprecyzowania lokalizacji większości zadań ujętych w Strategii trudno jednoznacznie wskazać obszary, na których przewiduje się znaczące oddziaływanie. Zasadniczo przyjęto, że przewidywane znaczące oddziaływanie dotyczyć może obszarów szczególnie wrażliwych na zanieczyszczenie lub negatywne zmiany w środowisku. Do tych obszarów należy zaliczyć w pierwszej kolejności:

- wody powierzchniowe,
- obszary chronione, w tym obszary Natura 2000,
- obszary o znaczeniu dla ochrony dziedzictwa kulturowego.

Jednocześnie należy stwierdzić, iż stan środowiska na ww. obszarach zasadniczo nie odbiega od stanu dla całego obszaru EGO Kraina Bociana. Stan środowiska na terenie **powierzchniowych form ochrony przyrody** charakteryzował się prawdopodobnie lepszym stanem środowiska w porównaniu do obszarów zurbanizowanych lub terenów intensywnej gospodarki rolnej. Dotyczyło to prawdopodobnie dużych obszarowo form ochrony, oddalonych znacznie od teren zurbanizowanych, tras komunikacyjnych, terenów przemysłowych lub intensywnie wykorzystywanych gospodarczo (np. funkcja rolnicza).

Analiza kierunków działań mogących oddziaływać na środowisko w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali wykazała, że:

- Ujęte w projekcie Strategii kierunki działań nie zostały zdefiniowane na tyle szczegółowo, aby możliwe było wskazanie ich konkretnych lokalizacji w przestrzeni subregionu EGO Kraina Bociana. Możliwe było natomiast wstępne zdefiniowanie potencjalnych ogólnych lokalizacji działań mając na względzie ich specyfikę.
- Wybrane działania charakteryzować się będą różnym rodzajem oddziaływań oraz różną skalą oddziaływań. W Strategii ujęte są zarówno działania, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko oraz takie, których skala oddziaływań jest nieduża i tym samym nie można ich zaliczyć do takich, które są ujęte na liście przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco lub zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. W Strategii ujęte są również działania, których oddziaływanie może mieć charakter pozytywny jak również negatywny na

środowisko. Bezpośredni negatywny charakter oddziaływań związany jest głównie z procesem inwestycji (np. budowa i modernizacja infrastruktury drogowej, mieszkaniowej, usługowej). Pośredni charakter może mieć postać oddziaływań pozytywnych jak również negatywnych. Związane są one ze skutkami realizacji wybranych działań. Działania miękkie mogą powodować z reguły pozytywne skutki dla środowiska (np. podnoszenie świadomości ekologicznej, wdrażanie rozwiązań z zakresu planowania przestrzennego). Pośrednie negatywne oddziaływania na środowisko dotyczyć mogą sposobu funkcjonowania infrastruktury lub wynikać z decyzji organizacyjnych (np. powstałych terenów inwestycyjnych, dróg, linii kolejowych, zabudowy mieszkalnej i usługowej, obiektów retencji wód).

- W Strategii nie zdiagnozowano bezpośrednio działań, które można zaliczyć do mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.
- W Strategii zdiagnozowano działania, które można w pewnych okolicznościach zakwalifikować do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Te okoliczności to przede wszystkim ostateczna lokalizacja, w szczególności w odniesieniu do obszarów chronionych, terenów zurbanizowanych, objęcie planami zagospodarowania przestrzennego oraz powierzchnia lub skala inwestycji. Do tych przedsięwzięć zaliczyć można następujące działania:
  - Rozwój infrastruktury na terenach przeznaczonych pod działalność gospodarczą (np. SSE, parki przemysłowe),
  - Wspieranie rozwoju bazy turystycznej, w tym noclegowej, na obszarze EGO,
  - Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej,
  - Wspieranie ilościowego i jakościowego rozwoju zasobów mieszkaniowych subregionu EGO,
  - Modernizacja dróg kluczowych dla dostępności komunikacyjnej subregionu, w tym dróg lokalnych,
  - Podejmowanie działań na rzecz modernizacji linii kolejowej Ełk–Gołdap–Olecko,
  - Poprawa bezpieczeństwa w komunikacji,
  - Wspieranie rozwoju zintegrowanego systemu transportu publicznego w subregionie EGO,
  - Zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego wybranych przestrzeni subregionu.
  - Poprawa jakości mieszkalnictwa socjalnego,
  - Rozwój infrastruktury opieki i pomocy społecznej (DPS, opieka senioralna),
  - Rozwój infrastruktury w zakresie wsparcia rodziny, osób niepełnosprawnych, osób w podeszłym wieku,
  - Rozwijanie i odtwarzanie małej retencji wodnej,
  - Rozwój systemu kanalizacyjnego i oczyszczania ścieków, w szczególności na obszarach wiejskich oraz terenach intensywnego rozwoju osadnictwa,
  - Wspieranie wykorzystania technologii opartych o odnawialne źródła energii.
  - Rewitalizacja miast i odnowa obszarów wiejskich.
- Analizując ww. działania w odniesieniu do skali i lokalizacji należy zwrócić uwagę, że część z nich może być realizowana na obszarach chronionych lub w ich sąsiedztwie. Z dużym prawdopodobieństwem do takich działań nie można raczej zaliczyć przedsięwzięć związanych ze sferą mieszkaniową oraz sferą infrastruktury społecznej (sport, rekreacja, usługi na rzecz osób starszych, zależnych, opieka zdrowotna). Logika wskazuje, że takie przedsięwzięcia

realizowane będą w przestrzeniach zurbanizowanych, głównie miastach oraz ośrodkach wiejskich pełniących funkcje usługowe w stosunku do sąsiadującej przestrzeni (np. miasta, siedziby gminy).

- Również kwestia lokalizacji nowych funkcji gospodarczych, czyli terenów inwestycyjnych nie powinna co do zasady kolidować z systemem ochrony przyrody. Tereny inwestycyjne z reguły tworzy się w korytarzach głównych tras komunikacyjnych oraz w obrębie lub sąsiedztwie istniejących terenów przemysłowych (ze względu na koszty uzbrojenia terenu, możliwość dojazdu ciężkich pojazdów). W większym zakresie lokalizacja funkcji przemysłowych może kolidować z terenami mieszkaniowymi i wpływać na jakość życia i zdrowie ludzi.
- W przypadku inwestycji komunikacyjnych oraz związanych z infrastrukturą liniową, taką jak systemy kanalizacyjne, można przewidzieć, że ich realizacja z dużym prawdopodobieństwem będzie się odbywać na obszarach wiejskich oraz poza terenami zurbanizowanymi, w tym również być może na obszarach chronionych lub w ich sąsiedztwie ze względu na dużą ich powierzchnię na obszarze subregionu EGO. W takim przypadku w trakcie inwestycji może dochodzić do chwilowego negatywnego oddziaływania na środowisko. Skala tego oddziaływania może być oczywiście różna, trudno ją przewidzieć ze względu na brak szczegółów realizacji inwestycji. Należy przewidzieć, że każda z tych inwestycji wymagać będzie odrębnych analiz dot. oddziaływania na środowisko.

Należy stwierdzić, że realizacja zadań ujętych w Strategii, z dużym lub umiarkowanym prawdopodobieństwem spowoduje oddziaływania na środowisko. Dużego prawdopodobieństwa wystąpienia negatywnych oddziaływań należy oczekiwać w odniesieniu do powietrza atmosferycznego, powierzchni ziemi, wód powierzchniowych oraz hałasu. Umiarkowanego prawdopodobieństwa wystąpienia negatywnych oddziaływań należy oczekiwać w odniesieniu do oddziaływania na bioróżnorodność, w tym podlegających ochronie gatunki roślin, grzybów i zwierząt, utrzymanie dobrej jakości gleb, zagospodarowanie odpadów, przestrzeń i walory krajobrazowe oraz klimat. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań wynika z faktu, że powiązane jest ono w dużym stopniu z procesami inwestycyjnymi, w tym dot. inwestycji wielkopowierzchniowych (zabudowa przemysłowa, mieszkaniowa) lub liniowych. W przypadku realizacji inwestycji niemal pewne jest, że wystąpią chwilowe negatywne oddziaływania na środowisko, niepewna jest natomiast skala tych oddziaływań. Mniej pewne jest natomiast prawdopodobieństwo oddziaływań pośrednich, wywołanych przez powstałe w wyniku realizacji inwestycji zmiany (utworzone obiekty przemysłowe, usługowe, zwiększona przepustowość dróg i szlaków komunikacyjnych, zwiększony ruch turystyczny, etc.). Jak pokazują doświadczenia regionu Warmii i Mazur, m. in. dane WIOŚ, wzrost gospodarczy przyczynia się do pogorszenia jakości powietrza. Trudno jest natomiast precyzyjnie określić prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań dla takich inwestycji na obszarze EGO, m. in. ze względu na brak wiedzy co do wielkości przedsięwzięć i ich lokalizacji, zakłada się, że mogą one wystąpić.

Jako małe prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych oddziaływań na środowisko należy przewidzieć w stosunku do obszarów chronionych. Wynika to z faktu, że na tych obszarach realizowanych może być wyraźnie mniej inwestycji, z czego część (sfera komunikacji) związana będzie z procesem modernizacji. Oznacza to, że oddziaływanie na środowisko będzie tylko chwilowe, ograniczone do czasu prowadzenia inwestycji. Większość uciążliwych dla środowiska inwestycji

realizowanych będzie na obszarach zurbanizowanych, przeznaczonych na funkcje gospodarcze lub mieszkaniowe w MPZP lub w ciągach głównych szlaków komunikacyjnych. Takie lokalizacje ograniczą negatywny wpływ na obszary chronione, choć ze względu na możliwość migracji zanieczyszczeń, w szczególności do środowiska wodnego, go nie wykluczają.

Większość oddziaływań na środowisko będzie miała charakter czasowy, ograniczony do trwania inwestycji. Z reguły procesy inwestycyjne trwają do 2-3 lat. Po zakończeniu inwestycji oddziaływania znikną, czyli takie oddziaływanie będzie miało charakter jednorazowy. Realizacja kilku działań przyczyni się jednak do „trwałych” zmian w przestrzeni i funkcjonalności subregionu. Można tutaj wymienić m. in. kwestie obiektów przemysłowych, które funkcjonować będą na powstałych strefach aktywności gospodarczej. Realizowane inwestycje mogą wpłynąć również na wzrost natężenia ruchu na wybranych szlakach komunikacyjnych. Związane to może być nie tylko z samą inwestycją komunikacyjną, ale także rozwojem aktywności gospodarczej w wybranym miejscu (dojazdy do pracy, przyjazdy turystów). W tym przypadku należy mówić o stałym, powtarzalnym oddziaływaniu na środowisko.

Zasięg oddziaływań na środowisko będzie miał w większości lokalny charakter. Związany będzie z realizowanymi inwestycjami. Prowadzone prace budowlane powodować będą chwilowe lub stałe zajęcie powierzchni ziemi, w tym degradację środowiska glebowego. Skutki prowadzonych prac mogą być odczuwane w najbliższym sąsiedztwie poprzez emisję pyłów i zanieczyszczeń gazowych oraz hałas. Do środowiska wodnego dostawać się mogą zanieczyszczenia wskutek spływu powierzchniowego. W ten sposób zanieczyszczenia mogą migrować także na inne obszary. Powstałe uciążliwe dla środowiska obiekty, głównie przemysłowe generować będą również negatywne oddziaływania głównie w najbliższym sąsiedztwie. Mogą dodatkowo wpływać na bilans CO₂, co może mieć wymiar globalny (choć zasadniczo niedużej skali). Większość negatywnych oddziaływań ze względu na koncentrację działań w przestrzeniach zurbanizowanych, dotyczyć będzie miast, większych miejscowości oraz ciągów komunikacyjnych.

Większość skutków negatywnych oddziaływań charakteryzować się będzie pełną lub częściową odwracalnością. Po zakończeniu inwestycji oddziaływania znikną, więc zniknie większość negatywnych skutków. Związane to będzie także z procesami samooczyszczania, w tym powietrza atmosferycznego, środowiska glebowego i wodnego. W przypadku trwałej zmiany sposobu zagospodarowania lub funkcjonowania terenu, np. w przypadku stref gospodarczych, zabudowy mieszkaniowej, dojdzie do nieodwracalnych w dłuższej perspektywie czasu zmian w środowisku. Dotyczyć to będzie przede wszystkim przedsięwzięć, które powodować będą zajęcie powierzchni ziemi.

Ryzyko skumulowanych oddziaływań na środowisko związane może być z prowadzonymi procesami inwestycyjnymi. Potencjalnie największe ryzyko oddziaływań skumulowanych należy postrzegać w realizacji osobnych przedsięwzięć infrastrukturalnych/inwestycyjnych w tym samym czasie i/lub miejscu, co może spowodować przekroczenie norm środowiskowych, w tym czasie i miejscu. Przykładem takich przedsięwzięć może być prowadzenie prac inwestycyjnych.

Ze względu na prognozowany lokalny charakter oddziaływań, koncentrację działań w przestrzeni zurbanizowanej subregionu nie przewiduje się zauważalnej skali oddziaływań transgranicznych na

środowisko, pomimo położenia północnej części subregionu przy granicy z Obwodem Kaliningradzkim.

W Strategii zdiagnozowano prawdopodobieństwa występowania ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska, określonych minimum jako umiarkowane w odniesieniu do oddziaływania na powierzchnię ziemi, na wody powierzchniowe i podziemne, powietrze, bioróżnorodność oraz w przypadku hałasu. Oddziaływania te związane są z prowadzeniem inwestycji, w szczególności inwestycji wielkopowierzchniowych, wymagających użycia ciężkich maszyn i sprzętu, np. inwestycji drogowe, budowy obiektów mieszkalnych, tworzenia terenów inwestycyjnych. Prace takie stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia ludzi, w szczególności biorąc pod uwagę kwestie bezpieczeństwa i higieny pracy. Inwestycje wymagają użycia ciężkiego sprzętu, które generuje hałas, emituje spaliny i pyły. Prace budowlane wywierają szczególnie negatywny wpływ na środowisko glebowe, docelowo także środowisko wodne.

Realizacja Strategii może potencjalnie spowodować wystąpienie znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko, głównie o charakterze lokalnym, jeśli zajdą okoliczności spełniające kryteria związane ze skalą oraz lokalizacją przedsięwzięć. Na etapie projektowania Strategii nie ma natomiast możliwości określenia realnego wpływu na środowisko na obszarze EGO ze względu na ogólny charakter zdefiniowanych w Strategii rozwiązań.

Dokument definiuje główne kierunki rozwoju, więc należy uznać, że wyznacza częściowo ramy także dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Nie określa natomiast szczegółowych rozwiązań dla późniejszych realizacji mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W związku z tym realizowane przedsięwzięcia wynikające bezpośrednio ze Strategii wymagać powinny przeprowadzenia osobnych procedur związanych z oceną oddziaływania na środowisko.

Ze względu na ogólny charakter opisanych w Strategii działań trudno wskazać jakie ich będzie ostatecznie oddziaływanie na środowisko. Każde z przedstawionych działań i ujętych w ich ramach zadań może wymagać osobnej ekspertyzy oddziaływania na środowisko, prowadzonej już w ramach procesu inwestycyjnego. Poszczególne zadania powinny uwzględniać aspekty środowiskowe, w szczególności uwzględniać zasady kompensacji przyrodniczej, czyli uwzględniać podjęcie działań prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej. Inwestycje powinny kierować się zasadami wyboru najlepszych dostępnych technik, czyli wyboru najbardziej efektywnych i zaawansowanych poziomów rozwoju technologii i metod prowadzenia danej działalności. Aspekt środowiskowy poszczególnych działań powinien uwzględniać zasady ochrony środowiska polegające na racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom oraz przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

Strategia jest dokumentem, który wskazuje optymalną ścieżkę działań mającą na celu aktywizację rozwój społeczno-gospodarczy subregionu EGO. Jest dokumentem o dużym stopniu ogólności, tj. nie wskazuje szczegółowych rozwiązań, np. odnoszących się do lokalizacji inwestycji, infrastruktury, dlatego też nie jest możliwe precyzyjne wskazanie rozwiązań alternatywnych. Należy stwierdzić, że propozycje działań ujęte w dokumencie wydają się być optymalnymi rozwiązaniami. Rozwiązania alternatywne można rozważyć w przypadku uszczegóławiania realizacji poszczególnych zadań, np. co do sposobu prowadzenia prac budowlanych, lokalizacji zadania, wyboru technologii.

W Prognozie oddziaływania na środowisko Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego subregionu EGO na lata 2020–2030 należy przewidzieć skutki zmian środowiska także w przypadku zaniechania realizacji Strategii.

W projektowanym dokumencie Strategii przedstawiono dwa scenariusze rozwoju, z których jeden faktycznie można odnieść do przypadku braku realizacji Strategii. Brak realizacji Strategii nie oznacza zasadniczo braku realizacji ujętych w niej wszystkich przedsięwzięć. Oznacza przede wszystkim ograniczenie możliwości finansowania wielu projektów i inwestycji oraz brak wykorzystania synergii współpracy dla kreowania pozytywnych zmian.

Brak realizacji Strategii nie oznacza jednocześnie, że zawarte w dokumencie przedsięwzięcia inwestycyjne i organizacyjne nie będą realizowane na obszarze lecz ich skala i oddziaływanie (skutki) będą ograniczone głównie do południowej części subregionu. Nieprzyjęcie dokumentu oznaczać może zmniejszenie szans na pozyskanie wsparcia zewnętrznego na wybrane przedsięwzięcia infrastrukturalne, także te dotyczące ochrony środowiska oraz ochrony przyrody.

Proponuje się, aby monitoring skutków realizacji postanowień Strategii EGO na środowisko polegał na analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska oraz w przypadku zadań, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko w ramach indywidualnych zamówień. Wyniki pomiarów muszą odnosić się do obszaru objętego Strategią. Proponuje się, aby monitoring skutków realizacji postanowień Programu na środowisko prowadzony był w cyklu rocznym.

10. Literatura i materiały źródłowe

Agenda XXI – Globalny Program Działania na XXI wiek

google.maps

GUS

<http://crfop.gdos.gov.pl/crfop>

<http://encyklopedia.warmia.mazury.pl/>

<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

<http://parkikrajobrazowewarmiimazur.pl/>

<http://www.bialystok.lasy.gov.pl/>

<http://www.egoturystyka.pl/>, opracowanie: Ryszard F. Dutkiewicz

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_pl

<https://www.gddkia.gov.pl/pl/a/7858/s61-via-baltica-szczuczyn-szkocja>

Jerzy Kondracki, „Geografia regionalna Polski”, Warszawa, Wyd. Naukowe PWN, 1998.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, Warszawa, 2019

Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Olsztynie (Stan zakwaszenia użytków rolnych w województwie warmińsko-mazurskim na podstawie informacji z lat 2013-2016)

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2016 Poz. 1911, Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły)

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2016

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2019 rok

Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej, Warszawa, 2019 rok

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025

Program ochrony przed hałasem dla miasta Gdyni, 2008 rok

Raport o stanie środowiska województwa warmińsko mazurskiego w 2017 roku, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, Olsztyn, 2018 rok

Rejestry form ochrony przyrody, RDOŚ Olszyn, dostęp 27.04.2020

Rezolucja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne w dniu 25 września 2015 r. pod nazwą „Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030”

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, Dz.U. 2020 poz. 26

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów Dz.U. 2014 poz. 1408

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin Dz.U. 2014 poz. 1409

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do Roku 2020

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego subregionu EGO na lata 2020-2030

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywa do roku 2030.

Światowa Komisja ds. Środowiska i Rozwoju

Ustawa OOS

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. 2020 poz. 55)

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2020 poz. 283)

Warmińsko Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego

Zalecenia nawozowe dla roślin uprawy polowej i trwałych użytków zielonych. Materiały szkoleniowe. Autorzy: dr Tamara Jadczyzyn, dr Jan Kowalczyk, dr hab. Wojciech Lipiński, IUNG Puławy, 2010

11. Spis rysunków i tabel

Rysunek 1. Wizja, misja oraz cele strategiczne rozwoju subregionu EGO Kraina Bociana	9
Rysunek 2. Położenie subregionu EGO Kraina Bociana.....	16
Rysunek 3. Powiat ełcki, gołdapski, olecki w podziale na mezoregiony fizyczno-geograficzne (wg podziału Kondrackiego).....	19
Rysunek 4. Udział wód powierzchniowych w powierzchni ogółem gmin subregionu EGO Kraina Bociana	22
Rysunek 5. Odsetek mieszkańców korzystających z kanalizacji na obszarze subregionu EGO Kraina Bociana w 2018 roku	25
Rysunek 6. Podział województwa na Regiony Gospodarki Odpadami wg WPGO 2011	29
Rysunek 7. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów w 2018 roku	30
Rysunek 8. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (%) w subregionie EGO Kraina Bociana	31
Rysunek 9. Formy ochrony przyrody na obszarze EGO Kraina Bociana	41
Rysunek 10. Obiekty zabytkowe wpisane do Rejestru zabytków nieruchomości w województwie warmińsko-mazurskim	42
Rysunek 11. Lokalizacja Podstrefy Gołdap Suwalskiej Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	102
Rysunek 12. Lokalizacja Podstrefy Gołdap Suwalskiej Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A.	103
Rysunek 13. Projektowany przebieg drogi ekspresowej S-61 ("Via Baltica") w pobliżu Ełku	123
Rysunek 14. Lokalizacja miejsc aktywności gospodarczej na terenie Ełku na tle form ochrony przyrody	124
Rysunek 15. Lokalizacja miejsc aktywności gospodarczej w Ełku - skrzyżowanie ul. Przemysłowej (w ciągu DK nr 65) z ul. Malinową a Wrzosową	124
Rysunek 16. Lokalizacja miejsc aktywności gospodarczej w Ełku – skrzyżowanie ul. Suwalskiej z ul. Rzemieślniczą i Bursztynową	125
Rysunek 17. Lokalizacja miejsc aktywności gospodarczej w Gołdapi	126
Rysunek 18. Lokalizacja miejsc aktywności gospodarczej w Gołdapi	126
Rysunek 19. Lokalizacja miejsc aktywności gospodarczej w Gołdapi	127
Rysunek 20. Lokalizacja miejsc aktywności gospodarczej w Gołdapi	128
Rysunek 21. Lokalizacja miejsc aktywności gospodarczej w Gołdapi	128
Tabela 1. kierunki działań strategii rozwoju subregionu EGO Kraina Bociana.....	10
Tabela 2. Charakterystyka środowiskowo-krajobrazowa subregionu EGO Kraina Bociana na podstawie podziału na mezoregiony fizyczno-geograficzne wg Kondrackiego	17
Tabela 3. Ocena stanu jednolitych części wód rzecznych badanych w 2017 roku.....	23
Tabela 4. Ocena stanu jednolitych części wód jezior badanych w 2017 roku	23
Tabela 5. Wybrane wyniki jakości powietrza dla strefy PL2803 warmińsko-mazurskiej	26
Tabela 6. Lista obszarów chronionych subregionu EGO Kraina Bociana	31
Tabela 7. Pomniki przyrody na obszarze EGO Kraina Bociana	40
Tabela 8. Użytki ekologiczne na obszarze EGO Kraina Bociana	40
Tabela 9. Ocena wpływu na środowisko kierunków działań Strategii EGO	52
Tabela 10. Analiza kierunków działań mogących oddziaływać na środowisko w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali	58
Tabela 11. Cele PEP 2030	89

Tabela 12. Opis oddziaływań na środowisko w odniesieniu do poszczególnych kierunków działań....	92
Tabela 13. Tereny inwestycyjne na obszarze subregionu EGO Kraina Bociana dostępne w ofercie SSSE	122

Wrocław, 07.05.2020

Mgr inż. Marek Karłowski (imię i nazwisko Autora prognozy)

Instytut Badawczy IPC Spółka z o.o.

Ul. Ostrowskiego 9

53-328 Wrocław

**OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO O SPEŁNIENIU
WYMAGAŃ, KTÓRYCH MOWA W ART. 74A UST.2 USTAWY OOŚ**

Oświadczam, iż jako Autor prognozy oddziaływania na środowisko dokumentu pod nazwą „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru funkcjonalnego subregionu EGO na lata 2020–2030”, spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust.2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2020 poz. 283), tj. posiadam ukończone w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym jednolite studia magisterskie kierunku ochrony środowiska. Ponadto jestem autorem minimum 5 prognoz oddziaływania na środowisko dla dokumentów strategicznych. Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

podpis Autora prognozy

Marek Karłowski